

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00326

SHRIFTEN

Morris Rosenfeld

Permanent preservation of this book was made possible by

Dr. Hershel & Lois Sandberg

in memory of

Dora & Isadore Brown

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

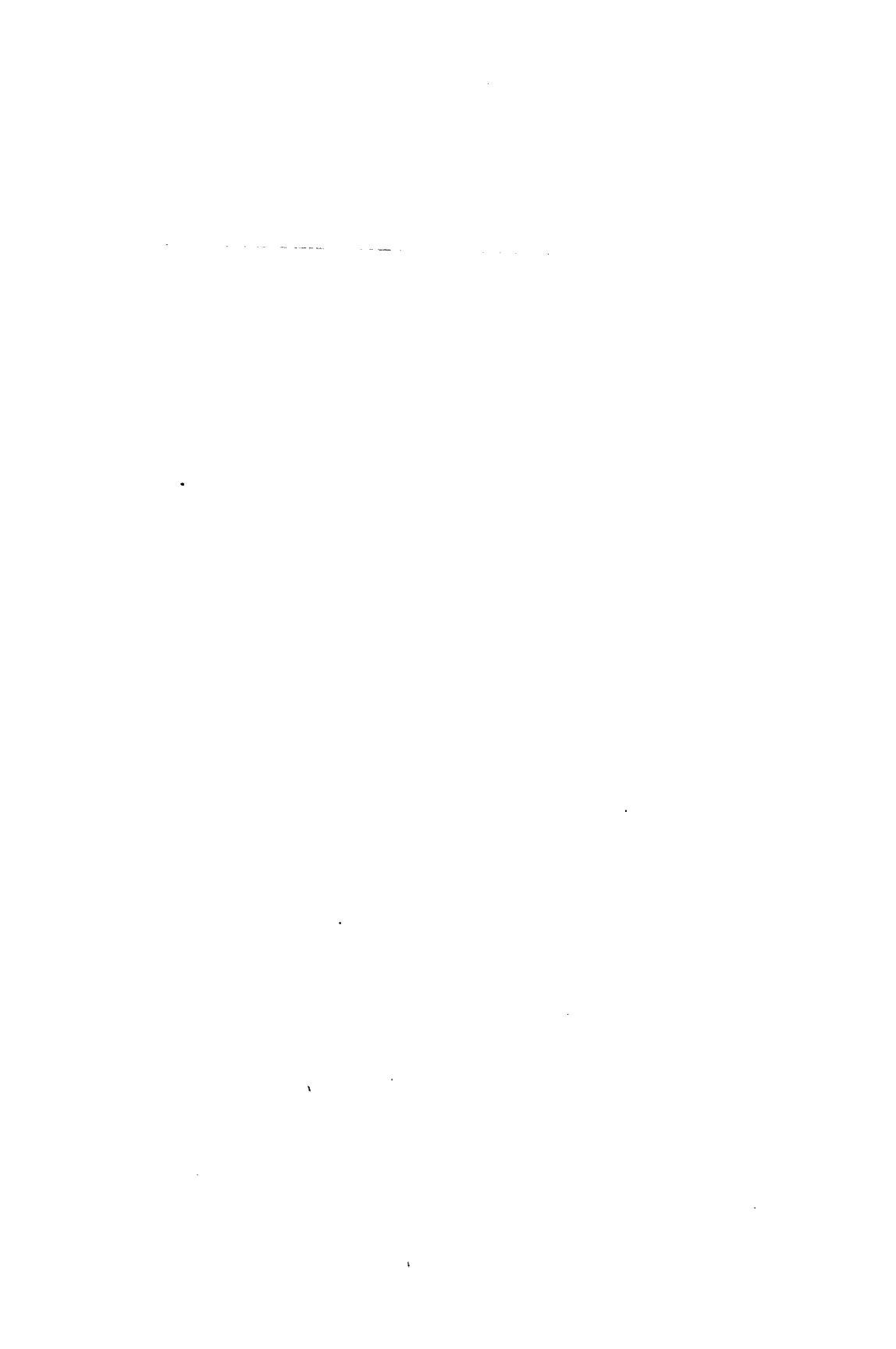
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די אינטערנאציאנאלע ביבליאטעקע.

THE WORKS OF MORRIS ROSENFELD VOL. IV

שריפטען

פון

מאָרדעם ראָזענפֿעלד

פיערטער באַנד

(פּאַעזיע)

ארויסגעגעבן פון

די אינטערנאציאנאלע ביבליאטעק פערלאג קאמפ.

ניו-יאָרק.

Copyright, 1910.
By The International Library Publishing Co.

אינהאלטס-פערצייכנים:

הימעל און ערד.

7	אנמאנג פריחלינג
11	פריחלינג
15	אויפ'ן פעלד
16	צו א ווערבע
20	נאטור און מענש
22	א טאג
25	אויף די קעמסקיל בערג
28	נקמה און דער זון
31	צו טיעף

ארבייטער נגונים.

34	דאס אלטע ליעד
38	אין מיטען נאכט
41	צום ערשטען מאי
42	דעם ליעד פון בעזים
43	דאס ליעד פון די רויטע פאָהן
45	פון נייעם גלות
48	יוניאן

49	א מאטראָז
51	אלץ איינס
53	גלגולים
57	אויף א פּעראַרטיילטען מיליאַנער
58	צום ארבייטער
59	פּרויען שטימערעכט
60	פּאַרוואָס?
61	פּאַעזיע און לעבען
65	אויבֿיגע קולות
66	דער טויטער מאַטראָז
67	לינקאַלן

נאַציאָנאַלע האַרפּע.

70	דער איד צו קריסטוס
71	צו די פּאַגאַם קרבנות
74	ויהר...
76	„זשאַ קיוז“
77	פּערזינדיגט
82	ציון
83	על נהרות בכל
86	צום וואַנדער־שטאָב
87	אין גלות
88	גלות
89	דער שופּר
90	הערצעל
91	פּאַרמער

92	א פלוך אויף דמשק
94	דאוונען
95	ישראל
96	די סוכה
98	שפראך
99	שלאמלאזע נאכט
101	אויף די ערמארדונג פון פ...
103	דער „פתח“ מיט'ן „קמץ“
105	אונשטערבלוכקייט
107	צום אתרוג
110	צוויי בעכער
113	א שמחת-תורה טענציל
116	אלטע פריינד

מיט'ן ליעבעם גאט.

122	אויפ'ן טייך
124	פראגענט
125	טראגעדיע
126	די טויטע וועלט
128	צו א פויגעל
129	צו ...
130	ארטיסט צו זיין מאדעל
131	דער פתרון
132	זעלדע און שולמית
134	צו שפעט
135	א יוגענד-חלום

136	די קעניגין
137	ליעבע
138	עלוויר
145	א בארהאפטיגע ווערבע
146	מיון רויו איז אליין
147	היראגליפען
149	א דונקעלע נאכט

פערשיעדענעם.

152	צו דער מוזע
153	אויס'ן שיף
155	שיקזאל
156	מיט'ן וואַנדערשטאב
158	נאכט
159	א קבר
160	אומזיסט
161	ביים ברעג וואַסער
163	צו א קאמפאזיטאָר
164	צו א יונגען דיכטער
165	עס קלינגט און קלינגט ניט
166	צו משה בלוי
167	דער פתרון פון לעבען
169	דער שלעכטער געשפאן
171	געטער
172	דער מענש
175	דער פויער

177	פארטשרים
178	א חבר
179	נאטור'ס נקמה
180	דורך העלע ברילען
182	ראשעל
שניידעריי... סאטירע, הומאָר און פאלעמיק.		
184	הפּקר פעטרושקע
186	די „געלע בלעטער“
188	א „דאָקטאָר“
191	דער מאַנמאן
194	די רעפּאָרמער
196	דעם שמוֹן'ס צייטונג
201	דער חדר
206	די וועלט
207	דער מאַרטינער
208	אן עצה
210	„לאַטוּס“ נומער צוויי
213	דער שניידער
214	בור און מענש
216	קאמפּף
220	זיי צופריעדען
222	צום יענקי
224	די מערקעהרטע וועלט
226	אויסגעשפּיעלט
228	פאליטיק
230	די פאסיפישע פלאַטע

פונקען.

236 בעגויסטערונג	
237 מוחל	
238 ניט צו פערדוינקען	
239 פיקסען דעם חומש	
240 אויף א געהאנגענע פרוי	
241 פראביר	
242 פיקסען	
243 דאס ערגסטע	
244 לויכט	
245 רוסלאנד	
246 טוטלירטע חתנים	
247 אויסגעטראכט	
248 א גאט-זאך	
249 די נויע פרוי	
250 אמאָל און איצט	
251 צוליעב דער ווייב	
252 א ווייב	
253 סכנה	
254 א בליק	
255 פשט	
256 מזומן	
257 דער כח	
258 איהר כונה	
259 דער קארסעט	
260 א פרוי	

261	אונבעשטימט
262	זי דארף
263	א מיאוס'ער פלאַנטער
264	אריינגעפאלען
265	דו גלויבסט
266	רעפארם
267	פאליטיק
268	זיידענס
269	א קרומע זאַך
270	רבנים
271	כשר
272	די האַפנונג
273	צדקה
274	מיר פרעגען ניט
275	אידען נאר פאר זיי
276	לאז דעם טאַרק
277	די פּאָלקס־שפראַך
278	א דעקאדענט
279	ניט שמענדיג
280	זיי אַ הצופּה
281	לצים
282	ביכער
283	גיעב אכטונג
284	זיי מעסיג
285	רעשמלאך און שטיקער
286	די ערנסטע וועלט

287	פרייהויטס אויבויגקייט
288	אָהן א פארוואַס
289	די מיליאנערען
290	די „פיער הונדערט“

לויזע גארבען.

292	אין שטאַט און אין פעלד
298	ערב פרייהלינג
306	אנהויב פרייהלינג
313	די ערד און איה
320	מענש און אויבויגקייט
328	ערד־ציטערניס
335	סצענעס אין די בערג
341	אויפ'ן וועג

הימעל און ערד

אַנשאַנג פרייהלינג

I

עס איז נאך קיין פויגעל ניטאָ.
עס האָט נאָך קיין רויו ניט געבליחט.
עס איז נאָך דער הימעל ניט בלאָה.
עס זיינען די וואַלקען נאָך גראָה.
דאָך פיהל איך שוין טיעף אין געמיט
זיך רעגען אַ הייליגעס ליעד.
וואָס זאָגט מיר דורך יעדוועדער טאָג:
„דער ליעבליכער פרייהלינג קומט אָן“.

שוין וועכט זיך אין האַרצען אַ פרייד,
שוין קומט די נשמה ארוף;
שוין אַטהעמט די איינבילדונג אָף;
שוין האַלזט זיך דער גייסט מיט'ן גוף,
שוין איז די פאַנטאַזיע בעקלייד'ט,
דער אומעט דער שוואַרצער פּערגעהט
און לאַנגזאַם קומט אָן פון דער ווייס
דעם לעבענ'ס פּערגעטרעטע צייט.

II

דער בעזער ווינטער פליהט
מיט בליקען קאלט און קרום.
עס טרוימט די שוואַלב אַ ליעד,
די טויטע ערד — אַ בלום,
דער שטומער וואַלד — אַ קאַהר,
דער הוילער באַרג — אַ קרוין,
דאָס איז דער טרוים פון יאַהר,
זיין צויבער שפּיגל זיך שוין
און די געטרוימטע לוסט
קלינגט אַב ביי מיר אין ברוסט.

III

אַ ליעבע! סוד פון לעבען,
דו ציעל פון אונזער „זיין“!
דו דרינגסט אין האַרץ אַריין
און מאַכסט די זעלע שוועבען
צו יענעם הויכען אַרט,
וואו גאַט מיט מענש זיך פאַרט...

וואָס איז דער מיין פון בליהען?
פון אלעם, וואָס עס גרינט?
וואָס וועהט דער לינדער ווינד?
וואָס קלינגען מעלאַדיען?
עס איז דערפון דער גרונד
צו האַלטען ניי דעם בונד...

א. ליעבע! זיסע ליעבע,
דו הימעל'ס העכסטער מיין.
נאָר דו און דו אליין
ביסט שאַפונג'ס גרויסע סיבת.
ביסט פריהלינג'ס גרינער טרוים,
וואָס ווינקט פון יעדער בוים.

IV

מזל טוב דיר, ערד!
אָך ווי וואויל דיר ווערט!
איביג איז בעשערט
דיר צו בלייבען שען.
דו ביסט לאַנג ניט אַלט,
פרישער לעבענ'ס גוואלד
וועקט דיין יוגענד באַלד,
מינסערט אויף דיין חן.

דיין געבענשמער בליק,
דיין פערשוואונד'נער גליק
קעהרט זיך אום צוריק
מיט דעם פריהלינג'ס פראכט,
נאָר דער מענש אליין
וועלקט און מוז פערנעהן
מיט אַ שמערצגעוויין
אין די שוואַרצע נאַכט.

דרום זיי מיר געגריסט.
מוטער וואס דו ביסט,
כל זמן דיינע בריסט
זויגען מיר נאך אן!
איידער איך פערשווינד,
ווער דעם שאטענ'ס קינד,
טרוים און אש, און ווינד,
און שפיעל אויס מיין קאן...

פריה לינג

I

דער סאלאוויי מיט גרויס מאלענט
בעגריסט די פעלדער וויעדער.
דער בוים שטרעקט אויס די גרינע הענד
ווי זוכען אין די ליעדער

דעם טיעף־פערבארגענעם געדאנק,
וואס ציטערט דורך די בלעטער
און שכור'ט אן, ווי א געטראנק,
דעם גאנצען בלויען עטהער...

עס קלינגט געהיימניספול און גליהט
דאס אונערקלערליך — הייליג ליעד
געשאפען פון דעם גרויסען מוד;
די רויו ווערט רויט, די ליליע בלייך,
און אין די בערגער וועכט זיך ווייך
דאס שטילע אמהעמען פון גאט.

דאס שענע פאסטוך־מידעל טרייבט
צום ערשטען מאל ארויס די שאף

בעגינען, נאך א זיסען שלאף —
און פון די שטילע נאכט פערבלייבט
איהר שוועבען אויף די זייד'נע האר
א שאמען פון א חלום אויפ'ן וואהר.

עס טרילערט דער נאטור'ס פאעט
פאר וואלד און פעלד, און אונשולד עדעל
אויף נייעם, גווירציגען טאפעט —
מיט א נשמה-פרומקייט, א געבעט.
א לעבעדיגע תפילה טרעט
דורך טוי און מארגענליכט — דאס מיידעל.

עס שמעקט א בלום אין איהרע הענד
און ריינע ליעבע אין איהר בוזים
און ביידען גלעט מיט לופט'גע כרוזים
דער זינגער פון דעם זיסמען בלענד,
וואס פליעגעלט טריל'רענדיג פערביי
מיט גאלדנע ברכות פאר דעם מאי.

II

זונגעליכט און לערכע-קלאנג
פאלען פון דער הויך צוזאמען,
עס צוגיסען זיך אין פלאמען
שטראהל און פריהלינג, און געזאנג.

גאלד און טרעלען טונקען איין
אין א וואונדער'ים פון כשוף

דעם בעבלוממען פפלאנצען-ישוב
און עס שמעקען מירט און וויין.

III

א קיהלער ברכה-דעגען פאלט,
א הימעלשע מתנה.
„שאו ידיכם“ זאגט דער וואלד
מיט פרומקייט און כונה.

עס שטייגט צו גאט זיין הערליך לויב,
ער פרייט זיך מיט זיין חלק
און שאקעלט אב פון זיך דעם שטויב.
זיין יעדער צווייג איז הייליג...

IV

אויף דעם טהאל-שטראם שווימט ארום
דער בע'הן'טער שוואן פערקלערט.
וואס ער פיהלט און זעהט, און הערט
בלייבט זיין סוד, פערבלייבט ער שטופ.

זיין אלכאסטאר-קלארער גוף
טוקט זיך אונטער, טוקט זיך אוף
פון דער לערכעם שירה ווערט
זיס און באנג איהם דאס געמיט
און ער טרוימט זיין איינציג ליעד,

וואס ער האט אין זיך פערארבט —
און ער זינגט דאס ווען ער שטארבט.

V

אט דאס איז פריהלינג, ליעבער פריינד,
דער נחת פון די יאהרען.
עס שפראצט און גרינט, און זינגט, און שיינט.
די האפנונג ווערט געבארען.

די נשמה פיהרט א נייעם שטאט,
עס קומט דעם גייסט „התחדש“.
דאס לעבען הילכט זיין „הרי את“
ער איז די וועלט מקדש...

מיר ג'ניסען מיט'ן פולען מויל
און אונז'רע הערצער גליהען,
דאך מאטערט אונז א שטילער גרויל:
אט דאס וועט אלץ פערבליהען!

די קריאת שמע פאר'ן לעצטען שלאף.
זי קומט אונז אפט צו חלום...
דאס שוואנען-ליעד, דער קאלטער פוף,
דער בלייבער „עליו השלום“.

אויפ'ן פעלד

אויף די לאַנקעס גרינע ברוסט,
אין די שמעקעדיגע לוסט,
שפרינגט צופריעדען אום דער ביק.
שטילע תמימות אין זיין בליק, —
שפרינגט אַהן זאָרגען דער בוהאי.
יעדער שפרונג איז קראַפט און זעט,
יעדער ברום איז אַ געבעט,
איז אַ קאַמפּלימענט דעם מאַי...
און צולאַזען, שטאַרק און פריי
שמיסט ער מיט זיין עק די לופט,
ריטשעט תם'אָוואַט און רופט,
און דער וואַסערפאַל מיט רעש
ענטפערט אַב איהם אויף דער פאַש...

טאַנצט דער אַקס און האַט קיין פיין
היינט אזוי ווי געכטען —
פאַלט אין קאַפּ איהם גאַר ניט איין
אַז מען וועט איהם שחט'ען...

צו א לערבע

ה ימעל זיסער זינגער
אין די וואַלקען ווייט!
איבער לאַנד און לייט
קלינגט דיין פרייליכקייט.
מאַכסט דאָס לעבען אינגער,
שווערע הערצער גרינגער,
ס'קען קיין מענשען־פינגער
ווייזען וואו דו זיצט,
וואו דיין זעעלע בליצט,
וועלכע הייך דו גריסט
ווען דיין גייסט זיך גיסט.

וועלכע העלע קלאַנגען
שווימען אין דיין ליעד
ווען זיין צויבער ציהט,
ווען זיין כשוף גליהט?
דיינע טרעלען פאַנגען,
טרייבען לייך און באַנגען,
רייצען די פערלאַנגען.
אין אַ יעדער ברוסט,

וועקסטו פרייד און לוסט,
דיין יעטוויעדער טאן
ריהרט די יוגענד אן.

דאך וואס זאל בעדייטען,
הימעלשער פאעט —
וואס דיין שטימע רעדט,
רופט אראב און גלעט
אונזער ערד פון ווייטען?
לאזט אונז עלענד שמרייטען
שיקזאל'ס ביטערקייטען.
לאזט דעם סאלאוויי
זינגען אונזער וועה,
דו גאר לינד און וויך
טרילערסט פון דער הויך...

אך! ווי זאל דו ארען
אונזער ערדיש פיין?
הערסט זיך גאר ניט איין
צווישען פריעד און שיין —
אונז'רע גרויסע צער'ן.
לאזט אונז, אלטע גארען,
אויף בית עולם'ס שמארען.
דו ביסט הויך און פריי,
דיין געזאנג איז ניי,

טרוימען ליעב און העל
פליסען פון דיין קעהל.

זינגסט ניט פון קיין טרערען,
פון קיין שמערץ אראב.
זאט מיט הימעל'ס גאב
שטראמט דיין הארצען'ס האב,
הייליג פול און גערען.
זונן און מאי, און שטערען,
מישען זיך און מעהרען
אין דיין זעלטנעם גוסט.
סודות אונבעוואוסט
טרויסטו אָן די וועלט,
וועלכע הערט און קוועלט.

לאב אונז, לאב אונז מעהרער!
דורך אַ יעדער שטראהל
גיס אין אונזער גאל
פון דיין ב'האלטענעם קוואל!
מאָך אונז, דיינע הערער,
אין דיין שמחה קלערער,
זאל דער קאמפף דער שווערער
שווינדען פאר דעם גוואלד
ווען דיין שטימע שאלט;
ווען דיין זעעלע רופט
דורך דער בלויער לופט.

מעגען פויגעל זינגען
יעדער אויף זיין ארט,
די נשמה גארט,
ליעגט בעטריבט און ווארט
דו זאלסט טרייסט איהר ברינגען,
אין איהר טיעפקייט דרינגען,
איהרע יאוש-דינגען
שמעלצען מיט דיין פלאם
פון דעם פייער-ים,
וועלכער ווילד און זיס
לאזט דיין ב'העלמענים.

א, ווען איך זאל קענען
פיהלען וואס דו פיהלסט,
וויסען וואס דו ווילסט,
זעהען וואס דו ענטהילסט,
וואלט אונז קיין זאך טרענען,
קרובים, וואס מיר זענען!
דאפעלט וואלמען ברענען
מיינע פערזען דאן.
וועלט און גאט, און מאן
וואלמען אין מיין ליעד
הערליך אויפגעבליהט...

נאָמור און מענש

עס ציהט מיך די דופטיגע ווייטקייט,
עס רופט מיך די שטימע פון גאט :
אנטלויף פון די מענשענ'ס פערשייטקייט,
פון זינדיגען טומעל, פון שמאָרט!

דער וואָלד האָט געווירצען און ליעדער,
און שמילע, און הייליגע פרייד,
און דאָרט איז דיר קיינער צו ווידער
און דאָרט טוט דיר קיינער קיין לייד

דו קענסט אויף די פעלדער זיך שפרייטען,
זיי זענען אי לופטיג אי גרויס, —
דאָרט שפראַצען פון טויזענדע קווייטען
די שענסטע חלומות ארויס.

דו זעהסט דאָרט דעם פרעכטיגען מאַרגען,
דעם זילבערנעם שימער פון טייך.
דו הערסט ניט פון לעבען די זאָרגען,
דו זעהסט ווי דאָס לעבען איז רייך.

און איך האב די גאסען פערלאזען.
די ווילדע צוקאכטקייט, די דראנג;
איך זיין צווישען בוימער און גראזען.
און הער נאך דעם פויגעל'ס געזאנג.

עס הערשט אזא זעלטענער כשוף,
איך אַטהעם די לופט און איך בענש,
און ס'ציהט מיך צוריק צו אַ ישוב,
איך ביינק נאך דעם זינדיגען מענש.

א ט א ג

I

מ א ר ג ע ן .

יט הימעל'ס פייערדיגע פערד —
אין מאַרגענ'ס רייטוואַגען געשפּאַנט
פּאַהרט אַן דער טאַג און וואַרפט אויף ד'רערד
אַראַב זיין שמראַהלענדעס געוואַנט.

אַ שמראַם מיט ליכט פּערפלייצט דאָס פּעלד,
און זוּימט דעם אויפגעוואַכטען טייך.
די בוימער שמעהען שמיל און גלייך
און גלאַצען אַן די יונגע וועלט.

דער פּויגעל פּעדערט זיך אין נעסט,
קוקט אַן דעם מזרח'ס גאַלד'נעם טרעסט —
אַ תּפילה שוועבט פּון גרינעם וואַלד
אויף זעפּיר-פליעגלען ווייך און ריין:
„אַ דאַנק דיר, גאַט, נאָר דו אַליין
מאַכסט לייעב דאָס לעבען, מאַכסט איהם שען.“
און אַלץ ארום ערוויעדערט באַלד:
„אַמן... אַמן... אַמן...“

II

ד ע ר מ י ט ע ן ס א ג

דער טאג איז רייף, די זונן דערנרייכט
דעם העכסטען פונקט, עס איז דערהייכט
איהר פולסטער גלאַנץ. איהר שטארקע שיין
ברעכט דורך די הימלען ברייט און ווייט,
און גליהט די ערד, ס'איז מיטאג-צייט,
דאס ליכט איז קרעפטיגער ווי וויין.

עס האלט די וועלט אין מיטען „הב“
עס קען קיין כח און קיין „לאו“
ניט אבהאלטען איהר ווילדען ראש.
עס רוישט דאס לעבען ווי א מיהל,
עס בלייבט צומאל קיין מילב ניט שטיל,
ס'איז נאך ניט אויסגעברענט אויף אש

די ענערגיע, וואס גליהט און שאפט,
עס גוועלטיגט נאך א האלבע קראפט,
וואס וויל נאך פול מאכען דעם בלאַנק
פון האלבען טאג. ס'איז זייגער צוועלף
„גאט העלף דיר, פלייס'גע וועלט! גאט העלף“!
און מומלענד קלינגט עס: „שענעם דאנק“...

III

א ב ע נ ד.

אויף די פאליסאדען רוהט די זונן
ווארפענדיג איהר לעצטען, זיסען בליק
דעם פערלאז'נעם האדסאן, וועלכער ליעגט
אין זיין קאלטע זילבער-בעט פערטראכט
מורמענדיג א אומ'טיגעס „גוט נאכט“.

גוטע נאכט דיר, ליכט פרינצעסין, שטום
ווי א יוגענד-חלום אין די בערג
זינקסטו, נעהמענדיג מיט זיך די פרייד:
לייכמענדיג פערגעהסטו אין דיין פראכט,
לאזענדיג די וועלט אליין — גוט נאכט!

באלד בלייבט איבער נאָר אַ רויטער פלעק
אויפ'ן האַריזאָנט ווי בלום, אַ שמערץ
וועכט זיך אויס אין מערב און אַ וועה
וויעגט די פעלדער שלעפעריג און זאכט,
און עס שעפטשעט אומעטום: „גוט נאכט“...

אויף די קעמסקיל בערג

איהר אור־אלטע, אונבעזיעגבארע עדות פון
אונשמערבליכקייט! גייסט־ערהויבער,
געקרוינט מיט אונגענדליכקייט און כח,
אויף וועמעס רוקען די צום הימעל־שוועבענדע,
שטערען־ווינקענדע און לופט־דורכפליעגעלענדע אַדלער
רוהען פון זייערע וואַלקען־רייזעס; איהר ווערדע־פולע,
גאט־האַלמענדע, הייליגקייט־אַטהמענדע טריבונעס,
פון וועמעס שוידערענד־ערנסטע ריעזען־הויכקייט
עס וועהט דער יצירה־פרישער באַלאַס־דופט
פון לעבען; איהר נשמה־גרויסע, צום נסתר
שטייגענדע מלאכים־לייטערס: — בערג!
אַ חלום־אונבעדייטענדער קערענדיל שמויב
פון אייער אייגענע ערהאַבענע צייט און
פּורכט־בילדענדע אַלמעכטיגקייט — אַ שמויב,
אַ פּערניכטענד־שיינענדער קערענדעל נאַר, גלאַץ
איך אויף אייער געדאַנקען־ערוועקענדע,
דורות־טראַגענדע, סודות־בעהאַלמענדע
און שטח־פּערלאַכענדע אונבעגרייפליכקייט.

אין אייערע טיטאנענברוסמען ווארצלען
 די יאהר-הונדערטען, און אייער אינגארירענד
 גליווערענדע פעלזענ-קאלטקייט צום מענשענ'ס
 רגע-קורצען, מינומענ-דויערענדען פליענענ-טומעל,
 מאכט ציטערען די אונזיכערע שפינוועב-שוועלען
 פון אונזערע הקירות, און דאך, איהר בערג!
 איהר זייט נאך אלעס דעם נאר אויפגעבלאזענע
 הויפענס ערד, און איבערלעבענדיג די וועלטען
 מוזט איהר דאך פערבלייבען צוגעשמידט,
 אונריהרעוודיג, פון בחירה — לעער, פון ברירה —
 פוסט, א באכמאטנע מאסע אונבעהאלפענקייט
 אויף אייערע פון-שיקזאל-שמרינג-בעגרענצטע
 תחום'ען, און ניט פערוועהרען קענט איהר מיר
 מיין האנד, די אייביג-טהעטיגע, אריינגראבען
 אין איירע אוצרות-פולע, קברים-פינסט'רע
 הערצער, און טרעטען מוזט איהר שמיל, געדולדיג
 לאזען מיינע מילבענ-פיים אויף אייערע
 מיט אייביגקייט-בעדעקטע, דורות גראָהע, אימער יונגע קעפ.

עם האָבען מיינע עלטערען אויף אייך אַמאָל
 געטרעטען, עם וועלען מיינע קינדער אויך
 און מיינע קינדס קינדער אייער הויך בעשטייגען;
 ביז אין די אינגסטע אייביגקייט. און פונקט
 ווי איהר, א, בערג, זייט אונשטערבליך.

איז אונשמערבליך און שמענדיג דויערענד
דאס אייביג מענשליכע ; דער געניוס ;
דער שמרעבענדער, ניט־בעזיעגטער מענש !

נקמה אָן דער זון

דער מענש ביי וועלט־אונטערזאנג.

(פאנטאזיע)

דו שטראהלענדע שמערבליכקייט,
וואָס האָט אזוי לאַנג כעלויכטען דעב
מענשליכען עלענד ;
די טייכען בלוט און טרערען פון אונגליקליכע!

אויף דיין אויסגעלאָשענע פלאַמענהארץ
שליידער איך מיין דורות־אַלטען צאַרען,
פאַר דיין אונפֿערגעסליכע גלייכגילטיגקייט.

זיסער איז מיין ראַכע ווי דיין ווייכער שיין,
וואָס האָט געשמייכעלט האַרצלאַז און קאַקעטיש
אויף די פערפיהרערישע בלומען פון די פעלדער...

פיעל מאל פלעג איך דיך ציטערענדיג בעמען,
דו זאַלסט בלויז אויף איין איינציגען טאַג
דיין הימעלש פנים אַבטאַן אַלס אַ שטראַף

פאר שווארצע, יאמערענדע עולות.

דו האסט דאס ניט געמאן!

א, דו גאלדענער לץ, וואס האט געלאכט
צו אלערליי געמיינהייט און פערברעכען!

דו האסט געקושט די האק פון שארפ־ריכטער;
געשפיעלט זיך אויף די שטריק פון תליון;
אויף די פיננס'רע פליעגעל פון דער קראה,
וואס האט פערצעהרט די טויטע יוגענד
פון די שלאכטפעלדער.

דו האסט געשיינט אויף שפאניען
און מאראקא, און רומעניען,
אויף קישינעוו און פעטערסבורג, און וואטיקאן,
אויף שייטער הויפענס און אויף צלמים.

איצונד פערנעה!

פערצאפעל אין דיין אייגענעם פייער!
דיין אויסגעלאשענקייט איז דיין קבר,
דיין אייג'נער שאטען בעגליט דיך אין דער נאכט.
וואו ס'ווארט אויף דיר די אימה'דיגע פוסטקייט
פון אלמע, לאנג־פערשוואונד'נע וועלטען.

אויך איך פערנעה, און וואויל מיין אונטערנאנג!
ווען כ'זעה, א, זונן, דיין ברענענדע גסיסה,
דיין לעצמען, רעכט־פערדיענסען מארמער
און קען נאך מיט א שמיכעל זאגען:
„ברוך דיין אמת“! ...

צו מיעה*

איך הויב מיין בליק צום הימעל הויך,
די וואַלקען וויינען, איך וויין אויך...
און וויעדער בליק איך אויף, עס גליהט,
עס לאַכט די זונן און איך לאַך מיט...
וואָס מיינט מיין לאַך און מיין געוויין?
צוֹמיעף, איך קען דאָס ניט פערשמעהן.

איך הער דעם הערנסט'ס פערצאָגטע שטים,
עס ברעכט מיין האַרץ, איך זיפן מיט איהם...
איך הער דעם פריהלינג'ס ג'אָנג פון יאָהר,
מיין האַפנונג בליהט, איך זינג אין קאָהר.
איך זיפן, איך זינג, האַב קיין בעגריעף,
וואָס דאָס בעדייט, עס ליגעט צוֹמיעף...

(* דיעזע געדיכט איז איבערזעצט פון מיין ענגלישעם
ליעד, וואָס געפינט זיך אין דער אַנטאָלאָגיע פון אַמעריקא'ס
פּאָעטישען, ארויסגעגעבען פון דעם אַמעריקאנעם דיכטער און
קריטיקער, קלאָרענס סטעדמאַן.

ארבייטער נגונים

דאָס אַלמע ליעד

מוזע, הימעל'ס שענע טאָכטער,
דו געטין פון געזאָנג און פרייד!
געדיינקסטו נאָך ווען אַ פעריאָכטער,
געשמידט אין ווערקשמאַט'ס טיעפען לייד —
איך פלעג מיט וועה צו דיר זיך ציהען,
צו דיר, דיין שטראַהלענדעס געזיכט! —
ווי הייס מיין יונגעס האַרץ פלעגט גליהען
ווען איך האָב מיך אויף דיר געריכט?

געדיינקסטו ווען איך פלעג פערשמייסען
מיין גרויסע פליכט צו ווייב און קינד,
אַ יעדען ערדענ־כאַנד צורייסען
און לאַזען פליהען מיט'ן ווינד...
און נאָר אין די ין געבענשטע מינע
געזוכט אַ טרייסט, ביי דיר אין בליק
געזעהן די אייביג־יונגע, גרינע,
בעבלוממע לוסטגערטנער פון גליק?

אויף איהם האָסטו מיר דאָן געוויזען,
אויף איהם, וואָס שמעהט פערצאָגט און שאַפט.

אויף א י ה ם, דעם גרעסמען פון די ריעזען,
אויף זיין אלמעכטיגקייט, זיין קראפט,
אויף זיין פערשוויצמען, דארען פנים,
זיין אר'מע היים, פערזויינט און וויסט —
אויף א י ה ם, וואס שקלאווט פאר זיינע שונאים
און אפפערט זיך פאר זיי אומזיסט,

און אויף די פעלדער, אויף די ווידען,
אויף דער נאטור האסטו געצייגט,
אויף אונזער מוטער ערד'ס גן עדן,
און אז דאס לעבען איז פערצווייגט
אין טויזענד פארפומירטע גליקען,
פאר יעדען פון איהר קינד עגאל —
וואס ווינקען, שמייכלען, רופען, קוויקען
און חז'ען זיך דורך יעדער שמראהל.

דו האסט פערזעעט אין מיר דעם קערען
פון יענעם פלאמען-ווילדען ליעד,
וואס שיסט זיין פייער צו די שטערען
און פון זיין יעדער נאמע בליהט
אן אנדער כלום בעשפריצט מיט פונקען,
אן אנדער מענשליכער געפיהל
מיט ליכט און ליעבע דורכגעטרונקען,
וואס רייסט זיך צו דעם העכסטען ציעל.

אזינד האט מיך די צייט דערווייטערט

פון יענע ווערקשטאט דומפף און קליין,
מיין הימעל האט זיך אויסגעלייטערט,
דאך דו קומסט אימער נאך צוגעהן
און ווייזט מיר אן אויף די קרבנות
פון אונגערעכטע זארג און פיין,
און טראגסט דעם כעס און די רחמנות
מיר וויעדער טיעף אין הארץ אריין.

און איצטער, פונקט ווי דעמאלט, קלינגען
די ליעדער מיינע געגען נויט,
און רופען, ציטערען און זינגען
פאר דעם, וואס מיהט זיך ביז אין שויט.
א, מעגען טויזענד פויגעל גריסען
דעם פרייהלינגס הייליגען פארטאג,
זיי קען ניט הערען און געניסען
מיין אלטער, עלענדער קאמ'ראג.

איך הער א ג'מיש פון נייע טענער,
עס שפיעלט א אינגערע מזויק,
דאך מיר איז ליעב און הייליג יענער
פערגעס'נער קרעכץ פון דער פאבריק,
פון פעלד, פון ים און פון דער מינע,
וואו נאר מיין חבר שיינקט זיין מיה,
פאר די, וואס צאהלען איהם מיט שנאה,
זיין וועהטאג איז מיין פאעזיע.

זיין שיקואל טאגט מיר אן די לירע,
א. הימעל'ס מאכטער! שענעם דאנק
פאר'ן מאכען א י ה ם מיין לעבענס-שירה!
מיין „זיין“ פערבלייבט דא מעהר קיין בלאנק,
דען ווען ער וועט זיין מאכט בעקלערען,
זיין גרויסקייט וועט איהם ווערען קלאר,
ערשט דאן וועט זיך מיין שטים דערהערען
צוזאמען מיט דעם גרויסען קאהר...

אין מיטען נאכט

בשעפנים מחזיונות לילה בנפל תרדמה
על האנשים... פחד קראני ורעדה ורב
עצמותי הפחיד, (איוב).

די ען אלץ איז שמיל און איינגעשלאפען,
דער טומעל האט זיין מויל פערמאכט,
די וועלט איז מיט א טרוים פערלאפען
און אטהעמט צויבער-לופט און נאכט,

די ערד איז שא, די הימלען שטומען,
דאס לעבען שווייגט און האט קיין ווארט,
חלומות נאר טשיקאוונע קומען,
פאנטאסטיש, ווילד צונויפגעפארט,

און אומבעוואוסט נאר פרעפלען ליפען
פון דער געוואוינהייט לייכט בעוועגט —
אונגעגליכקייטען בינדען זיך און קליפען,
דער מח בלאַנדזשעט און ערשרעקט ;

ערשט דאן געפין איך מיין נחמה :
צוואוועהטאגט, מיט א הייב געוויין

צורייך איך זיך מיט מיין נשמה,
און פיהל איך בין ניט מעהר אליין...

ערשט דאן ערוואכען די געפיהלען,
א. דאן לעבט אויף אין מיר די פיין! —
דאן שמעהט אויף אלץ, וואס קען ניט שמילען,
דאן וואכט אויף אלץ, וואס שלאפט ניט איין.

און אט אין די פערוועגמע שטונדען
ערהויבען זיך מיט זעלסנער לוסט
די אלטע שמערצען, אלטע וואונדען
אויס טיפסטער טיעפקייט פון מיין ברוסט.

זיי וואכען אלע אויף צוזאמען;
מיט א צוקאכטע טומלעריי —
די אלטע בילדער, אלטע פלאמען
זיי לעבען אויף, זיי ווערען ניי...

עס האט די צייט זיי מיר געלאזען,
די זעלביגע! — איך קען זיי גוט —
עס האט קיין ווינד זיי ניט פערבלאזען
און ניט געטויט דעם שיקזאל'ס רוס...

דאס זענען יענע אלטע גייסטער,
וואס האבען מיך אמאל מיט מאכט

געוועקט צום אויפשטאנד געגען מייסטער,
געשלעפט פאר מענשענרעכט אין שלאכט!

און הער! זיי וועקען אין מיר וויעדער
דעם יונגען פלאם, דאס יונגע בלום,
וואס ליעגט אין מיינע ערשמע ליעדער,
זיי ווינקען וויעדער צו מיין מוטא.

זיי ווינקען און איך ווער בעגייסטערט
ווי פון א ווילדען הארפען-קלאנג,
ווי פון א צויבערקראפט בעמייסטערט
קוועלט אויף מיין איניגסטער געזאנג.

איך זינג אין טויזענד שטארקע מענער,
מיין ליעד, — א שמורעמדיגער קאהר:
שמעהט אויף, שמעהט אויף, איהר ארכייטס-מענער!
פאר אייך, געדריקטע, זינג איך נאָר!

צום ערשמען מאי

דער ווינטער איז פערגאנגען,
דער ליעבער פריהלינג קומט
מיט פויגעלשע געזאנגען,
מיט פעלדער רייך פערבלומט.

דאך וואס ביסטו דערשלאגען?
דו ארמער ארבייטס־קינד!
וואס פאר א ליד מוז נאגען
דיין ביינקענד הארץ אצינד?

א, וועלכע שווארצע גייסטער
פערדונקעלען דיין בליק?
דו שאפער, העלד און מייסטער,
דו גאט פון דער פאבריק!

דאָס ליעד פֿון בעזים

קעהר, בעזימיל, קעהר!
קעהר צום מיליאָנער,
וואָס דאָס פּאַלק פּערמאַנט!
קעהר ניט וואָס מען זאָגט! ...
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר אַרײַן וואָס מעהר!

קעהר אַרײַן זײַן קראַפּט,
אַלעס, וואָס ער שאַפּט;
אַלץ, וואָס ער פּערדיענט
קעהר אַרײַן געשווינד!
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר צום מיליאָנער!

וואָס דעם עולם ניצט,
איז ניט וויכטיג איצט,
וואָס ער קרעכצט און שרייט —
לאַזט מען אָן אַ זײַט...
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר אַרײַן וואָס מעהר!

דאָס לייעד פון די רויטע פּאַהן

מיר קויפען קיין זיידענס צו פוצען דעם ספר, וואָס שמעהט אויבענאָן אין פּערהאַנגענעם ארון. דעם ספר פּערפּוצען שוין אונזערע קויפּער, די קויפּער פון אונזערע בליהענדע יאָהרען.

זיי מוזען איהם פּוץ און פּערגעמערונג שאַפען, ווייל דאָרט איז געבליבען די פּרייד פון די קונים: דער שרעקליכער דין ווי צו האַנדלען מיט שקלאַפּען, דער פּסק, אז עס מוזען זיין אייביג אביונים.

מיר קויפען קיין זיידענס פאר מענטעלאך נייע, וואָס אַרט אונז כּפּורת? וואָס אַרט אונז פּרוּכת? דערמיט זיינען זיך די כּלי־קודש מחיה, די כּרואים, וואָס האַנדלען מיט פינאַסערע מחות.

מיר קויפען די זיידענס צו מאַכען אַ פּאַהנע, וואָס זאָל מיט אַ הייליגע שמואַלצינקייט פּלאַמערן אויף אַלעמען גלייך מיט דער זעלבער כּונה, אויף מענשען, וואָס דאַרפען זיך מעהרער ניט מאַמערן.

און רויט, ליעבע ברידער, זאל ווערען געפארבען
די עדעלע שטאף פון דעם הערליכען דגל,
דען רויט איז דאס בלוט פון דעם עלענדען קרבן,
וואס צאפעלט אין שונא'ס צורייסענדע נעגעל.

א, רויט איז דער קידוש-וויין, וועלכען עס טרינקען
אט די, וואס פערצעהרען אונז לעבען און וויסען,
און רויט אונזער זון, ווען זי האלט אין פערזינקען
און רויט דער מאמענט ווען זי וועט אונז בעגריסען.

פון נייעם גלות

א שטיק וואס פעהלט אין דער הגדה.

הלילה הזה בלוי מרור.
(הגדה של פסח).

מיר האבען שוין דורכגעלעבט גלות'ן שווערע,
בערויבט און בעריסען פון רעכט און פון עתערע,
פערקויפט צו רשעים פאר אלערליי פרייזען,
נאר שטענדיג א האפענונג פלעגט זיך בעווייזען;
א ליכט, וועלכע פלעגט אונז אין חושך בעגריסען,
און אונזערע ביטערע וועהען פערזיסען,
דאך איצטיגער גלות, דער גלות ביי'ם רייכען,
איז שרעקליך, א פינסטערע נאכט אהן א גלייכען,
קיין טרייסט צו דערלאבען, קיין שמערען צו גלאנצען,
א נאכט „כלו מרור“, יא, „מרור“ אין גאנצען.

מיר מויערען „פתום ורעמסס“ אצינדער,
מיר מויערען איין דארטען אונזערע קינדער...
מיר קלייבען די מאגערע שטרוי פאר א לעבען
און מווען די צאהל פון די ציגעל נאך געבען...

מען שמעהט איבער אונז מיט פערבלומיגמע בייטשען
אויף אונזערע ביינער דעם הפקר צו דייטשען...
מיר זיינען א טהייל פון די שטומע מאשינען
ביי וועלכע מיר וועלקען, צו וועלכע מיר דיענען,
פערשפארט אין פערפעסטעמע, טויטליכע שאנצען,
א נאכט „כלו מדור“, יא, „מרור“ אין גאנצען.

ניטא מעהר קיין משה, ניטא מעהר קיין „שמעקען“
די גרויזאמע פרעה'ס פון היינט צו דערשרעקען;
די שווארצע חרטומים דעם כח צו שמערען
און שלאגען דעם ים פון פערגאסענע טרערען;
מען נעהט מעהר קיין מיטעל אנטגעגען די האסער,
וואס שלידערען אונזערע זיהן אין דעם וואסער...
און זיינען די טייפעלשע שענדער און שעכטער
פון אונזערע ארעמע פרויען און טעכטער...
עס הוליען די שדים און זינגען, און טאנצען,
א נאכט „כלו מדור“, יא, „מרור“ אין גאנצען.

ווי זאל אונז דער נחת פון פסח בעוועגען
מיט שונאים פון הינמען און שונאים אנטגעגען?
ווי זאלען מיר הויבען די כוסות און זינגען
פערלאנגענדיג קונים, וואס זאלען אונז דיענגען?
ווי זאלען מיר זיצען מיט ברייטקייט ביי'ם סדר
אין לעכער פערשטיקמע, אין שמאטיגע קליידער?
ווי זאלען מיר שמעלען א כוס א פערגאלטען
מכבד צו זיין אונזער נביא דעם אלמען?

ווי זאל אונז אין הארצען דעם יום-טוב פערפלאנצען
א נאכט „כלו מרור“, יא, „מרור“ אין גאנצען?

מיר פרעגען די קשיות מיט אַנגסמליכע שרעקען,
אונז קען דער „עבדים היינו“ ניט שמעקען.
מיר זיינען געווען און פערבליעכען ביי שענדער,
ביי אייג'נע און פרעמדע אין פיינדליכע לענדער.
עס דארף נאך דער „יום חירותנו“ ערשט קומען
מיט נייערע ליעדער און שענערע בלומען.
גענוג אונז דעם „מרור“ אלס „זכר“ צו קאיען!
מיר קענען דעם גלות פון א י צ מ ניט פערדייען,
מיט ווילען זיך ענדליך מיט פרייהייט בעקראנצען,
מיר ווינשען דעם טאג, וואָס איז זיסקייט אין גאנצען.

יוניאָן

רויסע ארכייטער-משפחה,
וואָס דו קענסט די גרויע נויט —
העלף דיין פריינד, דעם בעל מלאכה,
אין זיין קאַמפף פאַר רעכט און ברויט!
עס קיין שפייז און טראַג קיין העמד,
וואָס דיין זיעגעל איז זיי פרעמד...
זאל דיין קלייד, דיין שוך, דיין הוט
זאָגען עדות אויף דיין מוטאָ!

א מאַטראַז

גבור : גייסט און בלוט, און אייזען.
פון מח ביו די פוס־פינגער א העלד.
עם האָט זיך קיינער נאָך אזוי געשמעלט
ניי רוסלאַנד'ס תּחית המתים ווייזען.

א איינפאַכער מאַטראַז, זיין בלוזע,
זיין מאַנטעל און זיין הוט פון פראַסט געוואַנד,
דאָך א נשמה מיט א שטאַרקע האַנד,
וואָס לאַזט א פאַלק ניט זיין מבוזה.

איך זעה איהם אין א ים פון שטראַהלען.
א זעעמאַן און ערהאַבען ווי א גאַט —
ער האָט געשמעמפעלט טיראַניי'ס באַנקראַט,
געצייגט ווי קנעכטשאַפט מוז צופאַלען.

א פאַלקס־קינד גרעסער פון א מלך,
א נאַבלער העלד אין פרייהייטס ערשטען ראַנג.
אויף, אויף, מיין מוזע, גיעב איהם א געזאַנג,
און מאַך די אַרמע מענשהייט פרייליך !

וועק אויף די וועלט זי זאל זיך פרייען!
אזא נשמה קומט דא נישט אומזיסט,
זי ברעכט דעם אונטערשייד פון איד און קריסט,
און ווייזט וואהין די פעלקער געהען...

ארץ אינם

אויף די נייעס, דאָס מען וועט אויסגיסען הייזער אין פּורטס.

עגאַסען צי געמויערמ,
געמויערמ צי געזעגמ,
דאָך אייער עלענד דויערמ
ביז וואַנען איהר פּערעקמ.

עס האָט נאָך אַ מאַשינע
אייד קיינמאַל ניט געבראַכט
קיין פּרייליכערע מינע,
קיין שמראַהל אין אייער נאַכט.

איהר מוזט זיך איצטער ראַנגלען
מיט אייזען און מיט שמאַהל,
כדי אייד זאל ניט מאַנגלען
צו האַבען אויף דעם מאַל.

עס צאַפלען איירע לייכער
אין די מאַשינעס גוואַלד.

עס צאפלען איירע ווייבער,
עס צאפלען יונג און אלט.

איהר האט קיין זאך געגאסען
פון אונזער גרויסע צייט.
געמויערט צו געגאסען,
איהר זייט פון לעבען ווייט.

ג ל ג ו ל י ם

פאריז, דעם 16טען מאי, 1909. היינט
האָט זיך דאָ געענדיגט דער דריי־טעגליכער
יום־טוב פון די בעשעהנונג פון דעם מאָ-
נומענט פאַר די היסטאָריש־לעגענדאַרישע
העלדין די יונגפֿרוי פון אַרליאַנס... א
באַנקעט איז געמאַכט געוואָרען, וואו עס
האַבען זיך פֿערזאַמעלט 800 ראַיאַליסטען...
מען האָט געזונגען קיס־ליעדער... סײַ
נאַטאַר לע ברעטאַן האָט גראַטולירט דעם
דוק פון אַרלעאַנס אַלס דעם פראַנצויזישען
קעניג... אויפהויבענדיג זיין בעכער, האָט
דער סענאַטאָר אויסגעשריען: „לאַנג לע-
בען זאַל דער קעניג! אַרונטער מיט די
רעפובליק!“

טעלעגראַפישע ידיעה.

ווי אַס איז געשעהן? איז פראַנקרייך שבור?
איך הער איהר קיס־ליעדער זינגען! —
צוהאַקט די שלאַנג אין טויזענד שטיקער
און יעדע שטיק אַפאַראַט וועט שפּרינגען.

עם גרילצט דער מאַנאַרכיסט דער בלינדער
די אלטע, פינסטערע ראַמאַנסער,
עם בושעווען דעם טייפעל'ס קינדער :
דער באַנאַפאַרט דער אַרלייאַנסער.

זיי ציהען די צופלאצטע סטרוגעס
אויף טיראני'ס צובראַכ'נע פיעדעל,
און וועקען פון צופוילטע טרוגעס
דאָס שטומע, אויסגעשפיעלטע ליעדעל.

דאָס קלינגט! משונה-ווילד זיך שלעפען
תכריכים דורך די בלאַסע טענער,
עס טראַמפלען אום אויף גאַלד'נע טרעפּען
אין בלוט געבאָדען יענע מענער

און יענע פרויען, וועלכע האַבען
מיט שפאַט געוואַלצערט איבער גריבער
און האַבען ענדליך זיך בעגראַבען,
די צייט איז איבער זיי אריבער.

דען הערט! נאָך דונערען די שטיינער
פון די פאַריזער טראַטואַרען :
„דאָס צאהלען אָב די אַר'מע וויינער
די טרערען-לוין צו זיי'רע האַרען !

„א, רייסט אונז אויס געטרעמ'נע מאַססען !

מיר זיינען אייערע קאמראדען :
פערלאז'נע קינדער פון די גאסען,
פערוואנדעלט אונז אין באריקאדען !”

דאך אימער טומלען נאך און שפוקען
די קנעכט פון יענע נאכט־דעניערער,
זיי זוכען מהראנען זיך צו בוקען,
זיי ביינקען נאך די פאלקס־פערפיהרער.

זיי מינט'רען נאך דעם טוימען נגון,
וואָס בלאַנזשעט אום פערפלוכט און שמא —
און קען קיין אויער מעהר ניט קריעגען
און ניט געווינען קיין נשמה.

עס גלגול'ט נאך די שוואַרצע סוויטע
צו קרוינען וויעדער די טייוואַלים,
צו שיינקען זיי די אַלמע שלימה,
דעם לאַנג־פערשוואַונד'נעם שוידער־חלום.

נאָר אויף דעם פערלאַשען* דעם שמילען
ערוואַכען פרייהייט'ס פאַהנען־טרעגער,
זיי הערען קיסר־ליעדער שפיעלען,
עס הויבט זיי אויף פון די געלעגער .

(* דער פאַרזעך בית עולם, וואו עס זיינען בעערדיגט
די העלדען פון דער קאָמונע פון יאָהר 1871.

זיי קוקען זיך ארום מיט צארען
קלאפענדיג די ביינער-גליעדער:
„עס קומען צייטען, קומען יאָהרען,
פאָרזו וועט זינגען אַנד'רע ליעדער.

„וואָס גייסטער האַכען היים געפריידיגט,
געדאַנקען — צו דער ליכט געטריעבען,
נשמות — הימעלדיג פערטהידיגט
און אין דער ריינער זונן פערשריעבען;

„דאָס וועט אומזיסט דער שונא וואַרטען
אין אַש און פוס-שטויב צו פערקערען,
דאָס וועלען טויזענד באַנאַפאַרטען
און אַרליאַנסער ניט צושטערען“.

אויף א פּעראורטיילטען מיליאָנעד

מען היט אונז פון משוגענע הינד,
מען ראַמט זיי אַב פון אונז'רע גאַסען, —
נאָר ניט פון וואוילטאג'ס ווילד געזינד,
וואָס איז געפעהרליך פאַר די מאַסען.
משוגע לויפען זיי אַרום,
די רייכע, העסליכע הולטאָיעס,
און שאַפען טויט נאָר און לויזות,
און ג'זען, און אַרדנונג בלייבען שטום.

דערפאַר איז דאָס אַ גרויסע ניי'ם —
ווען פון דעם גאַלדענעם מזבח
ווערט אַבגעריסען דער רוצח
און צאָהלט מיט זיך דעם שוואַרצען פרייז.

צום ארבייטער

אלע ריידען, אלע שרייען,
אלע קריגען זיך פאר דיר
און דו האסט ניט וואָס צו "קייען".
און דו האַלטסט נאָך מיט'ן גביר.

זוכסט איהם דוקא אַנצושטאַפען
מיט דעם כח וואָס דו האַסט.
דו בעזינגסט די פּילאַנטראַפען
און פּערשטעסט ניט, וואָס דיר קאַסט.

פרויענ-שמימרעכט

יט איהר שמימרעכט, גיט עס גערן!
לאזט די פרוי גיט זיין געקוועלט!
דען איהר שמים איז וואָס מיר הערן
ווען מיר פאלען אויף דער וועלט.

א, איהר שמים איז וואָס בעגריסט אונז
דורך דעם לעבענ'ס ווייטען גאַנג,
און דערקוויקט אונז און פערזיסט אונז
יעדען וועג ווי אַ געזאַנג.

לאזט די מזמער און די שוועסטער
העלפען פיהרען אונז דאָס לאַנד,
דען דאָס איז דער וואונש דער גרעסטער
און דער מענשהייטס העכסטער שמאַנד!

פארוואס?

עס שטרעכט דער מענשליכער פערשטאנד
די אלטע וועלט צו מאכען אינגער.
ער וויל פערלייכערען די האנד,
וויל מאכען אונזער פראצע גרינגער.

ער רעדט צום שטראהל, ער זאגט איהם „טו“!
מאשינען ארכייטען און פייפען.
עס „ווערט“ דו זעהסט קוים ווי און וואו,
דו שטוינסט, דו קענסט עס ניט בעגרייפען.

עס לויפען וועגענער אהן פערד,
עס בליצט דאס ווארט אריבער ים'ן,
עס ארכייט ווינד און לופט, און ערד,
און גאט מיט די נאטור צוזאמען.

עס שאפט פאר דיר דאס גאנץ בעשאף,
א, מענש, פארוואס ביסטו גאך שקלאוו?

פּאָעזיע און לעבען

אָר פון אַנפּאַנג נאָך, אין וויעגעל
האַט זי זיך צו מיר ענטפלעקט,
מיך מיט איהרע צויבער-פליעגעל
ליעב און האַרציג צוגעדעקט.

זי האָט ווי אַ טרייע מאַמע
אַנגעזויגען מיך מיט לוסט,
די נשמה'ס צארטע אַמע
מיט דער ווייסער מוזענברוסט.

צאצקעליך פלעגט זי מיר ברינגען,
הימעל-צאצקעס וואונדערשען!
און פלעגט שפיעלען און פלעגט זינגען,
זינגען מיר צום שלאָפען געהן.

איך פלעג ליגען, זי פלעגט זיצען
נעבען מיר און האַלטען וואָך.
זיסע סודות, עד'לע וויצען
אַנפערטרויען מיר אַ סך.

פאַר געשמאַקהייט פלעג איך דרימלען,

איבער זי פלעגט שמיל און זאכט
איינבוויגען פאר מיר די הימלען
און איך האב דארט אלץ בעטראכט...

ווען איך האב מעהר קראפט בעקומען,
האב געכאפט שוין מעהר פערשמעהן,
האט זי מיר די האנד גענומען
און געלעהרענט ווי צו געהן.

איבער מאי און איבער בלומען
האט זי מיר געפיהרט צום גז'אנג.
פרייד איז דורך דער לופט געשוואומען
און בעגריסט מיין ערשמען גאנג.

איבער מיר די גאלד'נע שטראהלען,
מיר ארום — דער גרינער וואלד.
וואו מיין בליק נאר איז געפאלען
האט געגרינט, געבליהט, געשמראהלט.

און אין מימען די קאפעלע
האט געטרילערט און געשפיעלט,
און אין מימען פון מיין זעלע
האב איך פרישען גליק דערפיהלט.

דארט האט זי דאס אויסגעצויגען
איהרע הענד, עס האט געבלאנקט!

און האָט פֿון דעם כלויען בויגען
מיר אַ האַרף אַראָב דערלאַנגט.

„נאָ דיר הימעל'ס העכסטע פריידען“!
האָט געזאָגט זי, „זיי דערקוויקט!
שפיעל און זינג, און ווייס קיין ליידען!
ליעב און לעב, און זיי בעגליקט“!

און זי האָט די יונגע פינגער
גלייך פער'קנס'ט מיר מיט דער האַרף
און געבענשט מיך אַלס אַ זינגער
און געזאָגט מיר וואָס מען דאַרף...

איך האָב אונשולדיג געזונגען
ווי אַ פויגעל אויפ'ן בוים,
און מיין האַרף, זי האָט געקלונגען,
אַבער וועה! ניט יענעם טרוים!

יענעם הלום טראַגען ווינדען,
יענער נחת איז גערויבט.
יענע שענע צייט זאל שווינדען,
פלוצלונג, אַך! ווער וואָלט געגלויבט?

איצט איז מיין געזאָנג דער יאָמער,
מיין פאַנטאַזיע איז די נויט.

יענע יונגע פרייד ניטאָ מעהר,
יענער הייסער וואונש איז טויט.

אויף דעם עלענד פון די מענשען
האַב איך אויסגעוויינט מיין בליק.
ניין! איך האָב ניט וואָס צו בענשען,
וואָס צו ליעבען. נעהם צוריק!

מוזע, נעהם די כלי דיינע!
נעהם, איך דאַרף ניט דיין געשאַנק!
איך האָב אַלע ליעדער מיינע
אויסגעקלאַנט שוין, איך בין קראַנק.

כ'האַב דעם לעבענ'ס בראַך געזונגען
אין דעם שיקזאַל'ס שווערסטע טראַפּ.
ניין! עס איז מיר ניט געלונגען
זיך צו פרייען. איך גיעב אַב!

אייביגע קולות

עס טראגט זיך אַ טרייסטענדער קול דורך די וועלטען!
„איך וועל אייך פּערגעלטען, איך וועל אייך
פּערגעלטען.“

און נאָך אַ קול פול מיט פּערצווייפלונג און צאַרען
גערייזט דורך דעם שרעקליכען וועהטאָג פון יאהרען
צוקלינגט מיט אַ פּראַגע, וואָס וויל ניט פּערשטומען:
„אַ, ווען וועט דאָס קומען? אַ, ווען וועט דאָס קומען?“

„אַביסעלע שפּעטער, אַביסעלע שפּעטער, —
עס דאַרפען נאָך וועלקען און גרינען די בלעטער“...
ערוועדערט דער טרייסט מיט אַ קול פון רחמנות —
„איך וועל אייך פּערגעלטען, אויף מיינע נאַמנות!“
דאָך ווילד ריישט דער וועהטאָג און טענה'ט מיט האַרטען:
„מיר קענען ניט וואַרטען, מיר קענען ניט וואַרטען“!...

עס וועלקט און עס גרינט, און עס בייטען זיך וועטערס,
עס קומען אַליץ צו און פּערגעהען די „שפּעטערס“
און אימער נאָך טראַגט זיך אויף בערג און אויף טהאַלען
דער טרייסטענדער קול און ער ווערט ניט פּערשאַלען,
און אימער נאָך טראַגט זיך די פּראַגע ווי פּלאַמען
און מישען זיך ביידע אין האַרץ מיר צוזאַמען...

דער טויטער מאַטראָז

עס בילט דער ווינד ווי אַ משוג'נער הונד,
די וועללען לויפען ווי פער'סס'טע.
און אויף די וואַסערס די צושאממע,
וואָס רוישען איבער אַ צוקאָכטען גרונד —
מיט שווערען כריפען ווי אַ סעמפע זעג
איין אַר'מע שיף שניידט דורכ'ן ים אַ וועג.

און קאַלט, און פינסטער איז די ווילדע נאַכט.
דער דונק'לער דעק ווערט זאַכט בעטרעטען.
מיט איינגעהאַלטענעם, שמילעם בעמען,
דער טויטער ווערט ארויפגעבראַכט.
דער קאַפיטאַן, דעם שוואַרצען קרייץ אין האַנד,
דער טויטער, צוגעדעקט מיט שוואַרץ געוואַנד.

איין אַרעמער מאַטראָז, האָט טריי געדיענט
די שיף זייט לאַנגע יאָהרען,
געבלאַנדזשעט האָט אין זיין זכרון
דער עכאַ פון דעם שטאַרקסטען ווינד.
ער האָט געקענט אַיעדען ווייטען פאַרם,
יעצט איז דער ווילדער ים זיין גוטער אַרם.

לינקאָלן

ײַפצענד האָט דער אַר'מער גענער
זיין פערלאָרענקייט געמיינט,
און האָט אויף זיין וויסט געלעגער
דורך די שמילע נעכט געוויינט.

מיט די ווייסע ציינער בייסען
פלעגט ער אָפּט זיין שוואַרצען לייב,
פלעגט אויף זיך די הויט צורייסען
און דעם סוד פערטרויט זיין ווייב.

נאָר דעם יאָך האָט ער געטראָגען
שמיל און רוהיג ווי אַ לאַם,
פלעגט זיין שיקזאַל ניט בעקלאָגען,
האַט געשטיקט אין זיך די פלאַם.

אָפּריקאָ האָט איהם געצויגען,
נאָך זיין היים האָט ער גענאַרט,
דורך די מידע זעהנוכט'ס אויגען
האַט דער וועה זיך דורכגעשפאַרט.

דאך דער הימעל האט פערנומען
דעם פערלארענעם'ס געבעט
און א מלאך איז געקומען
און האט פריי דאס ווארט גערעדט.

אויף קענטאקי'ס גרינע וויזען,
אין א שטיבעל אויפ'ן פעלד —
איז דער ריעז פון פרייהייטס ריעזען
אנגעקומען אויף דער וועלט.

„לאזט איהם לויז!“ האט ער געליארמט,
„ווערט דורך זיין פערגעהן ניט רייך!
„גאט האט זיך אויף איהם דערבארמט,
שווארץ צי ווייס, מיר זיינען גלייך“!

און ער האט די קייט צוריסען
און געלאזען געהן דעם קנעכט,
און בעפרייט א פאלקס געוויסען
און געקרוינט דאס מענשענרעכט.

נאציאָנאַלע האַרמע

דער איד צו קריסטום

צום קרייז גענאגעלט מיט א בלייכען פנים,
מיט ווילדען שמערץ אין די געקוועלטע גליעדער,
בעטראכטסטו דייע אונערבארמדיגע שונאים,
וואס רופען זיך מיט אונרעכט דייע ברידער.
דו רופסט דורך טיעפען יאמער, פוין און קוואלען:
„מיין גאט, מיין גאט, וואס האסטו מיך פערלאזען“?
דאך דיין געבעט ווערט מיט דעם ווינד פערבלאזען
און דייע טראפענס בלוט צום באדען פאלען;
צום קאלטען באדען, פון דיין גוף דעם ריינעם!
עס לאבען זיך די פייניגער און פרייען
מיט דייע איבערמענשליך ביט'רע וועהען,
און שפאט פערנעהמסטו נאר, קיין טרייסט פון קיינעם.
כ'קוק טרוי'ריג דיך אן און איך קוק אויף זיך,
מען זאגט מיר דאס ביזטו, דאך דאס בין איך...

צו די פאָגראַם קרבנות

געווידמעט דעם רוסיש אידישען מאַלער מינקאווסקי

ב האָב טויזענד מאל אויף אייער בראַך געקלאַגט
און טויזענד מאל מיין קול פאר אייך ערהויבען,
די וועלט געפרעגט, דעם יושר און דעם גלויבען
פאַרוואָס איהר ווערט גע'שחט'ען און געיאָגט,
דאָך קיינער האָט דעם סוד מיר ניט געזאָגט.

און וויעדער זעה איך מוטער, גרייז און קינד
פערוואונדעט, עלענד, הפקר פאַר דעם ווינד.
פערלאָרענע! אַ, וואָס איז אייער זינד?

צושלאָגען און צובלומיגט, קראַנק און בלאַם,
מיט עפה'לאַך, צו וועה און שאַנד געבאַרען,
קרבנות פון אַן אונגערעכטען צאַרען,
געהעצטע פון אַן איינגערעדטען האַם,
דעם ראַכערגייסט צוליעב, דעם גאַט פון כעס, —

וואוהין פאַרט ציעלט יעצט אייער מעדער פום?

אָוואו, זאָגט, גלויבט איהר וואָרט אויף אייך אַ זכות?
וואו ענדיגט זיך דעם יאַמער'ס טיעפער פּלוס?

ערפּאַהרונגס-בלומען, גראַהע האָאר, און איהר
געבענשטע פּרויען-אויגען פול מיט צניעות,
פול מוטער-ליעבע, פייכט פון הייסע בכיות,
איהר לעבענס ברכות, אונזער העכסטע ציער,
ווי ווערט איהר ביליג ביי אַ פּרעמדע טהיר!

אַ, וועה, פּערפּאָלגטע פון דעם שונא'ס האַנד!
אַראַבגעבראַכטע ביז צום קלענסטען שטאַנד,
וואו האַט די ערד פאַר אייך אַ פּרייען לאַנד?

דער זויגלינג שלומערט ביי דער מוטער'ס ברוסט,
דאָס עלט'רע חלום'ט נעכען קראַנקען טאַטען,
דאָס עלטסטע וואַכט און וואַנדערט מיט, אַ שאַמען!
דער זיידע — מיט אַ בליק פון האַפּנונג פּוסט,
שלעפט נאָך דעם גוף מיט אַ בית-עולם לוסט.

געשיכטע! דו טראַגעדיעס גרויסער רייך,
וואו יעדע שורה איז אַ בלוטיגער טייך,
דו האַסט קיין בילד צום אידען'ס עלענד גלייך.

נו, געהט! קרכנות פאַר דער מענשהייט'ס חמא,
מסתמא איז די צייט נאָך ניט געקומען
דער דורות-אַלטער חורבן זאַל פּערשטומען.

א, הייליג איז די ערד צוואו איהר טרעם,
די ריינע בלוט, וואס קלעפט אויף אייער בעט!

א, הייליג, הייליג, הייליג יעדער טראַט!
און הייליג, הייליג, הייליג יעדער שפאַט!
יא, הייליג, הייליג, הייליג פונקט ווי גאַט!

ו י ח ד ...

אָדער גוטלאַנד און בלוטלאַנד.

גוטלאַנד, קוים הער איך דיין שפּראַכע,
דערפיהל איך אַ פרייד און אַ שמערץ.
געפיהלען פון ליעבע און ראַכע
ערוואַכען גאַנץ טיעף אין מיין הערץ.

עס שוועבען מיר אום פאַר די אויגען,
צוויי בילדער — אַ, גרויסער קאַנטראַסט!
מיין מוטער, וואָס האָט מיך ערצויגען,
מיין היימאַטה, וואָס האָט מיך פּערהאַסט.

מיין וויעג און מיין קבר צוזאַמען.
ווי ליעב און ווי שרעקליך! איך פיהל,
ווי צווייערליי גוואַלדיגע פּלאַמען
פּערברענגען מיין ברוסט אין דער שטיל.

אַ, גוטלאַנד ווי וואַלט איך געקראַכען
אויף דר'ערד און געקושט דיינע זאַנד!
אַ, בלוטלאַנד ווי וואַלט איך צובראַכען,
אין שטיקער דיין מערדערשע האַנד!

א. מהייערע היימאטת, דיין שפראכע,
ערוועקט מיר א פרייד און א שמערץ,
געפיהלען פון ליעבע און ראכע,
פערברענען מיין עלענדעם הערץ!

„זשא קיוז“*

(אויפ'ן טויט פון עמיל זאלא)

ימא עמיל זאלא, עם איז געשעהן!
פער'יתום'ט ליענט דער מענשהייט'ס שטארקע

פען —

די פרייע האנד איז קאלט, זי שאפט ניט מעהר,
דער אמת וויינט און פרייהייט לאזט א טרער,
און דורך די וועלטען טראגט זיך לויט א כרוז:
די ווארהייט רופט איך מוז: „זשא קיוז, זשא קיוז“!

און כל זמן ערד וועט געהן ארום איהר אַקס,
ביז זי וועט זיך צושמעלצען ווי א וואַקס,
און כל זמן עם וועט גליהען נאך איין שטראהל
און אין דער וועלט וועט זיין איין טראפען גאל,
וועט דונערן מיט צארען יענער כרוז
און וועט זיך ענדיגען: „זשא קיוז, זשא קיוז“!

(* דער טיטעל פון דעם בעשולדיגונגס ברעף מיט וועלכען
דער גרויסער פראנצויזישער פרייהייטס־קעמפער און דיכטער עמיל
זאלא איז ארויסגעטרעטען געגען די בלוטיגע פינד פון דעם איד־
שען מערטירער קאפיטאן אלפרעד דרייפוס.

פערזינדיגט

יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות
גרון ומשקרות עינים חלוד וטפוף תלכנה
וברגליהם תעכסנה... (ישעיה).
ותפשקי את רגליך לכל עובר ותרכי את
תזנותך... (יחזקאל).

עס קראכען די מעכטיגע מוירען,
עס פאלען פאנאנדער די ווענט;
עס שמירצען און זינקען די מוירען,
עס בלייבט ניט קיין איין פונדאמענט.
דער בלוטיגער פיינד האט געוויזען
די קראפט פון זיין אייזערנע האנד.
עס מאכען די בבל'שע ריעזען
א תל פון דעם הייליגען לאנד.

עס לויפען אום העלישע שרייער
און וועקען א מייוועלשען מופת.
און רופען פערוויסטונג און פייער.

און ליארמען נקמה און בלום.
עס קעמפען און פאלען, און פליהען
די קינדער פון „איינציגען גאט“,
די העלדישע קריעגער פון ציון,
זיי קענען ניט רעטען די שטאָדט.

עס בריה'ן זיך אויף די מצודות,
וואו אידיש בלוט ריקעט און פליסט —
די לעצטע גבורים יהודה'ס,
די קריעגער די לעצטע אומזיסט.
א ווילדער געפעכט און געשמעטער,
דאך ברינגט דאס עקשנות קיין זיעג.
יעהאָוואַ, דער גאט פון די געטער,
ער נעהמט ניט קיין האַנד אין דעם קריעג.

ער לאַזט ניט קיין נסים ערשיינען,
ער שיקט ניט זיין מלאך אין שלאַכט,
ער שיצט ניט קיין זייד און קיין ליינען,
ער שיצט ניט דאָס געטליכע פראַכט...
דער כהן, דער פירסט און דער שופט,
זיי פאלען צוגלייך מיט דעם קנעכט.
עס גילט ניט דער חושן ואפר,
עס גילט ניט דער „שם“ אין געפעכט.

עס ווייזט ניט דער קריעגס העלד צבאות
זיין פי'רדיגען שווערד ווי אַמאַל,

ער ווארפט ניט דעם שונא אין מעות
און ברעכט ניט זיין אייזען און שמאל.
ווייל שווער איז די זינד פון יהודה,
ער האט דאס געטריעבען צו ווייט —
דרום מאכען כלי זיין אַ סעודה
פון זיינע בעשיצער אין שמרייט.

דערפאר איז די זיענערין בכל,
דאס איז „אל נקמות“ בעפעהל:
„פעררוואנדעל דעם פאלק אין אַ אַבל
און מאַך פון זיין מקדש אַ תל;
פערטרייב איהם אין פינסטערען גלות,
עס איז מעהר קיין זכות ניט פאַראַן, —
עס ווערען מקוים די קללות
פון יתום און פון אַרעמאַן.

זיי האַבען דעם אביון בעריסען,
בע'גזל'ט דעם קנעכט פון זיין לוי,ן.
שמאלצירט מיט אַ שוואַרצען געוויסען,
געגלאַנצט אין אַ זינדיגע קרוין.
זיי האַבען די צניעות פערשטויסען,
ענטבלויזט זייער נאַקעטע שאַנד,
געפאַרמ זיך ווי הינד אין דערויסען,
געצויגען צו חרפה די האַנד.

זיי זיינען אַהן בושא געלעגען

צומאָשט אונטער יעטוויעדען בוים,
פער'נבוה'ט מיט זנות אלע וועגען,
גע'חלוס'ט דעם זינדיגסטען טרוים...
עס האָבען די אידישע מעכטער
געטאַנצט אין אַ שליער פון חמא,
געלאַכט יענעם זיסען געלעכטער,
וואָס ווינקט צו אַ שענדליכע בעם...

זיי האָבען געזוכט זיך צו לעקען
צו יעדען, וואָס האָט דאָס געוועלט,
געזוכט זייער שטאַם צו פערמעקען,
מזכחות צו געצען געשטעלט.
גע'שחט'ען אויף יעדוויעדער במה,
קרבנות צו שדים געבראַכט...
און האָבען פערפלעקט די נשמה,
וואָס האָט פאַר אַ פאַלק זיי געמאַכט.

גו, שמירצען און זינקען די מוירען
דורך כבל'ס טיראַנישע האַנד.
יהודה וועט אייביג בעדוירען
זיין רוהיגע היים און זיין לאַנד.
ער וועט מעהר קיין טרייסט ניט געפינען
און בימער וועט זיין איהם און באַנג.
אַ טרעהר נאָך אַ טרעהר וועט איהם רינען
און טרויער וועט זיין זיין געזאַנג.
אזוי וועט ער שלוכצען און ציט'רען.

און קיינמאל געהאלפען ניט זיין.
און רק זיין אונזיכערהייט פיט'רען
מיט נייע יסורים און פיין...
ביז ווערען וועט ענדליך ממלא,
וואס איהם האט זיין נביא געזאגט —
און ער וועט אין איינעם מיט א ל ע
דערזעהן וואס די צוקונפט פערמאגט...

צ י ו ן

געהט אויף די זונן, מיט זיסען פרייד
מוז איך אן דיר געדיינקען
און געהט זי אונטער, טיעפעס לייך
בעפאלט מיך, טיעפעס ביינקען.

אין מזרח איז מיין היים געווען,
אין מערב איז מיין גלות,
ד'רום פרייט דאס מיך פערשפרייט צו זעהן
דעם מארגענ'ס גאלדנע פאלעס ;

ד'רום וויין איך ווען עס געהט אוועק
דער טאג אויף דונק'לע וועגען,
און פון דערווייטען ווינקט מיט שרעק
די שווארצע נאכט אנטקעגען.

על נהרות בבל

ב יי כבל'ס שטילע טייכען
פערזאמערט און פערצאגט —
דארט זיינען מיר געזעסען
אן ציון ניט פערגעסען,
געזאמערט אהן א גלייכען
דערמאהנט זיך און געקלאגט.

אויף יענע ווערבעס שטומע,
דארט האבען מיר מיט וועה
די הארפען אויפגעהאנגען,
מיר האבען גאט'ס געזאנגען
אין יענעם לאנד פון טומאה —
ניט מעהר געשפיעלט אויף זיי.

דארט האט דער פיינד געבעטען
אונז האלטענדיג אין צוואנג —
„א, זינגט אין הארמאניען
דאס פרייליך ליעד פון ציון,
פון אייערע פאעטען
דעם לוסטיגען געזאנג!“

ווי קענט איהר דאס פערלאנגען
פון אונזער אר'מען שטאנד?
ווי קענען מיר זיך צווינגען
אויף פרעמדע ערד צו זינגען
די געטליכע געזאנגען
פון דעם געבענשטען לאנד?

אויב איך פערגעס מיך דיינער,
ירושלים מין,
זאל וועהטאג אויף מיר קומען,
זאל ווערען אַבגענומען
דער רעכטער אָרעם מיינער
און ניט בעוועגליך זיין!

זאל צוקלעפען אויף אימער
צום גומען מיר די צונג
אויב אויך אין מיינע פריידען
כ'וועל וועגען דיר ניט ריידען,
ניט גלוסטען נאך דיין שימער,
צו זעהן דיך וויעדער יונג.

געדיינק, גאט, אדום'ס קינדער
ירושלים'ס וואונד!
ווען זי האט טיעף געבלוטיגט
האבען זיי נאך טויט ערמוטיגט,

געשריען : „גראַכט אַ צינדער!
צושטערט איהר ביז צום גרונד“!

אַ נידערטרעכט'גע בבל!
דו נאַכט'ס פערשאַלט'נע האַנד!
א לויב צו יענע העלדען
דיין סוף וואָס וועלען מעלדען
און דײַך פון פעלקער־טאָועל
אראַב מעקען מיט שאַנד!

צום וואַנדער-שמאָב

טעקען, דו מיין אלטער שטעקען,
וועלכער ווייס מיין יעדער גאָנג,
וועלכער קען אין צייט פון שרעקען
זיך פּערוואַנדלען אין אַ שלאַנג...

זאָג מיר, אלטער פריינד, ביז וואַנען,
יא, ביז וואַנען איז דער שיעור?
זאָג, ווי לאַנג איך וועל נאָך שפּאַנען
און זיך חבר'ן מיט דיר?

אין גלות

ונקעלע מחשבות, טריבע,
און דאס הארץ דערלאנגט א קלאפ:
אך, אַנשטאַט דאָס ליעד פון ליעבע,
זינגען מיר דאָס ליעד פון שאַפּ!

יענע צייט פון פרייד און טוגענד
איז געשטאַרבען, זי איז טויט!
און מיר זעהען אונזער יוגענד
פאלענדיג אין קאַמפּף פאר ברויט!

אביגיל און שולמית
מוזען טרייבען די מאַשין
אין פערשאלט'נע ד' אמות,
ביי אַן עקעלהאַפּטע שפּין.

און אַבשלום איז אַ פרעסער,
צי אַ פּעדלער אויפ'ן מאַרק,
און ער האַפּט ניט מעהר אויף בעסער
בויגט צופריעדען איין דעם קאַרק...

ג ל ו ת

I

וואו טהוט מען הין די מידע ביינער?
וואו גלייכט מען אויס דעם רוקען?
דער וועג זעהט אויס מסוכן...
א יעדער טריט איז פול מיט שטיינער!
וואוהיין? וואוהיין? דו אר'מער וויינער!

II

העלפט דעם נע ונד'ן ברודער!
שטרעקט איהם אויס א ווארמע האנד!
שמעלט זיך ביי זיין שיקואלס רודער
אין זיין נייע הימאטס-לאנד!

ער אנמלויפט פון טויזענד קללות
פון דעם טייפעל'ס שווארצען רייך,
העלפט איהם פטר'ן דעם גלות,
ווען ער קומט אהער צו אייך!

דער שופר

ניט צום זיעג און ניט צו פרייהיים,
שאַלט איצט אונזער אינסטרומענט,
שקלאַווען זענען מיר און פרעמדע,
און פון קיינעם ניט דערקענט.

ס'קען די מענשהייט ניט איהר לעהרער,
וואָס האָט איהר מיט גייסט בעזעעלט.
אַ, עס קען אונז ניט די פאלשע,
שלעכטע שילערין — די וועלט!

אַנדערש רוישט יעצט אונזער שופר
אין דעם שוואַרצען גלות־תהום:
יעדער „תקיעה“ איז אַ שחיטה,
יעדער „תרועה“ — אַ פאַגראַם.

אונזער יוכל און נצחון
ליעגען אין דער צוקונפט ווייט.
ווען די פעלקער וועלען אויפשטעהן
מיט דעם מאַרגען פון דער צייט...

ה ע ר צ ל

וועק דער טרוימער און זיין טרוים,
דער צויבער איז אין שוים צורונען,
דער קאמפף, וואס האט א פאלק געוואונען —
א חלום, וועלכער גלויבט זיך קוים!
דער העלד און דער שטרייט,
דאס פעלד און די צייט,
דער מוז און דער צוועק,
אלסדינג איז אוועק!
דער גייסט, וואס האט צום ליכט געשמרעכט,
האט אויסגעדומפפט, איז אויסגעוועכט.

פ א ר מ ע ר

ר אַנקעל'ס פאַרס-גאַונות פלאַקערט
און זיין ארבייט האָט אַ ווערט...
שוין פון דורות ווי ער אַקערט,
אַקערט מיט'ן נאָז די ערד...

און אזוי רק שאַפט ער וואַר'מער,
זעעט מיט קברים און מיט געלד...
אַ, ער איז אַ גרויסער פאַרמער,
אונזער יאַנקעל, אונזער העלד! ...

א פלוך אויף דמשק

א פלוך אויף דמשק דאס בלומיגע לאַנד,
וואָס האָט ניש קיין עהרע און ווייס פון קיין שאַנד.
און קען קיין רחמנות, און אַכטעט קיין טרערען, —
וואָס באַד'ט זיך אין אידישע בלוט אַהן אַ מאַס
און גיט ניש קיין אורזאָך און זאָגט ניש פאַר וואָס
זי זוכט אונזער רוהע און פריעדען צו שמערען.
אַ פלוך אויף דמשק!

אַ פלוך אויף דמשק, די גיפטיגע שלאַנג,
וואָס לויערט אויף אונז און פערשמעלט אונזער גאַנג
אויף יעדוועדען איינציגען וועג פון חיונה,
וואָס לאַזט אונז פאַר קעלט און פאַר הונגער דערגעהן,
וואָס שמערט אונז אפילו דאָס שמילע געוויין
און לאַזט אונז ניש אַפהיטען אונזער אַמזנה.
אַ פלוך אויף דמשק!

אַ פלוך אויף דמשק, דאָס זינדיגע רייך,
וואָס לייקענט אין אַליץ וואָס איז מענשליך און גלייך
און געהט אויף פערדאַרבענע וועגען און קרומע,

וואס רויכט אונז דעם ביסען דעם לעצטען פון מזיל
און טרייכט אונז דורך נאכט און דורך שרעק, און דורך
גרויל

אין אַנד'רע מדינות צו זוכען אַ תקומה.
אַ פּלוך אויף דמשק!

אַ פּלוך אויף דמשק שיק אַן אויף איהר, גאַט!
אַ ווילדען צושטערער און מאַך איהר צו שפּאַט
פאַר אונזערע וועהען און אונזערע קלאַנגען, —
פּערוואַנדעל איהר טהראַן און איהר הערשאַפּט אין ברוך,
און מעק אויס אויף אייביג איהר שם פון דיין בוך,
און זאַלען די קומענדע דורות נאָר זאָגען
אַ פּלוך אויף דמשק!

ד א ו ו נ ע ן

הערענדיג דעם בעריהממען וויינער חזן דאן פוקס.

א יך האב געהערט דיין זיסען דאוונען,
דיין בעטען גאט מיט פרומע ליעדער
און האב צום ערשמען מאל פערשטאנען
די שטארקע קראפט, וואס ליענט אין סידור.
איך בין ניט פרום, בין ווייניג גלויביג,
אין תפילות שוין ניט מעהר בעהאווענט,
דאך דו האסט מיך צוריק געוואונען,
איך האב געגלויבט און האב געדאווענט...

י ש ר א ל

זאגט, מיט וואס איז באזאמירט
מיין פאלק, מיין אייביג פאלק געווארען?
אזוי לאנג טויט און עקזיסטירט,
זיין פעטס און מארך נאך ניט פערלארען...

עס ליעגט אין טרונע פון דער צייט,
א מומיע ווי פון אלט מצרים,
אין פרעמדע וועלט־מוזעאומס ווייט
און חלום'ט פון ירושלים...

די סוכה

למע טהירען, אלטע ברעמער
און פערפוילטע שטיקער האַלץ!
זאָגט, וואָס האַמערט איהר דאָרט, פעטער,
— אין דעם שלעכטען אַסיען וועטער —
און וואָס זייט איהר אזוי שמאַלץ?

וואָס זשע קלערט איהר דאָ צו מאַכען
פון דעם אַבגעניצטען שטאַף?
אייער בנין מאַכט מיר לאַכען.
ליאַד אַ ווינד און דאָס וועט קראַכען
און עס ווערט דערפון אַ סוף.

לאַזט דעם האַמער, לאַזט איהם ליעגען!
לאַזט דעם אַר'מען מאַטריאַל!
דען איהר וועט דערפון ניט קריעגען
ניט קיין נויץ, ניט קיין פערג'ניגען
און איהר שאַפט פאַר דעם פערפאַל.

„קינד! וואָס רעד'סטו פאַר דבורים

און וואס ניצטו פאר א שפראך ?
שווייג ! דו לעסטערסט גאטעס טורעם,
וואס פערלאכט דעם גרעסטען שטורעם
און וואס שרעקט פאר קיין שום זאך.

„מיין געבוי בעדארף קיין זיילען
און קיין פעסטען פונדאמענט,
און קיין הובלען, און קיין פיילען,
און קיין קונסט געבראכט פון מיילען
און קיין ערדישען צעמענט.

„מעג זי דיר ניט שטארק געפעלען
מיט איהר אויסערליך געשמאלט,
דאך זי קען זיך גאוה'ג שמעלען
מיט די גרעסטע ציטאדעלען
און פערשפאטען יעדע גוואלד.

„זאל דערפאר דיר זיין קיין חידוש,
וואס איך האב זיך דא געמיהט !
דיין געלעכטער איז ניט אידיש.
קום אין סוכה, מאך דארט קידוש
און זיי שטאלץ ! דו ביסט א איד“ !

ש פ ר א ך

װאָסזשע קימערט מיך אַ שפּראַך,
װאָסזשע לוינט דאָס פּשט'לען,
װען מיר מוזען קראַנק און שוואַך
געהן ביי שונאים בעטלען?

אַך! די בעטעל-שפּראַך איז טויט,
מעג זי זיין פון בלומען,
קען זי דאָך אין שאַנד און נויט
צו איהר שטאַלץ ניט קומען.

„שפּראַך“ מיר ניט, אַ לאַז דאָס געהן!
פאַלק מיט װעה בעלאַדען,
יעדער פּלוידעריי איז שען
אויף איהר אייג'נעם באַדען...

א שלאַפלאַזע נאַכט

(פורים-באלאדע)

עס גיט איהם ניט קיין רוה די נאַכט,
עס האַלט איהם וואָך אַ בעזע מאַכט,
זיין פלוך-בעלאַד'נעם מח דרייט
אַ ווילדע לוסט, אַ ווילדע פרייד.

זיין שוואַרצער בוזים קוועלט, ער טראַכט :
„דער תליה-בוים איז שוין געבראַכט,
אַ, הענגען וועט דער שטאַלצער איד,
וואָס האַט מיט עהרפורכט ניט געקניעט

„פאַר מיר, דעם מלך'ס רעכטע האַנד,
אין הודו און אין כוש בעקאַנט —
בעגריסט ביי'ם קיסר'ס גאַלדנעם טיש,
נאַר ניט פון איהם, דער זוהן פון קיש.

„זיין פאַלק פערניכט איך און זיין גאַט,
געגעבען איז שוין דאָס געבאַט...“

א, פרייט זיך, זרש, זיהן און פריינד!
ווי שען דער דייטער „מארגען“ שיינט!

אט אין דער זעלבער נאכט געשטערט
איז אויך דער מלך און ער קלעהרט: —
זיין טהראן איז פעסט, זיין הערשאפט — גאנץ,
דאך וועמען קומט דער לארבער קראנץ;

יא, וועלכען מ'ניסטער פון זיין רייך?
דער פנקס ווערט געעפענט גלייך,
און באלד דאס ערשמע אפ'נע בלאט
דערצעהלט פון מרדכי'ס עד'לע טהאט:

„עס האבען סריסים צוויי געפלאנט
דעם מלך'ס טויט מיט פרעכער האנד,
דאס האט דער איד פעהרט אין צייט,
דעם טויט פערוועהרט און בעז פערמייד'ט.“

דעם קעניג'ס ג'וויסען רוהט.
ניט פליסען וועט דאס אידיש בלוט,
און אויף דער תליה געהן זאל דער,
וואס האט געמאכט איחר זיין געוועהר...

אויף די ערמאָרדונג פון פ...

טיראָן און שונא ישראל.

זטעה אויף, מיין פאָלק, שמעה אויף און טאָנען!
דיין גאָט איז שמאַרק, דיין זיעג איז גאַנץ.
שמעה אויף און זעה דיין שונא'ס סוף!
דעם הימעל'ס לויך, דעם בורא'ס שמראָף:
דיין פיינד איז טויט, זיין גבורה — שטויב,
שמעה אויף און זינג, שמעה אויף מיט לויב!

געלויבט איז ער, דער גאָט פון מאַכט,
וואָס היט זיין קינד אין שרעק און נאַכט,
וואָס האָט פערשריעבען און בעצאָהלט
זיין חוב דעם נאַר, וואָס האָט געוואַלט
אין בלוט דערטרינקען און אין גאַל
ישראל'ס ליכט, דער פרייהייטס שמראָהל.

א, וואויל דיר, דו געוואַנטער מאַן,
וואָס האָט פערניכטעט אַ טיראָן!
געשיקטער דו, פון גאָט אליין,

געבענשטער מוט דעם הימעל'ס מעהן,
בעגייסערטער פון העכסטען מוטה,
דו רעכענער פאר אונזער בלוט!

א. איילט זיך צו דעם גומען אָרט.
צו קישינעווער קדושים דאָרט!
א. זאָגט זיי אָן די גרויסע ניים:
געצאָהלט האָט מיראַנני איהר פרייז,
א שונא מויט, ער איז ניטאָ,
„אשירה להשם כי גאה גאה!“

דער „פתח“ מיט'ן „קמץ“

אדער ליטוואַק און דייטש.

געדריקט צו דער געלעגענהייט פון א פּעראייניגונג צווישען די
ניו יאָרקער רוסישע אידען און דייטשע „יאהודים“.

דער „פתח“ מיט'ן „קמץ“
געהען מאַכען שלום, —
א, ווייז דיין חסד, טאַטע!
קלייב אויף די נע ונד'ע,
פּערזירקליך אונזער חלום!

דער „קמץ“ מיט'ן „פתח“
געהען שליסען פּריעדען, —
א, גאַט, בעווייז דיין וואונדער:
ניט לאַז אונז געהען בעזונדער
און ברענג צוזאַמען אידען!

דער „פתח“ מיט'ן „קמץ“
קומען זיך פּערטראַגען,
א, „חירק“ און „מלאפּוס“!

גענוג זיך אויך צו שטופען,
און הערט זיך אויף צו שלאגען!

איהר זייט נקודות אלע,
קליינע פינטלאך, שמילע,
דאך, הויך און שמארק און מעכטיג,
און הייליג שען און פרעכטיג
אין אחדות גרויסע תפילה...

אונשמער בליכקייט

דער הימעל איז פינסטער סכנות,
דער שטורס־ווינד רייסט אהן רחמנות,
און ברומט מיט א שרעקליכע מאכט
און וואַלקען אויף וואַלקען זיך גארבען,
און סטראשען מיט טויט און פערדארבען,
גאר שרעקליך און קאלט איז די נאכט.

דאך ברענט זיך אזוי ווי דורך צויבער
א פייערעל, הייליג און זויבער,
א ליכטעלע זעהט זיך ארויס —
עס בלאזען און בלאזען די ווינדען,
דאך וויל ניט דאס פלעמיל פערשווינדען.
בחנם! דאס לעשט זיך ניט אויס.

און דורות שוין זיינען צורונגען,
עס האבען פערלאשען זיך זונען,
די צייט האט שוין וועלטען פערלענדט,
און ליעדער, און שטערען, און יאָהרען
שוין זיינען פערגעסען געוואָרען.

דאס אַרעמע ליכטעלע ברענט.

און אייביג אזוי ווי די תורה,
טראַטן יעדע פּערפּאָלגונג און מורא,
וועט לייכטען דער הייליגער פּלאַם;
עס וועלען די שטורעמס זיך בייטען,
און צייטען זיך וועקסלען אויף צייטען
אזוי ווי די כוואַליעס אין ים.

און פינסטער און נאָך אַ מאַל ליכטיג
וועט ווערען דער הימעל, און ריכטיג
ווי אימער וועט שוואַך זיין דער ווינד,
צו לעשען דאָס ליכט פון בטחון,
וואָס וועקט אין דעם איד זיין נצחון,
וואָס האַט איהם געהיט ביז אַצינד.

„הנרות הללו“, מיין אידעל!
זינג פריילאָך דיין אייביגעס ליעדעל!
אין איהם ליעגט אַ הימלישעם גוואַלד,
וואָס וועקט דיינע העלדענ-געפיהלען.
און זאָגט צו די חיות וואָס ברילען —
דעם מעכטיגען, געטליכען „האַלט“!

צום אתרוג

אָג, געבענשטע פרי דו,
פון מזרח-זון געקוסט —
וואָס וואַקסט אין יענע פעלדער, וואו
עס בליהט מיין אלטע לוסט!

איז ניט דיין דופט אַ זיסער גרום
פון מיינע אלטע פריינד,
וואָס נאָר אין זייער גרויסען זכות
בין איך נאָך דאָ ביז היינט?

ביזטו ניט, זאָג! דעם נביא'ס וואָרט,
געפאלען פון זיין צונג
אויף יענעם וואונדערליכען אָרט, —
וואָס האַלט מיך אייביג יונג...

דו מוזט זיין דוד'ס ליעד, מיר דוכט,
פול הייליגקייט און פראַכט,
וואָס איז פערצויבערט אין אַ פרוכט,
וואָס גרינט און שמעקט, און לאַכט;

עס וועקט דיין זעלט'נער אַראַמאַט
מיר קראַפּט אין יעדער גליעד
און מאַכט מיין האַרץ מיט גרויסקייט זאַט
און גרויס אין מיר דעם איד...

דער גלות ווייכט מיר פאַר דיין דופּט
און פאַר דיין רייך — די נויט.
דו פיללסט מיט בשמים אָן די לופּט,
וואָס האָט נאָר האַס און טויט...

לכּנוּן'ס פּרישער אַטהעם ציהט
דורך דיין גן־עדן דופּט,
דער ירדן זידט, דער כּרמל בליהט
און אביגיל רופּט.

דו שמעקסט, און מיין ישעיה רעדט,
דו גלאַנצסט, מיין עמוס טרוימט.
דו האַלטסט מיין שול און מיין געבעט
מיט גאַלד אַרומגעזוימט.

ווען אין דעם שונא'ס יאָך איך דאַרב,
איך וועלק אין שאַנד און וועה;
ווען יעדע גזירה שניידט אַ קאַרב
אין מיר און איך פּערגעה;

ווען זון און זומער זיינען ווייט,

א קאלמער רעגען קלאפט ;
ווען ווילד די שווארצע קראהע שרייט
מיט חרמות דורכגעזאפט ;

א ווינטער סטראשעט און א קעלט,
א ענגשאפט און א פלוך ;
ווען איך דערפיהל א פרעמדע וועלט
און וויין צוקלעמט און זוך ;

דאן קומסטו פון מיין אלטען לאנד,
פון מיין פערגעס'נעם וואלד.
איך נעהם דיך אין מיין שוואכע האנד
און בין געקרעפטיגט באלד.

ארום באלעמער מיט געזאנג
טראג איך דיך שטאלץ צושפרייט,
און אין מיין זעעלע מיט א קלאנג
וואכט אויף די גרעסטע פרייד...

צוויי בעכערס

אויף נפתלי הערץ אימבער, בעל „התקוה“.

צוויי גאלד'נע בעכערס אָנגעגאַסען פול
האַט גאַט געהייסען שטעלען אויף זיין שטוהל.
איין בעכער פול מיט ארץ ישראל-זוויין,
דער צווייטער — מיט דעם אידען'ס ביט'רע פיין,
צולאָזט אין הייסע טרערען און אין גאַל.
ער האָט בעשיינט זיי ביידען מיט זיין שטראַהל
און האַלטענדיג זיי אין זיין ליכט'גען שוים,
האַט ער געזאָגט צום דיכטער: „קלייב דיר אויס!“
„מיין גאַט!“ — האָט דער פּאָעט געוויינט — „מיין הערץ
דערציילט מיר, אַז פון איינעם וועל איך טרינקען שמערץ.
שוין פיהל איך ווי אַ וועה דורך יעדער גליעד,
דאָך נעהם איך דאָס פון דיר, איך בין אַ איד“...
און אויסגעטרונקען האָט דער דיכטער ביז אַ טרער.
דאָס גרויסע האַרץ איז איהם געוואָרען שווער,
אַ טיעפער יאָמער האָט גענאַגט זיין ברוסט,
פערשוואונדען זיינען פריעד און פרייד, און לוסט.
דער וועלטען-אומער האָט אין איהם ערוואַכט,

ער האָט געקרקעצט דעם גלות און די נאַכט.

געוואַנדערט און געוואַגעלט, און געקלאַגט
האַט ער, גענעכטיגט דאָרט, וואו ניט געטאַגט.
געוויינט האָט יעדער גליעד איהם, יעדער ביין,
אין טיעפען עלענד, אין דער וועלט אַליין.
די שלעכטע ערד האָט רק איהם אַבגענאַרט,
אומזיסט האָט ער פון לייטען הילף דערוואַרט...
דער גלות-בעכער האָט זיין גייסט פער'ס'ט
און קומענדיג אין לאַנד פון וואו ער שטאַמט,
פון וואו זיין אומה ציהט איהר חיות נאָך...
האַט ער דערפיהלט איהר עלענד'ס גרעסטען בראַך...
און גאַט האָט וויעדער איהם דערלאַנגט אַ וואונק:
„דערקוויק דיך איצטער! נעהם דעם צווייטען טרונק!“
ער האָט דעם אַנדער בעכער גיך געלעערט,
עס האָט זיין אומעט פלוצלונג אויפגעהערט...
פערניכטונג האָט איהם מעהר ניט אַנגעגלאַצט,
אין דער נשמה האָט איהם טרייסט געשפראַצט,
מיט שמחה האָט זיך איבערפילט זיין קעהל.
די „ה א פ ע נ ו נ ג“ האָט ער געזונגען העל.

אזוי האָט ער געאירט פון לאַנד צו לאַנד,
אַ בעכער אין זיין יעדער דאַרער האַנד;
געאירט דורך טאַג און נאַכט, ווילד אויס, ווילד איין,
געזופט אַמאַל די פיין, אַמאַל — די וויין...
אַ גלות-יתום, אַ פאָעט דערצו,

האַט ער געזונגען וואַנגלעניס און רוה,
ער האַט דערלעכט זיין אומה'ס יונגסטער דור
זאל זינגען איהם די "האַפענונג" אין קאהר;
ער האַט געזעהן ווי דער פּערצאָנטער, אַר'מער איד
שטראַהלט אויף מיט תּענוג פּון „התּקוּה"־ליעד,
דאָך איהם אַליין, אַהן האַפּנונג און אַהן גליק
האַט שטיל דער עלענד צוגעמאַכט זיין בליק
גאַנץ ווייט פּון דאַרט, וואוּהין ער האַט געשטרעכט;
פּון דאַרט, אַוואוּ זיין חלום האַט געשוועכט...
און וויעדער שטעהען ביידע בעכערס פּול
אויף גאַט'ס בעשטראַהלמען, שכינה־העלען שטוהל,
און וואַרטען אויף אַ מווען־קינד ווי ער,
וואָס זאל אין האַפענונג פּערטרינקען אונזער טרער...

א שמחת-תורה מענציל

די אייביגע האפקע ארום באלעמער.

וויס מיט זארג און מרה שחורה!
פרייט זיך, אידען, מיט דער תורה
און פארגעסט א ווייל די פיין!
הויבט די פיסלאך!
נעמט צו ביסלאך!
שפעטער וועט דאס אומ'טיג זיין...

מיט הקפות און מיט ליעדער,
לוסטיג, לעב'דיג, ליעבע ברידער!
טאנצט אין איינעם! טאנצט אויף גיך!
'רום באלעמער
מיט א זמר;
מיט די אויסגעדרייטע שיד!...

דלות היינט און דלות מארגען,
וואס זשע העלפט דאס וויסטע זארגען?
תורה'ס יום טוב איז א תוך, —

כאַטש אין מוכה
זיך און פוקע ;
כאַטש אין שיסעל איז אַ בראַך...

קויפט, ר' טודרות, קויפט, ר' מיכעל
אתה הראת אויפ'ן ביכעל! ...
נאַר בטחון! גאַט איז רייך...
ער וועט כ'לעבען
מוזען געבען.
כאַטש ער האָט ניט איצט פאַר אייך...

פרייט זיך, אידען, עם מגולה,
מיט דער תורה'ס שענע גדולה!
איהר זייט איהרע גרויסע לייט.
אַ'ן עליה
און אַ שתייה,
און די אומה איז בענייט.

לאַנגע יאַהרען ווי איהר פרייט זיך,
לאַנגע דורות ווי איהר דרייט זיך
מיט די רייניגקייט אין האַנד.
קנאַפּ חיונה,
פיעל אמונה,
און איהר לעבט אין יעדען לאַנד...

זעהט ווי אייערע כלי-קודש

טאנצען שוין א גאנצען חודש
און זיי ווערען אלץ ניט מיד!
אימפעריאלען
און מעדאלען
איז די תורה פאר דעם איד...

זאלען שעמען זיך די גוים,
זאלען קלעמען זיך רשעים!
גריזשען וועלען זיי א ביין...
דער לויתן
איז בעשלאסען
נאר צו זיין פאר אייך אליין...

משה איז דערהויך געשטיגען
אייער „שמחה“ דארט צו קריגען,
אייער נחת, אייער שמריים...
און געבראכט אייך
און געמאכט אייך
פאר די פריצים, וואָס איהר זייט...

וואָס איהר טהוט דעם יאהר דעם גאנצען
ארט ניט קיינעם, איהר מעגט טאנצען
און פארבייסען מיט א „טרונק“!
דען דער בורא
און די תורה
ווייסען אייך שוין אויפ'ן וואונק...

אלטע פריינד

ווי אַרט נאָר, זיידע! נאָט אייך שלום.
לאַזט מיר דריקען אייך די האַנד!
עפעס פונקט ווי דורך אַ חלום
שיינט איהר מיר צו זיין בעקאָנט.

עפעס רעדט מיר מיין זכרון
און אין די געדאַנקען טאַגט:
איך האָב אין די יונגע יאָהרען
אַ געטרייען פריינד פערמאַגט...

שען און קלוג, אַז „קיין עין הרע“!
פון יעדווידער מויל געבראַכט,
און זיין שענע בלאַט גמרא
האַט איהם שענער נאָך געמאַכט.

און אַ העלד, אַזש פראַסט אַ גבור,
ווי קיין אידיש קינד בעשערט —

ציט'רען פלעגט ווי אין א פיבער
אונטער זיינע טריט די ערד.

גרייזלאך פעך-שווארץ, אויגען פלאמען,
און זיין ריהר — א ווילדער בראנד.
לערנען פלעגען מיר צוזאמען...
זיידע... איהר זייט מיר בעקאנט...

און א קאפ, — צומישט דעם רבי'ן,
און א שטיפער, — זיינע שטיק!
אך! וואס וואלט איך ניט געגעבען,
נאר צו טאן אויף איהם א בליק!...

איך וואלט ממש אינגער ווערען,
זיך דערמאנט די יונגע יאהר,
זיידע... כ'לעבען, איך וואלט שווערען!
אבער אך, די גראהע האר!...

שפעטער האט א שענע מיידעל
מיט איהר ליעבע איהם פערלאקט,
א, ער האט געליעבט איהר עדעל,
און פאר מיר זיין הארץ פערקלאגט.

יענער חלום האט בערוישט איהם,
אט מיט פרייד און אט מיט שרעק,

דאך זיין ליעבסטע האָט פּערטוישט איהם,
ער איז אין דער וועלט אַוועק.

וואָס מיט איהם איז דאָן געוואָרען,
דאָס האָט שטענדיג מיך געפלאַגט.
כ'האַב זייט דאָן זיין שפור פּערלאָרען...
ווער פאַרט זייט איהר, זיידע? זאָגט!

רופט מען אייך ניט יאַסעל שאַכער?
זאָגט! און קומט איהר ניט פון גער?
און געדיינקט איהר ניט אַ בחור
מיט דעם נאַמען משה בער?

„ג'נוג! ג'נוג! מיין פריינד, מיין ליעבער,
ס'האַט דיין אויג דיך ניט גענאַרט.
איך בין דאָס דער יונגער גבור,
וועלכען דו האָסט זעהן גענאַרט.

„דאָס בין איך, דיין אַלטער חבר,
גראַה און שוואַך, און טיעף גענייגט.
אַ, עס האָט די צייט איהר זשאַווער
שוין אויף אונז ארויפגעלייגט.

„קום און לאַמיר זיך אומאַרמען!
קום! מיר זיינען אַלטע לייט.

אפשר וועט זיך גאט דערבארמען :
אונז ניט מעהר פערזארפען ווייט .

„איך געדיינק נאך אלץ, געדיינק נאך,
אין זכרון אפּטמאָל בליצט...
איך דערמאָן מיך און איך ביינק נאך,
אַבער וואָס־זשע העלפט דאָס איצט ?

„גראַה איז אונזער גאַנצער „חדר“
און דער רבי לאַנג ניטאָ.
מיר פערליערען זיך כסדר
און פּערגעהען מיט דער שעה.

„אונזער לייעבע, אונזער גבורה,
אונזער האַפּנונג ווערט צושטערט ;
ענדיגט ענדליך מיט דער קבורה ;
מיט דעם לעצטען רידעל ערד.

„ג'לויבט איז גאָט, וואָס האָט אונז ביידען
אַבגעפּרישט דעם אַלמען בונד !
נו, אַ קוש בעפּאַר מיר שיידען !
נאָך אַ קוש און זיי געזונד !

„לאַמיר האַרציג זיך געזעגנען,
און בעהאַלמען דעם געדאַנק,

אז יעדוויעדעס מאל בעגעגנען
איז שוין איצט א גרויס געשאנק.

„דען מיר זיינען ביידע זקנים,
אונזער מאג איז שוין בעשטעלט —
אפשר וועלען מיר זיך אין איינעם
טרעפען אין א בעס'רע וועלט!“

מיטין ליעפעס נאָט

אויפ'ן טייך

ליעבסטע, זאג! ווער איז אונז גלייך
ווען מיר ביידע פאהרען
אויף דעם טייך דעם קלארען,
אויף דעם קלארען טייך?

א, עס איז א ליעבע לוסט,
ווען אין ווייכען שלום
ס'טראגט אונז ווי א חלום
שמיל דעם וואסער'ס ברוסט!

פון די וועלען קלינגט ארויס
ווי א זאנפטער נגון,
ליעב דיך צו פערוויגען
טרוימענד אויף מיין שזים.

דער לבנה'ס מילד געשטאלט
ברעכט אדורך דאס בלאהע

פול מיט זיס הנאה —
איבער אונזער וואלד.

און זי שווימט אלץ נעה'נטער צו
איבער אונז צו שיינען.
גליקליך ווי מיר זיינען!
גליקליך איך און דו!

פראגמענט

ב יוזט שען, געליעבטע, שען און הייליג!
געמאכט צו בענשען און צו ליעבען, —
א ספר תורה, יעדער חלק
פון בורא'ס אייג'נע האנד געשריעבען.

דיין „בראשית“ ווי דיין „וזאת הברכה“,
דיין תוכחה ווי דיין „אז ישיר“
איז גאט'ס כתב־יד, איז זיין מלאכה,
דו ביזט אין גאנצען ריין און כשר.

טראגעדיע

א יך האב דיך געזעהן אויף דער ביהנע
אין גאלד און אין זילבער געקלייד'ט,
א וואונדערבאר שענע קנאגניע
פון פאזשען און דיענער בעגלייט.

די קרוין אויף דיין קאפ האט געשימערט,
גערוישט האט דיין זיידענע שלעפ,
האסט שטאלן, און אום קיינעם בעקימערט,
בעשטיגען די מארמארנע טרעפ.

נאר הינטער דער סצענע פערבימערט
מיט יאוש בעטראכטענדיג דיך —
געשטאנען געזיפצט און געצימערט
אן עלענדער טרוימער בין איך.

כ'האב אין מיר געטראגען די קוואלען
און שטיל האט גערעגענט מיין בליק,
אזוי איז דער פארהאנג געפאלען,
דערמיט האט געענדיגט דאס שטיק.

די טויטע וועלט

דער טאג איז קורץ, די זונן פערנעהט.
איך רייט ארויס אין פעלד אליין.
דאך איך דערקען עס שוין ניט מוין.
אלסדינג איז ווייס און דיק פערשנעעט!

גאר טרויריג קוק איך מיך ארום.
די וועלט איז נאקעט, הויל און פוסט,
געשטארבען זיינען פרייד און לוסט.
בית עולם'ס גלאצען אומעטום!

אווואו דער גארטען האט געגרינט,
דער בוים האט חן'עוודיג געבליהט,
דער זאנג געשפראצט, די רויו געגליהט,
דארט הערשען קעלט און פראסט, און ווינד.

די טהאלען שא, די בערגער שטום,
די פויגעל-נעסטען וויסט און לעער,
און די געליעכטע קומט ניט מעהר.
און שיינקט קיין שמייכעל און קיין בלוס!

איך ציה די לייך, איך רייט צוריק,
דער פערד געהט טריט אין טריט זיין גאנג, —
צוריק! דאס קראנקע הארץ איז באנג
און טרערען פילען אן דעם בליק!

צו א פויגעל

ינג פויגעלע, זינג,
זיסע פריידען ברינג
און דערפריי די וועלט!
אך, מיר זיינען באנג!
ס'האט א ווינטער לאנג
אונז דיין ליעד געפעהלט.

גיס ארונטער העל
פון דיין גאלד'נע קעהל
איבער אונז דיין טרוים!
איבער לאנד און פלום
קלינגען זאל דיין גרום
ליעב פון יעדען בוים!

מינטער ליעבע אוף
מיט דיין זעלענדרוף
מיט דיין הימליש ליעד;
וועק מיט דיין מוזיק
יענעם אויגענבליק,
וואס פערגעסט זיך ניט.

צ ו ...

ס צימ'רען דיינע כריסט ווי וועלען,
וואס פון די טיעפעניסען קוועלען,
פון ווילדען, קאכעדיגען שמראם,
די וועלען רוישען, ציהען, פאנגען,
און נעהמען אן אזוי ווי צוואנגען
און שלעפען מיך אראב צום תהום...

אַרטיסט צו זיין מאָדעל

וויין פאַר מיר ווי גאַמעס ליכט!
לייכט מיר אַהן אַ גוואַנד! —
ווי דיין הימעלשעם געזיכט,
ווי דיין ווייסע האַנד.

פראַגט די פרומע רויו אַ שלייער?
פלעקט איהר דען אַ העמד?
וועמען איז איהר הייליג פייער
און איהר בוזים פרעמד?

מ ו ז די שענהייט זיין בעיאַקעט
און פּערהילט די פראַכט,
ווען די קונסט פּערלאַנגט זי נאַקעט
ווי פון גאַט געמאַכט?

שיין פאַר מיר אין בלויער שענהייט
ווען דער גייסט געניסט! —
לאַך אַוועק די פאַלשע ריינהייט!
ווייז מיר וואָס דו ביסט!

דער פתרון

עס געהט אַ בחור מיעד און מאַם,
און בלייד, און קראַנק אַרום אין פעלד
און זוכט אין בוים און בלאַט דעם פשט
אויף דעם, וואָס טיעף אין האַרץ איהם קוועלט.

דאָך זעה! ער טרעפט אַ זיס געזיכט,
אַ שענהייט פונקט ווי אַבגעטאַקט.
און ער דערפיהלט גאַר אונגעריכט,
וואָס אין זיין אַר'מען כוזים גאַנט.

זעלדע און שולמית

אין קען צוויי שענע מיידלאך,
איך האב — ווער ווייס די סיבה?
פאר איינע נאָר בעוואונד'רונג,
פאר ד'אנדערע הייסע ליעבע.

און די, וואָס איך בעוואונדער,
בעזיצט פיעל שענ'רע פארבען
ווי יענע, וואָס בעהערשט מיר
מיט ליעבע ביו צום שטארבען.

די ערשטע מיט ענטציקונג
בעטראַכט איך, דאָך פערזיסען
מיין וועלט קען נאָר די צווייטע
איהר ליעבשאַפט צו געניסען.

פיעל חן שוועבט אויף די ערשטע,
עס לייכטען איהרע אויגען —
און דאָך האָט מיר איהר צויבער
צו נאָהנ'ט ניט צוגעצויגען...

איך וואָלט איהר קיינמאָל קושען.
קיינמאָל צו זיך ניט דריקען
עס קען איהר עדלע שענהייט
מיך גענצליך ניט ערקוויקען.

און ניט נאָר איז זי פרעכטיג,
וואָס פרעכט'גער קען ניט געבען.
נאָר אויך די ריינסטע אונשולד
אין הימעל נאָר צו שוועבען...

דאָך ליעב איך ניט שולמית
און ליעב מיין זיסע זעלדע.
ווייל זעלדע איז לעבענדיג,
שולמית — אַ געמעלדע.

צו שפעט

יך ליעב דרך, דו שענסטע פון אלע
און וואלט עס צו שפעט ניט געשעהן.
דאן וואלסטו געווארען מיין כלה
און איך וואלט דיין חתן געווען.

דאך איצט איז פארפאלען דאס ריידען!
עס געהט שוין אין סתודות אריין!
עס וויל זיך די ערשטע ניט שיידען,
און דו ווילסט די צווייטע ניט זיין.

א יוגענד-חלום

ווי גרויסארטיג, ווי שמאלץ דו ביסט!
ווער קען דיר איצטער בייגען?
איך זוך זייט לאנג און זוך אומזיסט
דיין בליק אויף מיר צו נייגען.

איך ווייס, ניט איך וועל זיין דער העלד,
וואס וועט דיין הארץ בעצווינגען.
אן אנד'רער אויף דער לעבעס-פעלד
וועט יענעם זיעג-ליעד זינגען.

ער וועט דיר לעבען אונגעשמערט, —
ווי שרעקט דאס מיך צו דיינקען,
וואס דו האסט לויבען מיר פערוועהרט
וועסטו איהם פריי פערשיינקען.

אן אנד'רער וועט דיין זיסען פראכט
אלס לעבענס פרייד געווינגען.
דיין פראכט, וואס האט מיר קראנק געמאכט
דעם קערפער און דעם זיגען.

די קעניגין

ד'איז דא א לאנד, א וואונדער-לאנד,
וואו די שענסטע, רייכסטע פלאנצען
אונטער בלאע הימלען גלאנצען,
און ס'איז פרייהלינג נאכאנאנד;
וואו דורך קלארען, לייכטען עטהער
ציהט דער דופט פון רויזענבלעטער,
פויגעל זינגען,
ליעדער קלינגען,
קוואלען שפרינגען
אויף די וויזען פריש און גרין —
דארט איז דא א קעניגין
אין א קרוין פון טויזענד פארבען —
ווער עס ליעבט איהר דער מוז שטארבען,
דען איהר שענהייט
ווי איהר ריינהייט,
איז די זיסטע בלום וואס בליהט,
און איהר קריעגען קען מען ניט.

ל י ע ב ע

ע ם שמייכעלט פון דיין קאפ
דער שענסטער טרוים אראב;
עס בליצען פון דיין בליק
די יוגענד און דאס גליק;
עס כשוף'ט פון דיין ברוסט
די העכסטע ליעבעס לוסט;
עס צויבערט פון דיין שוים
א זיסער גוואלד ארויס,
דיין גאנצער גוף איז פראכט,
א העלע זילבער-נאכט.
און מעהר איך קוק אויף דיר
אלץ וועהער ווערט דאס מיר.

ע ל ו ו י ר

(אן אימיגראציענס־טראגעדיע).

אָס איז שוין דער טאָג דער צעהנטער ,
פון דער ווייטען זעהט זיך לאַנד.
ס'לאַקט דער זויס דער אונבעקענטער,
און די שיף זי רוקט זיך נעה'נטער
צו אַמער'קאָס פרייען שטראַנד.

האַך, דו ערדישער גן עדן!
לאַנד פון פרייהייט, זיי געגריסט!
לאַנד פון פריעדען און פון פריידען
יעדער זעלע מאַכסטו ריידען,
שלום רופט דיר איד און קריסט.

שלום יענע אין די קברים,
וועלכע האַבען דיך געמאַכט
פריי און גלייך פאַר רייך און אַרעם!
מזרח, מערב, צפון, דרום
בענשט דיין אונבעפלעקטע פראַכט.

ווער געדיינקט דען ים און אינדען,
פרייהיים, זעהענדיג דיין פארט?
טוידט-סכנות, ווילדע ווינדען,
ווייכען פון געדאנק און שווינדען
ווען מען הערט דיין גרויסען ווארט.

און דאס איז דער טאג דער צעהנטער,
באלד געענדיגט איז דער וועג.
גרין דער זויס דער אונבעקענטער,
און די מידע קומען נעה'נטער
צו דעם לאנג בעגערטען ברעג.

מהנות פויגעל גריסענד פליהען
פון דעם בארטען צו די שיף.
אויגען שטראהלען, הערצער גליהען
און די האפענונגען בליהען
אין דער זעעלע ווייט און טיעף.

די פערוואַגעלטע זייט יאָהרען
צעהלען פריידיג יעדע מ'נוט,
לאנג געווארט און שווער געפאָהרען,
דאך מען איז בעגליקט געוואָרען.
און אַ שמחה טרייבט דאָס כלום.

דער פאָהרט זעהן זיך מיט משפחה.

יענער, עלענד ווי א שטיין,
צו פערבעס'רען זיין מערכה
אין דעם לאנד פון גליק און ברכה
פאהרט צו פרייהייט נאָר אליין.

דאָך פון אלע פאסאזשירען
איז די גליקליכסטע עלוויר,
ווייל זי פאהרט צום חתן איהרען,
וועלכער וועט מיט איהר שטאַלצירען —
וועלכער האָט געשיקט נאָך איהר.

איהר געזיכט איז קלאָר און ליכטיג,
און די לאַקען איהרע שוואַרץ.
איהרע האַלטונג ריין און ציכטיג,
איהרע גליעדער קונסטפול ריכטיג
און זי נעהמט אַ יעדענס האַרץ.

פראנקרייך'ס ליעבע ערד פערלאָזען,
אַלמע עלטערען אין צער.
אָך, ווי זיס די ווינטלאַך בלאָזען
צווישען איהרע היימ'שע גראָזען!
דאָך זי קומט צו איהר לאַזאַר.

„ביי דעם הימעל און די שטערען

שווער איך הייליג דיר, עלוויר,
דאָס איך וועל אין האַרצען גערען
טראַגען דיינע פּערל־טרערען
ביז, מיין ליַעב, איך שיק נאָך דיר!"

„מוז דער שיקזאל מיך פּערטרייבען
זוכען מזל איבער'ן ים,
וועל איך דיר מיין ביינקען שרייבען,
וועסטו דאָך אין מיר פּערבלייבען
מיין נשמה'ס ריינסטער פּלאַם“.

און ער האָט געקושט די וואַנגען
פון געזעגענען געבלייכט.
אַ, אַ צייט איז שוין פּערגאַנגען!
נאָר ערפילט איז דאָס פּערלאַנגען
און דער שענער טאַג דערגרייכט.

פון דער שיף דער שטרייך־אַרקעסטער
שפיעלט דאָס ליעד „אַמעריקאַ“.
פרייהייטס־ליעד! דו שענסטער, בעסטער,
קלינג! דיין אינהאַלט איז דער גרעסטער,
דריי מאל האָך, הוררא! הוררא!

הויך ערגלאַנצט די „פרייהייטס־געטין“

אויף איהר שטאלצען פעדיסטאל. *)
יעדען גאסט אריין צו בעטען,
פרעמדע אין איהר שוים צו רעטען,
צו בעלייכטען מיט איהר שטראהל,

שיינט זי ווי א פריעדענס וועכטער
ביי די גרויסע אפ'נע טהיר,
וואו עס הערשט קיין גייסט קיין שלעכטער.
ליעבליך שמייכלעך פראנקרייך'ס טעכטער:
די סטאטוע און עלוויר.

אויפ'ן דעק די פאהרער שטעהען,
ביי דעם האפען ווארטען פריינד,
דאך פון ערשטען קלאס נאָר געהען
מענשען אין געפוצמע רייהען,
נאָר די רייכע לאַנדען היינט...

און די אַר'מע? די געדריקטע?
ווען פאַרט לאַזט מען זיי אַראַב?
זיי, פון וועה און זאָרג געקניקטע.

*) די „פּרויטויט געטטון“ אין דעם פאַרט פון ניו
יאָרק איז אַ ריעזיגע קופּערנע פיגור מיט אַ שטורקאָץ אין
האַנד. דיעזע סטאַטוע איז אַ מתנה פון פּראַנקרייך צו איהר
שוועסטער רעפּובליק — אַמעריקא.

אין דעם צווישען־דעק געשטיקטע?
פרייהייט שאַקעלט מיט'ן קאַפּ! ...

„גייסט צו ליעבען, קראַפט צו שאַפען,
דאַרף ניט מעהר די „נייע וועלט“.
ביי דעם פיעל־בעזונג'נעם האַפען
קרעכצען הונגעריגע שקלאַפען,
וואָס מען דאַרף דאָ נאָר איז געלד“!

„געלד איז פרייהייט, געלד איז גלויבען,
געלד איז ליעבע, געלד איז גליק.
דאָס איז דער בעפעהל פון אויבען.
קלאַפסט אומזיסט אין אַלע שויבען,
האַסט קיין געלד, טאָ פאַהר צוריק“!

און עלוויר פערמאַנט נאָר ליעבע,
ריינע ליעבע אָהן אַ מום.
אָך, ווי אונגערעכט די סיבה,
וואָס צושניידט איהר ברוסט די מריבע
מיט געוואַלד און בריינגט זי אום!

„לאַזט עס“! בעט זי „לאַזט עס וויסען
מיין געליעבטען און ער צאָהלט!
כ'קען ניט זיין פון איהם געריסען,
פון מיין ליעבען, פון מיין זיסען,
לאַזט! ער גיט פאַר מיר זיין גאַלד“!

דאך זיי לאזען איהר ניט לאנדען
און ניט מעלדען איהר געשיק.
עס איז א געזעץ פעהאנדען...
און מיט אנד'רע ארעסטאנטען
ווערט זי אכגעשיקט צוריק.

דאס איז שוין דער טאג דער צעהנטער.
פון דער ווייטען זעהט זיך לאנד,
שען דער ברעג דער לאנג בעקענטער
און די שיף זי רוקט זיך נעה'נטער,
נעה'נטער אלץ צו פראנקרייך'ס שטראנד.

און עס בליצען אויף די אויגען
ביי עלוויר מיט ווילדען שוין.
צום פארענטש ווי צוגעפלוויגען
איז זי און ווי פייל פון בויגען
אין דעם טיעפען ים אריין.

* * *

האך אמעריקא! גן עדן,
לאנד פון גלייכהייט און פון רעכט.
לאנד פון פריעדען און פון פריידען,
יעדע זעעלע מאכסטו ריידען
ווי דיין פרייהייט איז פערשועכט.

א באַרהאפטיגע ווערבע

באַרהאפטיגע ווערבע צווישען גרינע יעגלעס דאַרט.
אין בשמים־בלעטלאך שטיפען ווינטלאך אום.
וואָס ביסטו שמוס?

וואו זיינען דינע צעפּ די גרינע?

דו אומעטיגע קייזערינע!

דו באַרהאפטיגע טרויער־ווערבע אין דעם שענסטען אַרט!

פּערניכטענדע, צודולטע גייסטער פון דער ערד, אַ, זאָגט!
פאַרוואָס האָט איהר דעם וואַלד־געדאַנק צושטערט?
פאַרוואָס, אַ, ערד!

וואו זיינען, ווערבע, דינע לאַקען?

עס קוקט די נאַכט דיך אַן צושראַקען.

דו באַרהאפטיגע כלה פון דעם טהאַל, דיין אומעט קלאַנט!

מיין רויו איז אליין

סאמעמען ווינטעלע לאסטשעט די פעלדער
אין פארביגען חן.
אן אטאעם א מילדער ווי קטורת צולאזט זיך,
מיין רויו איז אליין.

עס ציטרען די זיידענע שאטענס און ציטרען
אויף טוי טראפענס קליין.
אין קלאר ווייסע שלייערס שפאצירט די לבנה,
מיין רויו איז אליין.

ווי זילבערנע גלעקעלאך קלינגט אין די בויער
א פויגעלס געוויין.
עס מורמעלט דער איינזאמער גייסט פון די וועלדער,
מיין רויו איז אליין.

היראָגליפען...

מיין בליק פערמשעפעט זיך ביי איהר אָן פענסטער,
פיעלייכט אַ ליעבער וואונק, אַ זיסער שמייכל!
דאָך פערל־היראָגליפען אויף די שויבען:
עס האָט דער רעגען דאָרט אַ סוד פערשריעבען...

ענטציפער זיך דו ליעבעס סוד!

וואָס טהוט מיין ווייסע האַרצענס־פירסטין איצטער?
זאָג! קאָמט זי ניט די שוואַרצע שטראַהלען
אַרום איהר זוניג ליכטיג פנים?
מיין נשמה איז איהר קאָם...
פערשפיעליעט זי ניט איצט איהר בוזים
מיט קליינע מוטער־פערלנע שטערען?
דאָס זיינען מיינע טרערען...

זאָג! האוכען ניט די רויזען איהרע
פאַרפומיג דורכ'ן שלאָף מיין נאַמען?
דאָס איז מיין חלום...
זאָג! ליעגט זי ניט אין שטילען, דונקלען קבר

אויף דעם בית־עולם פון מיין יוגענדס האַפנונג
בעוואַקסען מיט בלויע און רויטע בלימלאך ?
מיינע ליעדער !

ענטזיפער זיך דו ליעבער סוד !

א דונקעלע נאכט

למ און קארג, מיט טיעפע שנאה
בליקט דער הימעל אויף דער וועלט.
ב'האלט די שטערען מיט א מינע
ווי א קמצן ב'האלט זיין געלד.

אין דער פינסטער אויסגעצויגען
האלט ער זיין פערקרימט געזיכט,
קוקט זיך בלינד די דונק'לע אויגען,
זשאלעוועט א ברעקיל ליכט...

נאָר די ליעבליכע לבנה
פויזעט באַרוועס און פערטוכט
דורך די וואַלקען אין סכנה
פאַר דעם אַלטענ'ס אייפערזוכט.

לאַנגזאַם וואַנדעלט זי, מיט שרעקען,
גנב'עט זאכט איהר יעדען טריט,

מוז זיך יעדע מ'נוט פערשטעקען,
דען דער אלטער ליעגט און היט...

אונטען מיט א הארץ א טריבער
שמעהט דער עלענדער פאעט,
ווינקט זי איהם און דעקט זיך איבער,
און קיין ווארט ווערט ניט גערעדט...

פערשיעדענעם

צו דער מוזע

פען, הימעל'ס טאכטער פון געזאנגען,
די בריליאנט'נע טהויר'ען פון נגינה!
אייל זיך, שטראהלען-רייכע וועלט-קניאגיןע,
מיך אין דיינע שלעסער צו עמפאנגען!
שטים מיין הארץ אן צו די העלסטע טענער!
איך זאל אין די הייליגע געמעכער
פון דיין רייך, מיין הארץ, דעם טיעפען בעכער
פון געפיהלען, צו דער זונן אליץ העכער
הויבען, זינגען זיסער, ליעבער, שענער!
ווי א קאהר פון כשוף'ס זעלט'נע קלאנגען
זאל מיין ליעד די ערד'ס געוואלד בעזיעגען,
גייסטער און נשמות צום פערנגיגען!
זאל מיין גוסט ערשיינען יונג און ניי,
ווי א קינד'ס פאנטאזיע, ווי דער אנהויב מאי!

אויפ'ן שיף

וועדער שטעהט געגרייט דיין שיף
מיט די מאַסטען און די זעגעל,
וועדער וועלען אונטען טיעף
ווילד דעם רודער'ס שאַרפע נעגעל
רייסען דורך די פלוט אַ וועג
צו אַ ווייטען, פרעמדען ברעג.

דו ביסט ליידער אַהן געווין
פון דער אַנדער זייט געבאַרען,
דאָך דו פאַהרסט ניט מעהר אַהין
אין דעם לאַנד פון בלוט און צאַרען.
רוסלאַנד טהוט דיר מעהר ניט באַנג,
האַסט נאָך איהר ניט קיין פערלאַנג.

בעהמען איז אַצינד דיין פלאַן,
— פרעמדקייט שוועבט אין דיין געדאַנקען —
פאַהרסט, פיעלייכט איז דאָרט פאַראַן
היילונג פאַר דיין גוף דעם קראַנקען.
דו ביזט גערוענ־שוואַך און מיד,
אַרמער זינגער פון דעם איד!

אלזא שמעהט דיין שיף געגרייט
אויפצוזוכען ווייטע וועגען,
אויף א וואסער טיעף און ברייט
קוקט זי שטום איהר ציעל ענטגעגען,
ג'זעגען זיך מיט מענש און לאנד !
דיך וועט פיהרען גאטעס האנד.

שיקזאל

I

צ וריסען האָט דער לעכענס־שענדער
דער שיקזאל, מיינע היימאַטס־בענדער,
איך וואָגעל אום אין פרעמדע לענדער
אויף שיפען און אויף באַהנען.
ביז וואָנען, גאָט, ביז וואָנען?

II

„שפעטער, שפעטער וועסטו קריגען“
זאָגט מיין מזל מיט פּערגניגען
וועל איך צאָהלען, זיי געדולדיג
און פּערשרייב וואָס איך בין שולדיג!

אך! איך האָב אויף טויזענד בלעטער
אַנגעשריבען שוין דעם „שפעטער“.
כ'שרייב, די האַנד ווערט מיר געשוואָלען
און דער שווינדלער וויל ניט צאָהלען.

מיט'ן וואַנדערשטאָב

ײַם ג'זונד, שלעכטע מענשען! לעבט גליקליך! איך
וואַנדער,

צום לעצטען מאָל הערט איהר מיך ריידען,
עס רייסט אונז אַ ביטערער שיקזאַל פּונאַנדער,
פּערפאַלען! מיר מוזען זיך שיידען.

מיר מוזען זיך שיידען! עס העלפט ניט קיין טענה,
פּערוויסט לאַז איך איבער מיין וואוינונג —
איהר זוכט צו פּערגעסען די נאַרישקייט מינע
און איך — אייער בעזע בעלוינונג.

דען אָפּט איז דער דיכטער געווען אַזוי נאַריש
פאַר אייך צו ערהויבען זיין קלאַגע,
און איהר זייט געווען אַזוי ווילד און באַרבאַריש
צו קוקען מיט שפּאַט אויף זיין לאַגע.

אויף אייער מזבח בלייבט ליעגען מיין קרבן:
מיין זעעלע איין עולה תּמימה!
נאַר איך האָב קיין ליעבע ביי אייך ניט ערוואַרבען
און שוואַרץ קלעפט אויף מיר אייער חתימה.

נו, איז זי געקומען, די שטונד פון געזעגנען,
איהר וועט מעהר מיין וועה ניט פערשפאטען, —
איך וועל אייער רשעות מעהר קיינמאל בעגעגנען,
איהר בלייבט פאר מיר טויט און פערשאטען.

עס איז צו געווינען אייך מיר ניט געלונגען,
אומזיסט האב איך אומגעבראכט יאהרען —
מיין ג'מיטה איז צובראכען, מיין שטימע פערקלונגען,
פערניכטעט, פערגעסען, פערלארען!

דאס הארץ נאר איז פול מיט די ביטערסטע צרות,
און יאוש פיללט אן יעדען אבר.
אן אייגענס צו האכען אזא בית הקברות
און געהן פאר זיך זוכען א קבר!

נ א כ ט

רעהע וואלקען-טראנטעס, שטיקער שימעל
הענגען אין דער סמוטנער לופט אראב.
ווי אן אלטער בעטלער שלאפט דער הימעל:
צוגעדעקט מיט שמאטעס איבער'ן קאפ.

וואגאבונדען-שאטענס, וואקלענד, שכור
בלאנדזשען אין דער דונ'קלער ווייטקייט שטיל.
אלע וויילע ווערט דער הושך דיקער
און א טויט-שרעק טראגט זיך אהן א ציעל.

נאר דורך גרויל און אימה קלאפט דער שומר,
פרעגענדיג די נאכט: „היי, ווער איז דארט“?
מעלאנכאליע אטהעמט אין די בוימער,
און די וועלט איז שא, מען הערט קיין ווארט...

א ק בר

אַס איז נישט איך, דאָס איז מיין שאַמען, איך אליין
בין ווייט פון ערדס געטומעל און געזשום.
אויף ווייטען פעלד איז דאָ אַ קאַלמער, שטומער
שטיין
ביי'ס קבר פון מיין זוהן, דאָרט געה איך אום.

דאָרט רוהט דאָס ליעכסטע און דאָס טהייערסטע, —
מיין קינד!
איך הער זיין זיסע שטים אין דעם בית עולם־זוינד,
מיר דאָכט, אַז דער בית עלמין־פויגעל מיט געוויין
נישט איבער מיר זיין גרום און יעטוידע בית חיים־בלום
זיין ריינעם אַטהעם אַטהעמט, — הייליגע פאַרפום!

אומזיסט

וּבֵרֶךְ דִּי פֵען, דו אר'מער דיכטער,
פֿאַר וועמען זינגסטו דאָ דײַן ליעד?
פֿאַר וועמען? אײַן אַ לאַנד פֿון טומעל,
וואָס קאַכט און רוישט ווי אַ יריד!

וואו מענשען לויפען ווי פער'סס'טע,
וואו נאָר עס ליאַרעמט, הילכט און שרייט;
וואו יעדער איינער שאַכערט, מאַכערט
און האָט קוים, קוים צו שטאַרבֿען צײַט!

ווער דאַרף דאָ דיכטער און פֿאַעמען?
פֿערלאָרען ווערט דאָ דײַן געזאַנג,
אײַן דעם צומישמען ים פֿון האַנדעל,
צווישען די טאַלער'ס וויסטען קלאַנג?

דו האָסט אַ פֿנים ווי משוגע
בײַ דער פֿערקויפֿטער, פֿאַלשער וועלט.
דאָ האָט מען פֿײַנד געצעהלמע זילבען,
דאָ ליעבט מען נאָר צו צעהלען געלד!

ביים ברעג וואסער

א דינער שאטען ציטערט אויף דער באַקשאַ.
די זילבער-בערד'גע פישער פאַהרען
אויף איהרע דראַבנע, אַבענד-שטילע וועלען —
דעם פאַנג דעם נאַכטיגען צו מאַכען.
עס קוקט דער מאַנד און איך.

עס רודערען די וועסלעס אין דעם וואַסער,
דער נעץ, ער פאַלט אַליץ טיעף און טיעפער.
קריסטאַלנע שופען בליצען דורך דעם דונקעל.
א, שענע קינדער פון די פלומען!
עס קוועלט דער מאַנד און איך.

אַליץ ווייטער געגען שוואַרצען זוים פן וואַלד-באַרג
פערלירען זיך די גראַהע שיפלאך.
איך זעה זיי קוים, און ביי די סמוטנע ברעגען
די זיסע דאַרף-נגונים קלינגען.
עס הערט דער מאַנד און איך.

מיין גרום אייך, פישער, אויף דער שטומער טיעפקייט!

מײן גרום דיר, זאנפמע דאַרף־קאַפעליע!
די ווייכע נאַכט־לופט זויגט איין מײנע ברכות.
מײן זעעלע שיפט זיך אויף דער באַקשאַ.
עס שווייגט דער מאַנד און איך.

צו א קאמפאזיטאָר

(צו א בעקאנטען מוזיק לעהרער אין וויען.)

עס האָבען מיינע אַר'מע ליעדער
האַלבנאַקעט דורך די וועלט געשוועכט,
דאָך דו האָסט זיי מיט דיין נשמה
אַרומגעטוליעט און בעוועכט.

איצט פלאַמען זיי און זיינען הייליג,
און פליהען מיט אַ העכ'רען שוואַנג.
צוויי מוזען קישען זיך און האַלזען
אין יעדע זילבע, יעדען קלונג.

צו א יונגען דיכטער

יין פריינד, דיין ליעד איז הוילע שמאלץ,
עס פעהלט דיר אויך קיין גראם ניט,
דאך איז דאס ליידער קנאפלאך זאלץ
און האט דערפאר קיין טעם ניט.

ס'איז ניט דעם קוגעל'ס פעט'ס אליין,
וואס מאכט זיך אונז בעלעקען,
עס דארף דער גייסט נאך האבען חן
און מוז מיט שבת שמעקען...

עם קלינגט און קלינגט ניט

י נאכטיגאל זינגט, וואָס זי פיהלט,
כ'האַב אויך אזוי געזונגען.
עס האָט מיר דאָס האַרץ ניט געשטילט
ביז כ'האַב מיין וועה צוקלונגען,
דאָך וויילע עם רוישט מיט אַ ראַש
מיין ליעד אין טויזענד שטרעמען,
דרום קלינגט דאָס מיר יעצט ניט אין טאַש,
אַבוואָהל עם קלינגט מיין נאַמען.

צו משה בלוי

ו ביסט דער ערשטער אין א פרעמדען לאַנד
צו מיר געקומען און געדריקט מיין האַנד,
און דיעזער וואַר'מער „שלום עליכם" דיין
האַט מיך ערקוויקט און דורכגעגליהט ווי וויין,
דען כשר וויין איז דיין געשעפט, מיין בלוי,
און כשר דיין האַרץ ווי דיין וויין גענוי.
פאַרלאַסבאד, אויגוסט, 1908.

דער פתרון פון לעבען

וראיתי את כל המעשים שנעשו תחת
השמש והנה הכל הכל ורעות רוח .
(קהלת).

דער מאַג איז פערשוואונדען, פון דונקעלע גרונדען
האַט שטיל אויסגעבונדען איהר שווייגען די נאַכט,
און שטום, און פערטראַכט, און פערטיעפט אין
רעיונות

פון לעבענ'ס געוואַלדיגע, שווערע השבונות,
אין איינזאַמע שטונדען, ווי כשוף־געבונדען.
אַלס איך בין געזעסען און האָב האַלב געוואַכט —
האַט פלוצלונג מיין ליכט זיך אליין אַנגעצונדען,
און איך האָב אַ האַנד אין דער לופטען דערזעהן,
זי האָט אַ פאַפיער מיט פיעל זיעגלען פערמאַכט
דערלאַנגט מיר, און מעהר איז איהר שפור ניט געווען.
אַ שטימע נאָר האָב איך פערנומען גאַנץ זאַכט :
„איך האָב דיר דעם פתרון פון לעבען געבראַכט.
דעם פתרון פון לעבען, די אור־אַלמע פראַגע,
די אייביגע רעטעניש, אייביגע פלאַגע,
וואָס מאַטערט די מענשהייט אַזאָ לאַנגע צייט,

אצינד זאלסטו וויסען וואס לעבען בעדייט.
ניט מעהר זאלסטו גריבלען און פינסטערנים פליעגלען,
דא האסטו דעם אמת, נו, עפען די זיעגלען" ...!

דעם פתרון פון לעבען, וואס טויענדע שמרעבען
זיין ענטפער צו געבען, דאס האב איך אצינד!
איך ערדען-קינד האב דאס די זכיה צו וויסען
דעם סוד, וואס האט וועלטען מיט מוחות צוריסען;
דעם ציעל פון דעם קומען, דעם ציעל פון פערשוועבען,
דעם צוועק פון דעם זיין דא, פון לייד און פון פיין דא
נאך וועלכען מיר פארשען און בלייבען אלץ בלינד!
א סוף צו די נארישע תירוצים, וואס וועבען
אין קאפ נאר א טומעל פון רויך און פון ווינד!
א, געטליכע שטימע! ווי האב איך פערדיענט
די גנאה, וואס וועט ענדליך מיין צוקונפט פערזיסען?
און אט ברעכט א זיעגעל! א צווייטער! א דריטער! ...
דאך וואס זאל בעדייטען מיין איניגסטער ציטער?
געלעזט מוז ער ווערען, דער רעמועל געשווינד,
דען אייביגער צווייפעל איז וועהטאג און זינד!
און איך האב צובראכען די זיעגלען... און... וואס?!

א בלאנקער פאפיער, קיין איין איינציגער אות! ...!

דער שלעכטער געשפאן

א ייך איז די מעשה ג'ווים בעקאנט
פון אלטע, אלטע צייטען:
עס שמעהט א וואגען איינגעשפאנט
מיט פערד פון אלע זייטען.

א יעדער פערד שמעהט מיט'ן קאפ
אין א בעזונד'רע ריכטונג
און שלעפט, און ציהט, און לאזט ניט אב
און הירזשעט מיט פערניכטונג...

די פאסאזשירען שרייען „פאהרט“!
און יעדער פערד וויל לויפען,
דאך שמעהט דער וואגען אויף אן ארט
און געהט ניט בשום אופן.

נו, שרייט דאס ווידער „ס'טייטש“? און „ס'טייטש“?
מיר קענען דא ניט בלייבען!
דער פוהרמאן ניצט אומזיסט די בייטש,
עס העלפט איהם ניט קיין טרייבען.

עם שפרינגען אין דער הויך די פערד
פערקאכטע און צוהיצטע,
זיי שפאלטען אונטער זיך די ערד
און בלייבען שטעהן פערשוויצטע.

איהר האט דאך ג'ווים די ענד געהערט,
איך דארף דאס אייך ניט זאגען —
עס האבען סוף כל סוף די פערד
צופליקט דעם ארמען וואגען...

געטער

עס האבען אויך די גרעסטע געטער
ענדליך זייער שווארצען „שפעטער“.
זייער מאכט און זייער צויבער
ציהען מעהר ניט צו קיין גלויבער,
ס'וויל די וועלט פון זיי ניט וויסען
און זיי ווערען אכגעשמיסען...

זיי פערלירען זייער עהרע.
זי'רע הימלען בלייבען לעערע
ביז עס קומען אנד'רע קרעפטען
איבערנעהמען די געשעפטען
אלס דער מענשהייט'ס ניי'כטע רעטער
שטאט די באנקראטורטע געטטער.

דער מענש

ווען דו ווערסט א שווערער יאמער,
ווען דו ווערסט פון וועה געקוועלט,
מיינסטו אז עס איז ניטא מעהר
ווי יסורים אויף דער וועלט.

ווען דיין האפנונג פאלט ארונטער
א פערבלומיגטע צו דר'ערד,
דאכט זיך דיר, אז אלץ געהט אונטער,
קיין זאך האט ניט מעהר קיין ווערטה.

ווען דו טרעט דאס ביט'רע לעבען
און פערבמארעט דיר דיין בליק,
און דו קענסט קיין ראטה זיך געבען,
און דו פאלסט בעזיעגט צוריק;

זעהסטו נאר ווי וואלקען יאגען
זעהסט פון ליכטיגקייט קיין שפור —

בערג און מהאלען הערסטו קלאגען
און פערנעהן זיך די נאטור.
זעהסט פערלאזשען אלע שמערען,
אונטערגאנג פיללט אָן די לופט —
יעדער פויגעל גאַרנעלט טרערען
און דאָס אלטע תהו רופט.

פון דעם הימעל די לאַזורע
קוקט דיר בלאַטיג אויס און ווילד,
אַ פערקריממע, זוי'רע צורה
הענגט דאָרט דער לבנה'ס בילד.

און ווי דיר איז שלעכט און שלעכטער,
ווי דו ביסט צודריקט און שלאָף,
פלאַצטו אויס אין אַ געלעכטער
קוקענדיג אויף גאַט'ס בעשאָף.

לאַכסט מיט גאַל פון זיין מלאכה,
וועלכע איז פערפושט און דום.
זעהסט אין ערגעץ ניט קיין ברכה,
נאָר דורכאויס אַ גרויסען מוס...

ווערסטו אַבער פלוצלינג גליקליך
און דיין גוטע שעה קומט אָן,
אָך, ווי לייכט און ווי געשיקליך
אלעס טאַנצט מיט דיר אין קאַן!

אויך די טרויעריגע, טריבע,
וויסטע נאכט האט פרייד און גלאַנץ.
אלעס אַטהעמט ליכט און ליעבע
און די וועלט איז יונג און גאַנץ.

הלל זינגסטו מיט התפעלות
צו דעם גרויסען ארכיטעקט,
וואָס זיין פלאַן איז פול מיט מעלות
און זיין גרויסע קונסט־ווערק שמעקט.

זעהסט, ווי אַלין איז אויפ'ן דרעקסעל,
אויסגעטאַקט מיט טויזענד חן,
און דו פיהלסט ניט ווי דער וועקסעל
ארכייט זיך אין דיר אליין...

דער פייער

פריי נאך שולער.

 רעקליך איז דער פייער,
ווען ער ווערט אַ פרייער,
קיין זאך איז איהם טהייער
אין זיין ווילדען כעס,
הויז און שמאָהל, און שייער
פרעסט דער אונגעטרייער,
ער איז אונגעהייער
אין זיין משוגעת.

ער איז דער גיהנום,
מורא'דיג צו זעהן איהם,
וועה איז דעם, וואָס קען איהם
ווען ער רייסט זיך לויז!
אַלץ וואָס ליעב און גערען
זעהסטו איהם פערצעהרען,
מיה, און קראַפט, און פּרערען,
און ער לאַזט דיך בלויז.

וועה איז ווען דער פלאקער
נעהמט זיך מיט זיין אקער!
ביזט מעהר קיין „בן יקר“
מיט דיין גאנצע קראפט.
זעהסט ווי דיין פערמעגען
ליעגט דיר וויסט אנטקעגען,
חרוב דייע וועגען —
האסט אומזיסט געשאפט!

נאך דער גרויסער סיבה,
נאר מיט בליקען טריבע
צעהלסטו דייע ליעבע,
יאמערסט אין דער שמיל...
דאנקסט פאר די, וואס בלייבען,
געהסט נדבות קלייבען,
וויסט דעם מענשענס טרייבען
איז א פוסטער שפיעל.

פאַרשריט

מיר לעבען צו געפעהרליך שנעל,
מיר לויפען ראש צום ברעג...
מיר מאכען פון א יאהר א תל
אין קורצע צוויי, דריי טעג.

ביי אונז איז צייט און שטח שפאט,
און קיין זאך מעהר צו גרויס,
מיר ווילען איבערדיאנען גאט,
פון זיין רשות ארויס...

דורך וואלקען טראגט אונז דער באלאן,
און דורך דער ערד — די באהן,
אין הימעל פלאטערט אונזער פאהן,
אין טיעפען אצעאן...

מיר איילען, יאגען אהן א צוועק,
מיר לויפען אהן א מיין,
מיר ווילען כאפען יענעם עק,
וואס הענגט אן אונז אליין.

א ח ב ר

יט דער איז דיין חבר, וואס קומט דיינע פריידען,
דיין גרויסען פערמענען דיר אויסהעלפען צעהלען.
דיין חבר איז דער, וועלכער קומט דיינע ליידען,
דיין ביטערען שיקזאל זיך העלפען דיר טהיילען;
וואס רייסט זיך אדורך דורך א האגעל פון שטיינער,
וואס פאלען אויף דיר פון אומזיסטיגע שונאים,
וואס קומט צו דיר דאן, ווען עס קומט צו דיר קיינער
און וועקט אויף א האפנונגס־פארב אין דיין פנים.
אט דער איז דיין חבר, אויף איהם קענסטו בויען,
יא, איהם קענסטו דרייסט דיין נשמה פערטרויען,
א מלאך איז ער אין געשטאלט פון א מענשען,
פון הימעל געשיקט דיך צו שירמען און בענשען.

נאַטור'ס נקמה

וון האַסמו געגען די נאַטור פּערבראַכען,
זי וועט זיך רעכענען מיט ווילדען גוואַלד.
זי צאָהלט דיר שפּעטער. אויב זי צאָהלט
ניט באַלד,

און מעג געדויערען דאָס מעג און וואַכען.
דער בעזע לוסט פּערפּאָלגט די בעזע שטרעף,
יא, זיס דער אַנפּאַנג, ביטער איז דער סוף.

דורך העלע ברילען

ווען דו ביסט פערשוואַכט פון יאָגען
און דיין קאָפּ איז מיעד, צומאָרגען
און דאָס האַרץ איז דיר בענומען
און די אויגען איבערשוואַמען,
האַב קיין צער!
דען דו ווייסט ניט וואָס דער „מאַרגען“
מאָגט פאַר פרייד דיר שטאַט דיין זאַרגען.
וואָס די נייע זונן קען געבען
פאַר אַ גליקען דיר אין לעבען.
זיי קיין נאַר!

ווען דיין ליבע לעזט דיך איבער
און דו ביסט קיין גרויסער גבור
צו דער'הרג'ענען דיין יאַמער,
זאָג ניט: „אויס! איך בין נימאָ מעהר“..
האַף און האַר!
לעבסטו, וועסטו ליבען וויעדער...
לייג זיך ניט אַליין אַנידער
אויף דער טהרה־ברעט בעצייטען!

בלייב א מענש און ענדיג שמרייטען!
זיי קיין נאר!

ווען דו זעהסט אפילו ווינקען
דעם בית עולם, דו מוזט זינקען
אין זיין שוים און בלייבסט בעטראגען,
זאלסטו אויך נאך ניט פערצאגען
בלויז דערפאר,
וואס דו קענסט בעשטימט ניט שווערען
אז פון דיר וועט גאר ניט ווערען,
מעגליך, אז דיין גוטען נאמען
וועט דער קבר ניט פער'תהום'ען.
זיי קיין נאר!

זיי קיין נאר, דען הארבע שאלות
זיינען ניט קיין גרויסע מעלות
סיי ווי סיי אויף אונזער שטערען...
קיינער וויל דיין וועה ניט הערען
און דיין גור.
זעה דעם וועקסעל אין דעם וועטער!
זעה! ער ווייזט דיר, אז דער „שפעטער“
דארף ניט זיין ווי דער „אצינדער“...
געה. ניט דורך די וועלט א בלינדער!
זיי קיין נאר!

ר א ש ע ל

(אויף דער פרוי פון מיין פריינד י. נאלדבערג).

ט דא האט זי געטרוימט, געהאפט, געליעבט,
די הייסע מוטער און געטרייע פרוי,
וואס איהר נשמה-גומסקייט האט ווי שוי
איהר קרייז בעציערט און וועה, און נויט פערשיבט.

איהר ארט איז פוסט, איהר שאמען אַבגעווענד'ט
און דאך ווי לאנג צוריק האט זי געלעבט!
אך, פיעל צו פריה האט זי פון אונז פערשוועבט!
א סך צו ניד האט גאט איהר ליכט פערלענד'ט.

זי איז שוין דא נישט מעהר מיט אונז פאַראן!
איהר זעלעלע רוהט יעצט אין אַ בעסערע וועלט.
איהר ליעבשאפט פעהלט אונז אַלעמען, זי פעהלט
איהר פאַלק, די פריינד, די קינדער און דעם מאן!

זי פעהלט איהר היים, דער צדקה און דעם דור,
די „אשת חיל“, גאטעס בליק אויף דר'ערד!
זאל דיעזער שיר פעראייביגען איהר ווערטה,
וואס איז ווי זונשיין ריין, ווי לעבען וואהר.

שניידעריי...

סאטירע, הומאר און פאלעמיק.

הפקר פעטרישקע

ער האט דאָ אי הייזלאַך, אי ברייזלאַך געהאט,
מסחרים פון יעדען כאַראַקטער —
איצט דרוקט ער פאַר אידען אַ כשר'ע בלאַט
און ער איז אליין דער רעדאַקטער.

ער קען ניט קיין אידיש, קיין ענגליש, קיין דייטש,
ער איז אַ גראַביאַן מיט די ביינער —
סך הכל נאָר טויג ער צויהאַלמען אַ בייטש
און פיהרען אַ וואַגען מיט שטיינער.

נו, זאָג איך איהם: פעטרישקע, לאַז דאָס צוּרוּה!
דו האַסט דאָך קיין ברעקעל בעדייטונג —
ווי קומט אַזאַ טרפה'ר עם הארץ ווי דו
צו ווערען דער קאַפּ פון אַ צייטונג?

וואו ביזטו אַ שרייבער? וואָס האַסטו פערפאַסט?
ווי קומסטו צו ניצען אַ פעדער?
און ווילט זיך דיר שמירען, טאָ שמיר ווי דיר פאַסט:
מיט סמאַלע אויף טרוקענע רעדער.

דאך פעטרישקע לאכט זיך פונאנדער: „דו נאר!
איך וועל א רעדאקטאר פערבלייבען.
וואס טויג מיר השכלה? איך דארף דאס ווי צער,
אבי נאר געזונד, מען וועט שרייבען.

„איך דינג מיר שרייבארעס און גיעב זיי געהאלט,
און טשעפע זיך צו א קלייזעל.
א בלאט, א רעדאקציע, פיש, פיש, א גוואלד,
ס'איז גלויב מיר ניט מעהר ווי א הייזעל....

„און פיהרען א הייזעל דאס קען איך דאך, הא?
האב דאכט זיך דעם עסק דערגרינדיגט.
כ'בעצאהל א שרייבאר ווי מיר לוינט זיך און שא!
ער טונקט שוין די פען און ער זינדיגט“.

ער האט ניט גערעדט מעהר, ער האט נאר געלאכט,
א געלעכטער וואס פאסט פאר א פאקטער —
דער כלל, הפקר פעטרישקע, האב איך געטראכט,
און פעטרישקע בלייבט א רעדאקטער.

די „געלע בלעטער“

א אומעדיגער נגון.

וויסטער, טריבער וועטער,
עס שטארבען אויס די בלומען
און אויף די „געלע בלעטער“
וויל גאר קיין סוף ניט קומען...

און וואס דער הערבסט ווערט שווערער
מיט זיינע טעג די נאסע,
ווערט אלץ די „געלקייט“ מעהרער,
ווי דומהייט ביי דער מאסע...

דאס שענע ליעד, דאס העלע
פערשטומט און קען ניט קלינגען...
ווי זאלען דען די „געלע“
בעגייסטערען צו זינגען?

עס נעהמט די קראַה די לירע
דער גריל פערגעהט אין „טרעלען“

דאס איז א „געלע“ שירה
פון וועלכע נארען קוועלען...

אט דאס קען הערבסט נאר געבען.
ניטא קיין זינע פארבען.
די האפנונגען פערשוועבען
און אלע פריידען שטארבען....

א "דאקטאר"

אָס ווייסען שוין אַלע, דאָס איז מעהר קיין מוד
אז טרעמבע'ס פרנסה פלעגט ליעגען אין באַד.
אין מרחץ פלעגט טרעמבע קורירען די שטאָדט.
אַ „מומחה" געוועזען, אַ זנאָחער, אַ גאָט!
פלעגט בריהען מאַזאַליעס, האָט פימפעלס פעררעדט,
און כראַנישע בראַדעווקעס קונציג פערגלעט.
מערידען פערשאַלטען און פליכעס פערפלוכט
אַט וואו נאָר אַ צרה האָט איהם שוין געזוכט.

פלעגט היילען מלמדים, זיי מאַכען פאַר לייט,
פאַר עכטע גבורים אין פינף מינוט צייט.
פלעגט גאַלען פאַטילניצעס, רייניגען בערד
און לייגען דעם „גילדענעם אַדער" אין דר'ערד
און שעטקעווען באַנקעס, צוהאַקען ווי קרויט
און שטעלען פיאַווקעס און רייסען די הויט...
אַ בייסונג אין כוזים, אַ רייסונג אין נאָז,
געהיילט האָט דאָס טרעמבע כמעט מיט אַבלאַז.

דאך ווען ער האט אפט קיין חולאים געהאט,
דאן איז ער געוועזען א פארסטשיק א כוואט.
ער איז געווען איינער
צו רייבען די ביינער,
צו מאכען א פארע
נאר פשוט א כמארע!
דער רב האט געקראצט זיך, דער גבאי געשוויצט
און טרעמבע האט טאקע דעם בעזים געניצט.

נו איז שוין א וואונדער אין אונזער תהום
וואס ער איז א דאקטאר און האט א דיפלאם
און „מומהא'ט" אין „געוויארק" און שרייבט „מעדיצין"
און פאָהרט אין א בריטשקע און פאָהרט ניט אליין?
פון פארענט א ניגער, פון הינטען — די וועלט...
און אלץ וואס ער זוכט ביי א חולה, איז געלד...

דער עולם דער גולם,
ער ווערט ניט אין כעס —
ער לויבט איהם און גלויבט איהם,
און טרינקט זיינע קוואס...
און סטעשע, ווי גנעשע,
טרומיטערט און קוועלט,
אז נאר דאקטאר טרעמבע
פערשמעהט וואס איהר פעהלט...

נו, איז ער א „גדול“. א קלייניגקייט ער!
א יחסן א גרויסער, א חכם, א פער!
אוי, דאקטאר, אוי, דאקטאר פון יענקים גענאד,
הלואי וואלט איהר בעסער פערבליבען אין באד!..

דער פאנטאן

אם איז דער ראטגער'ס סקווער-פאנטאן,
דער שטאלץ פון ראטגער'ס סקווער,
א גרויסען דאנק דעם גומען מאן!
א דאנק דעם מיליאנער!

זיין הארץ איז וואויל און קלוג זיין קאפ,
זיין שראנק איז פול מיט געלד —
ער האט געוואוסט, דער פילאנטראפ,
וואס אונז קבצנים פעהלט...

ער זאל נאר זיין געזונד און שטארק,
און גרויס זאל זיין זיין לוי!
ער האט אונז אונזער אלטען מארק
געמאכט פאר א פארשוין!

עס האט פאריז ניט, — אהן א קלער!
קיין לאנד אזא מין פראכט,
אזא פאנטאן ווי ראטגער'ס סקווער
פאר אידעלאך געמאכט...

דארט שלאגט דאס וואסער מיט א פעטם,
עס שווימען אויפ'ן בויך
פערשיעדענע: אי הינט, אי קעטץ
אין עכטע טשאלענט יויך...

דארט געהט עס דעם פאנטאן ניט אָב
אין כשרות און אין פויך —
ער איז אן עכטער קוגעל-טאָפּ,
געפיללט מיט אלל דאָס גוטס.

יא, אלץ וואָס נאָר עס איז פארצן
אין דר'ערד און אין דעם מעער,
פערמעגט דער אידישער פאנטאן,
אין מיטען ראַטגער'ס סקווער.

און וואָלט ער ניט געוועזען רונד,
דאָן וואָלט אין איהם, מיר דאָכט,
שוין לאַנג געוועזען ביז איצונד
אויך ציצית איינגעמאַכט...

נאָר ווייל דער נדבן איז אַ איד,
פון רעפארמירטען בונד,
דרום האַלט ער פון קיין ציצית ניט
און זיין פאנטאן איז רונד...

נו, איילט זיך צו און קומט אהער,
און גיט א שבח צו גאט! —
בעטראכט דעם שענעם „ראטגער'ס סקווער“
אן אייגענס וואס ער האט! ...

די רעפארמער

נייע שוהל, דער סמענדער נייע,
נאר שפאנגעל נייע ליעדער,
דאס ביסעל אידיש אויסגעמעקט
אין גאנצען פון דעם סידור.

קיין רב מעהר, נאר א פרעדיגער,
א וואוילער יונג, א בחור,
וואס שמעהט ווי א רעפארמער דארף:
צום ארון מיט'ן אהור.

דער חזן זינגט דארט ניט אליין
און האלט זיך ניט ביי'ם גאנגעל.
איין שייגעץ זינגט ארון עולם,
דער צווייטער שפיעלט דעם ארגעל.

דער ארגעל און די גוי'שע ליים
און דער שמודירמער קאנטער,
און פינף, זעקס שענע שיקסעלאך —
די זאך ווערט אינטערעסאנטער...

דער עולם קוועלט זיך דארטען נימ
מען עפענט נימ די פיסקער,
דארט היט מען נאר דאס נויטיגסטע:
דעם קדיש און דעם יזכור...

ציט סוף טרעט אויף דער פרעדיגער
און מוסר'ט די קהלה,
ער דרשה'ט מיט א הוילען קאפ,
א נאקעטען במחילה...

און ווייל ער זאגט אפט מיט א פליך
גאנץ גלאט און פיסקאוואטע,
קומט אויס זיין פרעדיגט גלאט אזו חויל
און מעהרסטענס פליכאוואטע...

א גייע שול, דער סטענדער גיי,
עס בליאסקעט פאר די אויגען.
אט האט איהר די רעפארמעריי!
און זאגט, וואס קען דאס שויגען?

דעם שמן'ס צייטונג

(פאבעל).

דער בייזער, שווארצער שמן,
וואס האט נאָר לייעב צו בראַמען
מענשליכע נשמות,

וואס זוכט נקמות...

איז געפאלען אויף אַ פלאַן
צו ווערען אַ צייטונג'ס מאַן,
אַ זשורנאליסט.

דער אַפּעריסט
מיט העליש לוסט —
האַט גוט געוואוסט
ווי ווייט עס שאַד'ט
אַ פאַלשע בלאַט...

נאַטירליך איז געווען זיין מייַן
די וועלט זאַל מעהר פאַראויס ניט געהן,
נאָר קריכען, לויט זיין געשמאַק,
צוריק ווי אַ ראַק.

צוריק אין שמוץ, אין זומפ.
דער שטן איז אלומפ,
א לומפ פון ערשמען ראנג,
דען זיין פערלאנג
איז אלץ, וואָס ריין און גוט,
צו שלאָגען מיט זיין רוט;
צו בייסען ווי אַ הונד
גאַר אַהן אַ גרונד —
אַ יעדע מאַכט,
וואָס שרעקט די נאַכט.

דער שטן ווייס אַ געשעפט:
ער האָט זיך גלייך בעהעפט
מיט ברואים פון כל המינים,
מיט ווערים, יאַשטשערקעס און כינים,
מיט שוואַרצע, רויטע און גרינע,
און האָט זיי מיט גאַל און שנאה,
מיט פעפער און מיט יוכע
אַנגעפיללט
און געזאַגט:
„געהט, נאַגט,
קריכט, בייסט, בילט,
איך גיעב איך שליטה,
איהר זייט מיין סוויטע —
מאַכט אַ זאָויערוכע!
אַלץ דינג, וואָס האָט אַ ווערד
לייגט טיעף אין דר'ערד!“

א רויטער הונד אהן צייהנער
איז באלד געווען איינער,
באלד א שלאנג, באלד א קאסער,
און באלד א פיפערנאָמער.
מען איז געקומען
מוכן ומזמן,
פארטיג, פער'מחכל'ט,
און יעדער
מיט א פעדער
האָט געגראַבעלט.

ס'איז געווען א רעדאָקציע,
וואו די שוואַרצע פראַקציע
האָט דערזעהן א נם
צו טויטען דעם פראַגרעס.
באלד האָט א רעדאָקטער
אהן א פונק באַראַקטער,
פערדאַרבען און געמיין,
די טייפּעלשקייט אליין,
די קוואַל
פון קויט און גאַל
און כף הקל —
ארויסגעפלאַצט „ווינאָט!
דאָ האָט איהר א בלאַט“...

ווען געדיינקט האָט דער שמוץ.

אז זיין פלאץ איז גערעטען,
 האט ער מיט א געטימעל
 זיך געשטעלט געגען הימעל
 צו בעווייזען דעם בורא,
 אז זיין וועלט איז קיין סחורה,
 אז דוקא די גוטע
 זיינען ניט ווערט קיין פרומה,
 אז דער שענסטער אידעאל
 פערזינקט דא אין פערפאל.
 „בכץ“, האט ער געדראשען,
 „מוזען ווערען פערלאשען
 זונן, לבנה און שטערען,
 א תל עולם זאל ווערען,
 דאס ליכט זאל מען פערטרייבען,
 נאר די נאכט זאל בלייבען...

גאט האט די גאנצע צייט געשמייכעלט
 און האט נאכדעם געזאגט גע'שכל'ט :
 „איך קען דאך דין, דו מעפיסטאפעל,
 און דיין פערלאנג, געמיין און שפל !
 איך ווייס דאך דין און דיין עקשנות
 און דיין פינסטערע כונות ;
 איך קען דיין חברה, קען דיין באנדע,
 איך קען די גאנצע שווארצע שאנדע !
 הער אויס, דו לומפ, אין דיין מסירה
 איז טומאה מעהר פארען ווי יראה.

אָוועק, דו, בעזער גייסט, פון דאַנען!
מיין וועלט וועט שמענדיג פאַראוים שפּאַנען.
פּערשווינד, פּערגעה מיט דיינע ציפּער,
דו נאַכטיג העסליכער לוציפּער!
געה, שמיר דיין חוצפּה, שמיר דיין ליעגען
דעם הימעל וועסטו ניט בעטריגען.
אָוועק, דו אַכשוים פון דער בריאה!
געהם צו דיין גיפּטיג, ווילדע זריעה,
איך וועל דורך דיר, איך בין דיר ערוב,
מיין שענע ליכט ניט מאַכען חרוב,
קיין מענשענפּריינד ניט געהן בעשטראַפּען,
איך זאָג דאָס דיר, און זאָג דאָס אַפּען."

„נו מילא האָב איך ניט געטראַפּען“!
האַט גלייך דערלאַנגט אַ זאָג דער שטן, —
„איז דוקא איצט מיר ניט געראַטען,
איך וועל פאַר צרות ניט קראַפירען,
איך וועל אַ צווייטען מאל פּראַבירען“...

דער חדר

(א מעשה'לע פון די קינדער-יאָהרען).

יין אָן ענגען, דומפּפּען חדר,
וואו עס קוועלט זיך דער מלמד
אין אַ טרויעריגען מעמד
און ער מאַטערט זיך כסדר.

וואו עס שפּרייט זיך די גמרא
און דער צעבער שוימט מיט גדולה,
גאַנץ געוויס צוליעב אַ מגולה,
און עס שמעקט אַזש קיין עין הרע...

וואו די ציעג צוקויט דעם סידור
און די רביצין די ברכות,
וואו דאָס קנעלען כריינגט קדחת
און דער האָהן איז קידער-ווידער;

אין דער דאָזיגער קאַנורע
מיט דער אומעטיגער צורה —

איבעריג ניט נוציג,
שוואַרץ, פערפּוילט און שמוציג,
האַט געהונקען
און געוואונקען
יענער ביינקעל פון בערוף.
וואו די קינדער פלעגען ליעגען
צום מלמד'ס פּערגעניגען —
מיט די „קעזיקלאַך“ ארוף.

אַ, ער איז געווען אַ כּעסן
דער מלמד, קיין קאַטאַוועס!
אַ כּערליאַק, אַ שטיק בן מות,
און האַט נאָר געליעבט צו שמייסען,
אַבער שמייסען מיט'ן טראַפּ.
ער פלעגט שמייסען און זיך וויעגען
מיט אַ מעכר סדרה־נגון —
און די קינדער פלעגען צאַפּלען,
אַז די רביצין פלעגט מפּלען
פון די קולות און די שרעק
און דער רבי פלעגט אוועק
אַכגע'פּטר'ט
און פּערמאַטערט,
און פלעגט פּאַלען ווי אַ סנאַפּ...

איינמאַל ווי ער זיצט און קנעלט
האַט זיך פּלוצלונג איהם פּערוועלט,

אַבצושמייסען יענעם אינגעל
מיט דעם פייערדיגען צינגעל, —
יענעם שטיפער פאר אַ שפיצעל
און ער רוקט שוין אָן דעם מיצעל,
און זיך געבענדיג אַ קווינקעל
שלעפט ער שוין אַרויס דעם ביינקעל,
הייסט דעם אינגעל שטיל זיך לייגען
און דעם „קעזיקיל“ פערבויגען,
און מגלה זיין דעם מקום
וואו מלמדות האָט עסקים...

יא, דער רבי האָט בעפוילען,
פאַלגט דער אינגעל די התראה,
מילא ווייזט ער איהם גאַנץ פוילען...
קוק זיך, טראַכט ער, האָב הנאה...

אויב דאָס קוויקט דיר אין עניות
וועל איך דאָס דיר שטענדיג ווייזען...
נא, און קוק און, שעפּ דיר חיות.
אמת, עס איז טאַקע מיאום,
דאָך ניט זוך מיר דאָרט קיין גרייזען...

נאָר דער חדר וויל שוין וויסען
אויב דער קונדס וועט זיך לאָזען,
כאַטש דער רבי איז פערביסען
און דער קאַנמשיק אַנגעבלאָזען.

אך, ער איז דאך זייער „קיסר“!
און מיט הערצלעך המן-קלעפלאך,
שושקען זיי זיך שטיל במתר
און זיי וועטען זיך אין קנעפלאך.

ס'קרייט דער האהן, די ציעג קייט „נח“,
קינדער חזר'ן משניות,
דער מלמד מאכט הויות
און ער נעהמט זיך אן מיט כח.
דאך דער רביצין'ס שטארע בליקען
קוקען ווי עס ליעגט זיך מאטקע
אויפגעקאשערט די קאפאטקע
און זי קען שוין מעהר ניט שטריקען...

לאזט אין זאק דאס לעצטע אויגעל,
אונטערען הארצען פיהלט זי ווארפט זיך...
און א שטילער וועהטאג שארפט זיך,
יא, זי קען דעם טהייערען פויגעל...

דאך ר' יענקעל מלא חמה,
ווי א המן, קאכט און רעשט דא
מיט'ן טאן פון „מהפך פשטא“,
אז עס נעהמט אזש אן א אימה...
„ליעג, דו שייגען, ווייס זשע איצטער
ווי מען לערנט ביי א רבין...“

איצט וועל איך דיר מאַקע געבען".
זאגט דער „גולן“ אַ פּערשוויצטער,
„איצט וועסטו דאָס מאַקע האַבען“!

דאָך מיט איינמאַל פליהט דאָס ביינקעל,
אַז צוצימערט ווערט ר' יענקעל,
און עס גיט אַ שפרונג דער קונדס
ווי אַ טויף צושאַס'נע שפונדעס:
„שווייגט, ר' יענקעל, הערט אויף גרעפצען!
„האַבען“ געבאָך דאַרף די רבצין...
לויפט געשווינד און רופט דער באַבען“.

די וועלט

די וועלט איז א קוה,
וועלכע בריקעט, אן אימה!
א מילך-קוה אפילו,
נאר דאך א בהמה.

דורך מיה און דורך שרעק,
דורך ריטשען און ברומען
נאר קענסטו די מילך
אין שעפעל בעקומען.

און האסטו שוין פול...
טא, ברודער, ניט פריי זיך!
דען גלייך גיט די קוה,
די ווילדע א דריי זיך.

און וועה דיין געמעלק
און וועה דינע ציינער!
דו לויפסט פון דעם שטאחל
קוים, קוים מיט די ביינער...

דער מערטירער

ווי ען לעבען וואלט געווען אַ האַהן,
וואַלט אײך נײַט קלערען וואָס צו טאָן
און גלײַך געענדיגט אַלע צרות :
אײך וואַלט געכאַפּט אײַהם אײַנס און צוויי
און פאַר די פײַם דערלאַנגט אַ דריי
און אַבגעשלאַגען שנעל כּפּרות.

און ווען די וועלט וואַלט זײַן ווי געלד,
וואַלט אײך מײַך אײַך נײַט פּײַעל געקוועלט
און וואַלט קײַן עולות נײַט פּערטראַגען :
אײך וואַלט געדרייט אײַהר אַרום קאַפּ,
אײַן מאַל פאַר אַלע, און אַראַכּ!
אַראַכּ מײַט אַלע אונז'רע קלאַגען !

נאַר ווייל דאָס אײַז נײַט ווי אײך ווייל,
דרום מוז אײך וואַנדלען אַהן אַ צײַעל,
געיאַגט פּון יעדע וועה און צרה,
און רק מען כאַפּט מײַך און מען בײַנדט...
און רק עס אײַז מײַר וועה און וויינד,
און רק אײך בײַן דער וועלט'ס כּפּרה...

אן עצה

ווי אַרף קיין צאַרנדיגען בליק
ווען דו גילטסט ניט לויט דיין מין!
דען ס'איז מעהר ניט גאָס אליין,
וואָס שמעהט העכער פון קריטיק.

האַסט געטראַפּען, צי פארפּעהלט,
דו האָסט אַבגעטאַן דיין זאַך,
און ווי ווייט דו קענסט דיין פּאָך,
דאָס מוז אַבשאַצען די וועלט.

גילטען קען ניט דיין פּערלאַנג
ווי דער משפּט זאַל ארויס,
ביסטו קליין, צי ביסטו גרויס,
אַנד'רע ווייזען דיר דיין ראַנג.

אויב דו פּרעהט, צי דו פּאַרדריסט,
דאָס זאַל בלייבען דיין סעקרעט!
נאָר געהערט און ניט גערעדט,
און דו ווייסט דאָן וואָס דו ביסט.

דאך ווען דו ווייזט אן מיט כעס,
אז מען שאצט ניט אַב דיין ווערטה,
דעמאלט ווערט דיין שאנד פארמעהרט,
דען דאס שמעקט מיט משוגעת.

יא, די מענשהייט זעהט דיך באַלד
זוכען דעם אפלאַדיסמענט,
דאך עס קלאַטשען ניט די הענד
ווען מען מאַהנט דאס זיי מיט גוואַלד.

ביסט פּעראורטהיילט, דאָס איז פיין,
אַבער שרייען האָט קיין זינן,
אפשר מילדערט זיך דער דין
ווען דו וועסט שוין מעהר ניט זיין...

„לאמוזטים“ נומער צוויי

ארער דער לומפען־שניידער.

(פאלעמישעם).

א נו, זאגט, איהר פען־פארצוימען!
איצט אנערקענט איהר מיין טאלענט?
איהר פיהלט ווי מיין „שעהר“ האט געשנימען.
מיין „אייזען“, ווי ער האט געברענט;
מיין „נאדעל“ ווי זי האט גרויסארטיג
געשטאכען — איהר אנערקענט דאס?
דאך מיינט ניט, אז איהר זייט שוין פארטיג,
איך וועל איך ערשט „נעהמען א מאס“...!

ניט שרעקט זיך, ניט האט קיין ענוויים,
וואס איך בין „ניט גרויס“ איז קיין בראעק.
דען איהר זייט דאך „ניד'ריגע“ ברואים...
עס וועט איך דערגרייכען מיין „שלאק“...
כאטש איך האב „קיין מח קיין שארפען“,
און בין „צו די גדולים ניט גלייך“.

וועל איך זיך נאך איינבויען דארפן,
מען איך וועל א מאס נעהמען אייך...

איהר זאגט, אז מיין „נאדעל קען טויגען,
נאך שניידער-געוועהר איז עס דאך“,
איך ווייס, איהר פערשטאכענע אויגען,
איך ווייס, אז איהר פיהלט מעהר קיין שטאך...
איך וואלט אייער מיאוס'ע באנדע
מיין „נאדעל“ אין הארצען געיאגט,
דאך איהר האט, צו מענשליכער שאנדע,
קיין הערצער קיין מאל ניט פערמאגט...

„לאטומים“ בין איך, יא, פערזומפיגט,
ווייל, לומפען, כ'האב אייך ראפערירט!
דאך איהר זייט שוין צופיעל צולומפיגט,
איך האב זיך אומזיסט נאך געשמירט.
אלס לאטניק וואלט איך אפשר קענען
איך „פיקסען“, דערלאנגען א פון,
נאך ס'לוינט ניט דאס שניידען און טרענען,
עס פאלט פון אייך צופיעל דער שמוץ...

א „דערנערפעלד“ בין איך, א דארן,
דאס ווייס איך, איז אייך מיין קריטיק,
דען אלץ, וואס איהר האט נאך געכארען,
צורייס איך, צופליק איך אין שטיק.

זייט וויסען, אז איך בין דער ד א ר ע ן
און בין אויך דער מ ש ה צו גלייך,
און בריינגט איהר אריין מיך אין צארען,
דאן האב איך נאך פייער פאר איך! ...

דער שניידער

(פאלעמישעס)

כ' בין א שניידער, כ' שנייד כסדר,
כ' נעהם קיין מאס אויף מיינע קליידער
און איך זוך ניט קיין פאסאן,
דאך דעם אויבערשמענס חסדים,
ווי עס פאסען מיינע בגדים,
יעדען, וועלכער מעסט זיי אן...

ס' פאסט דעם בעטלער און דעם שררה,
ס' פאסט איעדען... קיין עין הרע,
ווי זיי זעהען אויס בעקלייד'ט! ...
עס געהט איבער אלע מאסען
און עס ליעגט ווי אויסגעגאסען!
זאלען זיי טראג'ן ג'זונטערהייט! ...

בור און מענש

(פאלעמישעס).

עס האט דער אויפגעקומ'נער בור
די זעהר העסליכע נאטור
צו לייקענען אן זיין „אמאל“,
ווען ער האט ניט געהאט קיין שיק
און איז נאך ניט געווען קיין „איד“
און האט געהאלטען זעהר שמאל.

דאך דער, וואס איז מיט גייסט בעזעעלט,
געדיינקט, ווען ער ווערט הויך געשמעלט
דורך רייכטהום אדער דורך א שם,
דעם שווארצען, טרוי'ריגען מאמענט
ווען קיינער האט איהם ניט געקענט,
און ער פערטרויט די וועלט מיט דעם.

און מעג אויך פיהרען יענע מאפ
אפילו דורך דער שניידער שאפ.

ער לייקענט דאס ניט סיי ווי סיי ;
ער הויבט די נאָדעל און די שעהר
און ער שטאַלצירט מיט זיי נאָך מעהר
און מאַכט נאָך גרויס די שניידעריי...

ק א מ פ ר

(פאלעמישעם).

לום זאגסטו, ליעכער פריינד,
געהן געארעמט מיט די מענשען.
אויפצוהערען מאכען פיינד.
לעבען פריעדליך מיט דעם „היינט“
און דעם „מארגען“ ציימליך בענשען;

לאזען געהן אט ווי עס געהט,
ווי עס פאלט אזוי זאל ליעגען,
זאל זיך מאַן געזונדערהייט
אונזער וועלט ווי זי פערשמעהט,
ניט כדאי זיך צו פערקריעגען;

וויינט דער אמת, קלאגט דאס רעכט;
זיעגט דער שקר ביי די נארען;
איז די הייליגקייט פערשוועכט;

פאלט דער יושר אין געפעכט ;
שלום! ... וועמען דארף דאס ארען ?

איין מאל לעבט מען און ניט מעהר,
וואס זשע לוינען שמרייט און צארען ?
שמענדיג ניצען דאס געוועהר
געגען עולות צאהלט זיך שווער ;
איז מקצר נאר די יאהרען.

אך ! איך ווייס דאס, איך פערשמעת,
עס דערגרייכען ניט קיין ליידען
דעם, וואס טוט דאס הארץ ניט וועה
און ער הערט דאס ווארט ניט. „געה!
ביסט געשאפען דו זאלסט ריידען“ !

וואויל איהם, ווער פון מוטער'ס שוים
קומט אהער און האט קיין סמיכות...
און עס טרייבט איהם ניט ארויס
יענער אמת, וואס איז גרויס,
צו ערפילען זיין שליחות !

דריי מאל גליקליך ווער עס האט
קיין געוויסער-ווארט צו זאגען,
און ער לאזט אלסדינג צו גאט :
אי די ברכה, אין דעם שפאט,
און ער דארף קיין ערכות טראגען !

וואויל דעם, וואס ווייכט אויס-דעם קאן
פון א בלוטיגע מלחמה.
וואס פערטהידיגט ניט קיין פאָהן ;
וואס האָט גאָר ניט-וואס צו מאַן,
וואו עס פאָדערט א נשמה! ...

אבער איך, מיין פריינד, בין דאָ
מיט די ריכטיגע כלי זיין...
בין שוין אלט און בין שוין גראַה,
דאָך קיין שלום איז ניטאָ,
קען קיין רשעות ניט פערצייהען.

מעג דער ליגען ווארפען קויט ;
מעג די טומאה שפייען חרמות.
נארט דאָס לעבען, לוינט דער טויט,
עהרע ווערט אויף שפאָט געבויט.
א, עס ליידען די נשמות.

וועלכע שלייד'רען זיך אין שטרייט
געגען שלעכטען'ס ווילדע וואַפען, —
וועלכע גיעבען זייער צייט
פאר אַ שכר, וואָס איז צו ווייט
און קען איצט קיין פרייד ניט שאַפען.

שלום? — קיינמאל וועט געשעהן
יענער שלום, וואָס איז מיאום!
כל זמן עם קען געהן דער ברען
פון מיין האַרצען דורך מיין פען.
בלייבט דער קאַמפּף אליין מיין חיות!

זיי צופריעדען

ווי ילסטו וויסען, פריינד, די אורזאך
פון קבצנות? טאג ניט קלער!
דאס איז פשוט א נאטור-זאך
און דו דארפסט ניט גריבלען מעהר.

האסט קיין רעכט צו זיין א האסער
פון דיין לייד און פון דיין פיין.
דארפסט צופריעדען טרינקען וואסער
ווען דער נגיד שכור'ט וויין.

דאס איז די נאטור, איהר וועלער,
און זי ענטפערט ניט פארוואס.
דו מוזט ניחווענען אין קעלער
און דער גביר מוז זיין אין שלאס.

איז דען בעז די טשערעפאכע
פאר דער משא, וואס זי שלעפט?
בעט זי עפעס? זוכט זי ראכע?
זי איז גליקליך, דאס זי לעבט.

איז דער טחוויר, דער שנעק, דער ביבער,
איז דער שווארצער לאך דער קראט
ניט צופריעדען? קלערט ער איבער?
האט ער טענות דען צו גאט?

ליעג אין דר'ערד! הער אויף צו קלאגען.
וואס דו ביסט פון גליקען ווייט!
זעה דיין ווייב זאל מעהר ניט טראגען!
ניט פערמעהר קיין אר'מע לייט!

צום יענקי

אַרבייט, ארבייט, שוויץ און שאַף
און פּערזאָרג דאָס שטעדטעל!
זעה, דו האָסט שוין נאָך אַ גראַף
אין דיין יחוס־צעטעל.

שיק אַוועק נאָך יעדען לאַנד
מוידען מיט מיליאָנען!
קויף זיך איין אין הויכען שטאַנד!
זאל די וועלט דיך קאַנען!

דולדיג קעלט און דולדיג היץ
און בעצאָהל פאַר „סמיכות“!
ארבייט, ארבייט, שאַף און שוויץ
און פּערגראַבע יחוס!

דאָ אַ גראַף און דאָרט אַ פּרינץ...
אַ, דו קריעגסט אַ נאַמען!
ניעב אַוועק דאָס ביסעל מינץ!
טאַנץ און ענטפער „אַמן“!

קימט א הונגער, קימט א נויט,
האָסט ניט וואָס צו קאָיען,
דאָן געה יחסן'דיג צום טויט!
ס'פאסט דיר ניט צו שרייען...

די פערקעהרטע וועלט

(נאָכאַמונג)

ט דאָס איז די פערקעהרטע וועלט,
אַבוואָהל זי הייסט די קלוגע, —
דאָ געהען אלע אויף די קעפּ,
זיי געהען ווי משוגע.

די קעלבער בראַטען דאָ דעם קאָד,
ער מוז זיך נעבאָך לאָזען! —
די יעגער ווערען מאַסענווייז
געשאַסען פון די האָזען.

דער חזיר שטעהט אין מזרח־וואַנד,
מען זאָל מיט איהם זיך בענשען —
און רייטען זעהט איהר אומעטום
די עזעל אויף די מענשען.

די טכוירען ווערען רעפּאַרמירט
און שטינקען נאָך דער מאַדע.

די קראַהע פרעדיגט אונז מאַראַל
לויט אייגענער מעטהאָדע.

די טראַסטס רעגירען „אַנקעל סעם“
און טהראַנען אין זיין היכל...
די פּינסט'רע „כל־ישראל־פרעס“
פערשפּרייט אונז ליכט און שכל.

און דאָס איז אַלעס ניט אומזיסט,
עס קאַסט אונז קאַנטריבוציע.
נו, קומט אויף ברוקלין בריק און שרייט
„הוררא די קאַנסטיטוציע“!

אויסגעשפיעלט

עס שמעהט דעם הימעלס מיליטער
פערוויינט און אפגעשמיסען.
עס האט שוין מעהר ניט קיין געוועהח
צו הרג'ענען דעם וויסען.

די אלטע גבורות זיינען שפאט,
די אלטע וואפען — זשאווער.
די מענשען ווילען מעהר מיט גאט
ניט ווערען וויעדער חבר.

עס איז קיין חרם מעהר ניטא,
עס איז ניטא קיין קונע.
עס האט א בעזע, פינסט'רע שעה
געטראפען די אמונה.

דער גלויבען טרעט פערשעהמט צוריק,
עס איז א וועלט א פרייע, —
אפילו דער ישיבה'ניק
בעלאנגט שוין צו די „נייע“...

מען האט די קדושה מעהר ניט ליעב,
זי זעהט אויס ווילד און שרעקלאך.
גוואלד! רבנו של עולם, גיעב
דיין כבוד וויעדער גלעקלאך!...

פ א ל י ט י ק

ייט מוחל, ר' קרוב, בעטראכט נאָר מיט מאַרץ,
דעם קייזער פון דייטשלאַנד און ענגלאַנד'ס מאַנאַרך!
אַ ליעבע, אז נאָר קיין עין הרע!
מען האַלזט זיך, מען קושט זיך, מען גלעט זיך, מען לאַכט,
מען גריסט זיך מאַנאַרכיש און יעדערער טראַכט:
„אַז ווערען זאַלסטו די כפרה!“

מען פלוידערט פון „שלום“ נאָר האַרצעדיג פיין,
און איינער דעם אַנדערען טרויט ניט די שיין,
און וויל ניט אַן פריינדשאַפט געדיינקען.
עס רעדט וועגען פראַנקרייך דער דייטשער פּלוט,
דזשאַן בול'ס תנא-ברא זאַגט: „אַלץ וועט זיין גוט“
און קלערט זיך: „אַ, וועה, וועסטו קריינקען!“

אַט דאַס רופט די וועלט אַן „פּאַליטישער בעזוך“
געוועהנליך בלייבט איבער דערפון אַ מין ג'רוך
וואָס מוז אַ ניטגוטקייט ערוועקען.
אַז מין בעזוך האַט אַ סך וואָס צו טאָן.

דען וואס די געקרוינטע אפט רייכערען אן
בלייבט איבער די פעלקער צו שמעקען...

יא, דזשאני און מיכעל, פאר אייך איז גאנץ גלייך
אט וואס דא זאל בלייבען וועט אויסגעהן צו אייך,
דען באלד וועלען ווערען פארצדקעט.
אזא מין בעזוך עקט געוועהנליך מיט דעם,
דאס אי מען דערלאנגט מעהר סאלדאמען א נעהם
און אי מען מאכט שווער די פאדאטקעס.

די פאסיפישע פלאַטע

א קאפּימעל אַמעריקאַנער פּאָליטיק.

דו גרויסער, שטאַרקער גאַט,
בעשירעם אונזער פלאַט
אויפ'ן שטילען אַקעאָן!
דו ווייסט דאָך וואו זי רייזט,
און ווייסט דאָך, אַז זי ווייזט
נאָר פריינדשאפט צו יאַפּאַן...

עס זאל איהר קיין קאַנאַן
חלילה וועה ניט טאָן,
ניט שאַדען איהר בערוף!
זאל זעהן די גאַנצע וועלט
ווי שלום וואקסט און קוועלט
און ווי מען האַלט דאָס אוף!...

פון הימעל קוק אראָב,
אַ גאַט, אויף „פייטינג באַב“
אויף אונזער אַדמיראַל!

און פרעג אונז ניט פארוואַס,
נאָר ליינק זיין יעדען שאַם
און בענש זיין יעדען קנאַל!

דען דו נאָר, גאַט, אליין
פערשטעהסט דעם טיעפען מיין
פון אונזער עסקאָדראָן:
זאָל דער מיקאָדאָ זעהן
וואָס איהם קען אַליץ געשעהן
וון גיך ער הייבט זיך אָן! ...

מיר קענען מעהר ניט, גאַט,
בעסראַכטען אַלס געבאַט
די „מאַנראַ דאַקטאָרין“,
און ציהען אויס אַ האַנד
נאָך יעדען ווייטען לאַנד
און זוכען דאָרט געווייך.

און וואָס מיר כאַפען צו
דאָס גיט אונז ניט קיין רוה;
דאָס מוז דאָך זיין בעשיצט.
מיר דאַרפען מעהר געוועהר
און מעהרער מיליטער,
דאָס מיינט די פּלאַטע איצט.

אמערקא איז גרויס,
דאך זי איז שוין דורכאויס,
פערזארגט פון קאפיטאל...
נו, זוכען מיר יעצט מערק
ביי'ס טייפעל, צי ביי'ס טערק,
מיר זוכען איבעראל.

דרום העלף, א, גאט, אין דעם
דעם גומען „אנקעל סעם“
דיין זונטאג-פרומען זוהן,
וואס צלם'ט זיך אהן שיעור
און ניצט דיין הינטערטהיר
פון יעדען ביערסאלון!...

וואס גיט פון בעט א שפרונג
ביים ערשטען גלאקען-קלונג
און לויפט אין קירך געשווינד,
און הערט זיך צו צום פריסט
ווי גוט און ליעב דו ביסט,
ווי דו פערגיעכסט די זינד;

ווי ווען עס קומט א נויט,
עס פעהלט דעם עולם ברויט, —
איז דער געשריי אומזיסט,
ניט דו, א, גאט, האסט שולד,

ניט ראקפעלער, ניט גולד,
נאַר בלויז דער סאַציאליסט!...

דערפאר נאַר זאָל דיין גנאָד
בעשירמען אונזער פלאַט
אויפ'ן שטילען אַקעאָן!
דו ווייסט דאָך וואו זי רייזט
און ווייסט דאָך, אַז זי ווייזט
נאַר פריינדשאַפט צו יאַפּאַן...

סונקעז

בעניינסטערונג

דער אינגעל דארף אַ רעקיל,
דאָס מיידעל פּאָדערט שיק,
דאָס ווייב, קיין קלייד קיין ברעקיל,
פערלאַנגט עטוואָס פאַר זיך.

אַליין דאַרף ער תּחַתּוּנִים
און דאַרף דערצו אַ „העט“,
אַ פּולע שטוב אביונים
אַט וואו מען גיט אַ טרעט.

און חובות מאַהנט אַ יעדער,
כאַטש הויב זיך אויף און פליה,
דאָך ער נעהמט שמיל די פעדער
און שרייבט אַ פּאַעזי...

מוחל

— לאנגען־גיפט — פערזיכ'רען קלוגע —
„היילט שגעונות שוין פון לאַנג.“
איך וואַלט בעסער זיין משוגע,
דען איך האָס צופיעל אַ שלאַנג
אום דורך איהר צו קריעגען שכל.
מוחל שלאנגען־חכמה, מוחל! ...

ניט צו פערדיינקען

אַמ, דער פאסטוך, האלט און פיטערט
זיך אַ סטאדע דיק און פעט...
און ער לאזט די וועלט פערביטערט,
הייסט איהר לעבען מיט „על חטא“...

נו, פערדיינק איהר די גרומאדע,
וואס איז אויך דעם בורא'ס קינד —
ווען עס לויפט צום טאמענס סטאדע
און עס קוילעט דארט אַ רינד?...

פיקסען דעם חומש

עס זיינען רעפארמירטע אידען
מיט זייער חומש ניט צופריעדען.
ער איז אַ סך צו שמריינג.
ער הייסט ניט גלוסטען, וואָס עס ווילט זיך...
דערצו איז ער אין כעס און „שילט זיך“,
ער איז צו אַלס, צו ענג.
נו, וועלען זיי איהם ניי פערפאַסען.
ער זאָל זיין גוט און פרום, און פאסען.

אויף א געהאנגענע פרוי

D'סאר קיין פרוי איהר רעכט ערקלערען.
ארעם אדער רייך,
דאך גע'הרג'עט מעג זי ווערען
מיט דעם מאן צוגליך.

פּראָביר

ק וק ניט אויף דעם שיקזאל קרום
ווען דיר געהט ניט גלייך!
נעהם דעם האַפּנונגס־נעץ און קום
צו דעם לעבענס־טייך!
וואַרף איהם דאָ און וואַרף איהם דאָרט!
אפשר טרעפסטו דאָך דעם אַרט,
וואו עס נעהמט דיר גאָר ניט לאַנג,
און דו מאַכסט דעם גומען פּאַנג...

פֿיקסען

עגסט אומשווימען אין רויב און שאַנד,
זיי כיפרע, און דו מעגסט!
די וועלט האָט „בשמים“ אלערהאנד,
זי „פֿיקסט“ דיך און דו שמעקסט...

דאָס ערגסמע

יֵר הָאָבֶען, פֿונקט ווי יעדעס פֿאַלק,
אויך אונזער אייג'נעם שאַנדערפֿאַלק,
וואָס שווינדעלט, גזל'ט, רויבט און צינד'ט,
וואָס לעבט פֿון טומאה און פֿון זינד,
וואָס האָט אַלס העלפֿער דעם „שוואַרץ יאַהר“
און באַדט זיך אין פֿערברעכענס נאַר,
דאָך דער, וואָס שנייד'ט אונז ביז'ן בייַן,
איז דער משומד נאַר אליין!

ל י כ ט

ד, ווי לאנגזאם פרייהייט קריכט!
אך, ווי פינסטער! צינדט אן ליכט!
זאלען מיר כאטש קענען זעהן
אונזער אייג'נעס אונטערנעהן!

רוסלאנד

אגט מיר, פרעגט די אידיאטקע,
ווי די וועלט צו געבען פריעדען?
איך זאל אבער שלאגען אידען.
בלום זאל גיסען זיך ווי וואסקע.
וואס איך האפ זאל בלייבען מיינע.
ניט צו פרעגען מיך: „וואס טהוסטו“?
עס זאל שמעקען אהן א טענה
אומעטום נאר מיין קאפוסטא.
אלץ זאל בלייבען ווי געוועזען
און די וועלט זאל זיין גענעזען“?

טיטולירטע התנים

- ע**ם ליעבט פיעל ווארעמער א היגער
אמעריקאנער פראסטער ניגער
מיט ווייסע צייהן און גראבע ליפען —
ווי „עדלע“ דייטשען. צי פראנצויזען
מיט טיטלען, אבער ניט מיט הויזען —
וואס זוכען זיך נאר צו פערקניפען
מיט רייכע מיליאנערסקע מיידען
כדי צו קענען זיך בעקליידען.

אויסגעטראכט

עס שרייען קלוגע מהעפלאגען :
„געוואלד א בתולה קען ניט טראגען!
און אויב זי דארף שוין יא א „באבען“,
דאן וועט זי אויך קיין גאט ניט האבען...
עס קען ניט בריינגען, דאנער וועטער!
א בויך-וועהמאג אהער קיין געטער.
די גלויבענס פון דעם אלטען אזיע,
זיי קומען אלע פון פאנטאזיע.“

א גאט-זאך

ס פרעגט די מענשהייט מיט אינטערעס:
ווי ווערט דאס פלוצלונג מעוברת
א מיידעל פון א פרומע שטאדט?
נו, האט די זאך דעם שענסטען תירוץ
פול קדושה און פול דרך ארץ: —
דאס איז געווען פון גאט.

די נייע פרוי

די פרוי איז שוין אצינד צו קלוג
מיט צוקער זיך צו שטאפען,
דען זיס איז זי אליין גענוג,
זי וויל דעם ביט'רען טראפען.

ניט צאצקע זיך אזוי מיט איהר!
מיט איהרע „קינד'שע“ פלענער.
זי מאכט א שנאפס צוגלייך מיט דיר
און איז אויך ווי זאגט יענער.

און כאטש זי טראגט נאך אלץ א קלייד
און כלומרשט דו — תחתונים,
דאך קומט דיר אן מיט זוי'רע לייד
צו זיין פון די עליונים.

אַמאַל און איצט

אמאַל א פרוי פלעגט ווייזען „הריצות“,
זי האָט געקויפט זיך אויף אַ קלייד,
האַט זיך פון קאַפּ ביז פיס בענייט,
געלאָזען דעם מאָן נאָך אויף אַ ציצית.

יעצט קויפט זי סחורה אַהן אַ שיעור
און ס'פּעהלט נאָך אויס זאַגאַר פאַר איהר...

אַ קלייד אַהן אַרבעל, הוילע הענד...
די ברוסט, די פלייצע האַלב פאַרדעקט,
דער טייוועל ווייס, ס'האַט ניט געקלעקט...
און יעדער גראַשען איז פּערספּענדט.

די פרוי איז נאַקעט הונדערט שפּאַן...
און אַהן אַ ציצית געהט דער מאָן...

צוליעב דער ווייב

עס קען דיר אפט דיין שאץ
ווען דו פערלאזט איהר קישען, —
אזוי דעם קאפ צומישען,
צודרייען דיר דעם זאץ.
אז דו זאלסט ניט פערשמעהן
פון לעבענס-בוך דעם מיין...

א ז י י ב

ער איז א מאַרד בעגאַנגען
צוליעב זיין יונגע ווייב,
אום קיינער זאָל פּערלאַנגען
איהר וואונדער שענעם לייב.

דאָך איצט איז ער אין תּפּיסה,
דער אַרעמער כּולוואַן! —
און זי מאַכט חן'דלאַך זיסע
שוין צו איין אַנדער מאַן.

ס כ נ ה

עם קען א שענער'ס נעזעל
און בלויז איין איינצ'נער בליק.
דיך פיהרען אפט צום גלעזעל,
דיך פיהרען אפט צום בריק...

א ב ל י ק

עגסט זיין פול מיט גאל,
א ליעכליכער שטראהל
פון מידעלשע בליקען.
פערצוקערט דיין „זיין“
און מילדערט דיין פיין
און מוז דיך דערקוויקען.

פ ש ט

יט זוך קיין פירוש אויף א קוש,
אויב דיר איז וואס ניט גלאט!
די ליעבע ווייס ניט פון קיין דרוש,
ביי איהר איז אלעס פשט.

מזמן

מעיה זאגט „דו ליעב נאָר“,
חיה זאגט „דו גיעב נאָר“,
דען דאָס בעסטע לעבען
קומט אַרויס פון געבען.

דער כח

פארשוין מיט זיסער מינע,
און אַ ברוסט פול יצר הרע,
און דיר לויפט פון מויל די שלינגע,
און דו ווערסט שוין די כפרה.

איהר כונה

רר ען דיין יענמע איז אין כעם,
זוך דעם גרונד ניס צו ערמאהרען!
דען איהר גאנצע משוגעת
מיינע דאך גאר, אז דין זאל ארען.

דער קאַרסעם

דער קאַרסעם גיט די פרויען חן.
מען קוקט זיי נאך מיט סויזענד אויגען.
זיי ווערען גלייך, זיי ווערען שען,
דאך ווערען זיי צופיעל פערצויגען...

א פ ר ו י

לויפט זי נאך איהר,
פערריסט זי דעם קאפ,
און רוקט זיך אפ,
לויפט זי נאך דיר.

אונבעשטימט

יט גרונטעווע די סיבה
פון א מיידעל'ס כעס!
אמאל איז דאס די ליעבע,
א מאל — די משוגעת.

זי דארף

קיי צו עדעל ניט,
פרעג דיין מיידעל ניט:
„וואָס זאל איך דיר קויפֿען עפּיל“?
דען זי שעמט זיך ניט
און זי קלעמט זיך ניט
און זי לייענט דיר אַ צעמיל.

א מיאוס'ער פלאַנטער

פון דעם גרעסטען פלאַנטער
קען מען זיך בעפרייען.
דאך קען אַ מיליאָנטער
קוים אַ הילף דערשרייען
ווען ער פלאַנטערט נאָר
זיך אין פרויען האַר...

אריינגעפאלען

אלטסטו זיך מיט אן „ארורה“,
דאן איז ליעבער דיר די קבורה,
קיינער קען קיין הילף דיר געבען,
דו ביסט טויט דאס גאנצע לעבען.

דו גלויבסט

עס האט די צונג קיין ביינער
און דרייט זיך זעהר גרינג.
און דו, א, לעקיש איינער!
דו גלויבסט אין אלעס דינג.

ר ע פ א ר ם

ישמ־קשה, די רעפּאָרעם ברינגט
דיר פרייד אין דער מדינה!
דער אַרגעל קלינגט, די שיקסע זינגט
און דו בלייבסט אַלץ אַ „שיני“...

פ א ל י ט י ק

לויב ניט, פריינד, אין פאליטיק!
קענסט אויף איהר ניט צופיעל בויען.
דען זי בייט זיך מיט'ן בליק,
ווי די מאדע ביי די פרויען.

ז י י ד ע נ ס

ינד נעקלייד'ט אין סאמ'ט און זייד,
זיינען שענער ווי אין ליינען.
און זיי קענען צווישען ליים
שוין מיט מעהרער דרייסט ערשיינען.

א קרומע זאך

ד'האט אמאל געלעבט א סמאליער
אין דער שטאדט נוצרת.
זיין א גומער בעטער זאל ער,
אונזער יאסעל מערעם!

פיעל צו הובלען פלעגט ער ליעבען,
פוצען, ווי זאגט יענער,
פון זיין טרחת איז געבליבען
מעהרסטענס הובעל-שפענער...

און א מיש, וואס קוקט פערדריסלאך,
אויף זיין יעדען בעלך,
דען ער האט דריי קרומע פיסלאך,
און וועט מוזען פאלען...

ר ב נ י ם

ע ם זיינען אונזערע רבנים
געווען, געבליעכען אונז'רע שונאים.
אט דא א חומרה, דארט א גזרה.
דאס גאנצע לעבען אן עברה...
נאר דאנקען גאט און לעקען קצינים,
איז אלץ צו וואס זיי מאכען דינים.

כ ש ר

ו זאלסט דאס וויסען באַלד ביי'ם אַלף!
דאס גאַנצע פּרומקייט שטעקט אין חלף...
דו שחט נאָר גוט און בדקה ריכטיג
און דיר איז יום טוב'דיג און ליכטיג...

די האַפּנונג

די האַפּנונג איז אַ שלעכטער נוס,
וואָס זאָגט אומזיסט דיר צו גענוס,
דען ווען דו האַסט דאָס שוין צוקנאַקט,
דאָן האַט דאָס ליידער דיך געפאַקט :
דער תּוֹך, נאָך וואָס דו האַסט גענאַרט,
ער האַט דיך מיאָס אַבגענאַרט.

צדקה

I

ב עלי טובות, צדקה געבער,
מייער קאסט דיר זייער געבען!
גיעבען דיר א לעק פון צעבער,
נעהמען דיר אוועק דאס לעבען...

II

פילאנטראפען, זייער פפליכט
טהוען זיי, וואו נאר זיי קענען,
גאט, פערלעש ניט זייער ליכט!
טו א נס, און זאלען זיי ברענען!...

מיר פרעגען ניט

עס שרייען קהל'שע טאטעס,
אז אונזער גאנג איז קרום.
א יעדער רייכער חטאת
הייסט זיין אונז גוט און פרום.

נו, זאגען מיר זיי „מוחל,
דען וואס איהר רעדט איז פוסט.
מיר האנדלען לויט דעם שכל
און לויט ווי אונז געלויבט!“

אידען נאָר פאַר זיי

א ידען, א געלעכטער, כ'לעבען!
אויסגעטראַכט פון ביזע שונאים.
בלויז אַ סעקמע, וואָס דאַרף שמרעבען
אַבצוקאַרמענען רבנים.

לאז דעם מארק

וויב דער מארק זאל אונז דיקטירען
ווי די ליט'ראטור צו פיהרען.
גיעב איך איך קיין האלבען גראשען
פאר'ן גאנצען מאמע-לשון...

די פאלקס-שפראך

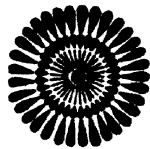
ד'ווייזען אונז'רע הויכע „שמערען“
ראיות גוואלדיגע א סך,
אז אידיש וועט קיינמאל ניט ווערען
אונזער נאציאנאלע שפראך.
כ'הער געדולריג אויס און לאך :

ווען דער העקער און דער בעקער
און דער מאן פון יעדער פאך
רעדט אין אידיש איז עס שקר,
אז מיר זיינען שטומע פלעקער
און „ושארגאן“ איז דאך א שפראך !

א דעקאדענמ

דיין מוזע ווייזט קיין גבורות
און דיר פאסען ניט די שורות,
און דיין ליעד האט קיין ממשות,
ווייל דו פלוידערסט אַ חלשות ;
ווערטער טראַסקען, קנאַקען, קנאַלען
און דיך אַרט ניט וואו זיי פאַלען,
רעדט מען דאָך פון דיין טאַלענט :
דאַן ביזטו א דעקאַדענט.

ניט שמענדיג

יט שמענדיג זיצט א זייד'נע היטעל
אויף א קלוגען קאפ מיט מארד,
גאנץ אפט איז עס אן אבנארס מיטעל
צו פערדעקען נאר א פארד...

זיי אַ חצוף

װיב דו פיהלסט עם פעהלסט דיר מוט,
דאן איז חוצפה אויך געזען גוט,
ס'ווייס קיין אונטערשייד די וועלט
צווישען חצוף און דעם העלד.

ל צ י ם

ד'טאנצען לצים אלערליי
שפאטמענדיג פון אונז'רע וואונדען.
און מיר האבען פלאץ פאר זיי,
ווייל דער ערנסט איז פערשוואונדען.

ב י כ ע ר

מאל פלעגט דער פערלעגער קוקען
דאס רוב א גוטען בוך צו דרוקען,
דאס אויסזעהן פלעגט ניט ווערען ניכר,
דער אינהאלט נאר פלעגט זיין דער עיקר.
דאך איצטער איז דער איינבונד אלעס,
דאס ווערק אליין — א גייסט'גער דלות.

גיעב אכטונג!

האלט די פלאמען דינע מהייער,
דען די וועלט איז פול מיט ווינדען.
זי האט מורא פאר דיין פייער,
דו זאלסט איהר ניט אונטערצינדען.

זיי מעסיג!

יט פאדער צופיעל פון דעם לעבען!
דו מעגסט זיין טייוועל אדער גאט,
וועט ער פאר קיין שום פאל דיר געבען
קיין ברעקעל מעהר, ווי וואס ער האט.

רעשמלאך און שטיקער

דו קענסט ניט זיין אין גאנצען גליקלאך,
סיידען דו ביסט דום צו שיכור.
דען פריידען האט די וועלט נאר שטיקלאך,
טרויער האט זי גאנצע שטיקער.

די ערנסמע וועלט

טענדיג איז די וועלט קיין וויץ,
וועלכער רופט ארויס א שמיכעל.
זעהר אפט איז זי א גליץ,
וואו דו שעדיגסט דעם „זייט מוחל“.

פרייהייטס אייביגקייט

צו ווינציג אייווען אין דער ערד,
צו ווייניג פלאַקס אויף איהרע ביימען,
צו מאַכען שמריק און ביקם און שווערד
אַ פאַלקס בעפרייער אויסצומיימען.

דער גייסט ווערט קיינמאל ניט פערלענד'ט,
עס קען די גרוב איהם ניט פערשלינגען.
די תליה איז זיין מאַנומענט,
פון וועלכען יונגע דורות זינגען.

אַהן אַ פאַרוואַס

רײזים, פּרעסעט און סקאַרלאַטין,
גאַט! וואו טוט מען זיך אַהין
פון די שרעקליכע שלוחים,
וועלכע דו, ווי אויך דיין קלאַס,
שיקען אַן אויף אונז מיט כעס
אַהן „פאַרוואַס“ און אַהן זכּוחים?

די מיליאָנערען

אָס לאַנד, וואָס גיט זיי גאַלד און גליק,
דערלאַנגען זיי אַ פּרעכען בריק,
און זוכען רוהם אין אַנד'רע לענדער,
און זייער שקלאַוו, דעם אידיאָט,
ערציהען זיי אַלס פּאַטריאָט,
אַ די גנבים און פאַרבלענדער!

די „פיער הונדערט“

עס קענען פיעל אריסמאקראמען
ניט וויסען זיכער זייער טאמען,
וואס ער איז פאר א משולחת.

א יורש'מע פון די „פיער הונדערט“
וואלט גאר ניט בלייבען שטארק פערוואונדערט
ווען זי זאל זיין דעם קומשער'ס „נחת“..

לויזע גארפען

אין שטאָדט און אין פעלד

ערגערט פון לעכען, פערדולט פון זיינע טויזענד
שווערע קשיות און צושראָקען פון זיין מאַוים/דיגען
ערנסט, האָב איך זיך אַרויסגעריסען פון דער קאַ
כעדיגער שטאָדט.

דער טאָג איז געווען שען, מיין מזל — מיאוס. איך
האָב איהם אויסמיידען געוואָלט און בין אַוועק פון דער
ווילדער ניאָגאַראַ פון בעדירפנים און פליכטען.
צום פעלד האָב איך זיך געלאָזט. צו דער נאַטור בין
איך נאָך הילף געלאָפען...
מיין פאַנטאַזיע איז געפלוויגען און איך האָב איהר
נאַכגעיאָגט.

דער טומעל האָט מיך געטריעכען. דער מטושטשער
געזשום פון די גאַסען איז געווען אויף מיין סליאַד. דער
וועלט שמערץ, דער רחמנות און דער יושר האָבען מיך צו
ריקגערופען...

אַבער איך האָב ניט געהערט, ניט געוואָלט הערען.
זאָלען אַנדערע בלייבען, איך האָב זיך געוואָלט בעפרייען.
די אונבעשטימטקייט האָט מיך געבייטשט. איך בין
געלאָפען ווי אַ ציווושעטער מלחמה־פערד, וואָס גאַלאַפּירט

מיט זיין פערוואונדעטען רייטער איבער שטאק און שטיין,
איבער בלוט און הרוגים...

דאס לעצטע הייזעל האב איך דערגרייכט, דעם לעצט-
טען ברונען... די בראמע פון בית הקברות, דעם מא-
הילניק.

איך האב אוועק געקוקט.

האב ניט געוואלט זעהן. גאר ניט, גאר ניט, ניט די
אידישע קברים, ניט די גוי'שע. איך האב געטראגען אן
אייגענעם בית עולם אין הארצען. אייגענע בערגלאך, אל-
טע און נייע, מיט מצבות און אהן מצבות... און אפענע
גריבער פאר פרישע מתים...

ניין! ניט קברים האב איך געזוכט, דען כאטש איך
בין ביז מיט'ן לעבען בין איך נאך ניט גוט-פריינד מיט'ן
טויט.

מנוחה האב איך געוואלט, די מנוחה, וואס קוויקט,
וואס לאזט זיך פיהלען, אז מען געניסט איהר.

דאס האט ניט דער בית החיים. און אפילו די פער-
גליווערטע מנוחה פון טויט שמערט מען דארט אויך. די
מתים וואלמען רוהען, לאזט מען זיי ניט. בלאנדזשעט
דארט דאס פערקלעמט הארץ פון די אבלים, בלוקענאיעט
זיך דער ווילקאלאק, דער יאמער איבער די טרויער-
שמעגען.

איך בין ווייטער געלאפען.

צום וואסער-מיהל בין איך געקומען. אויף דעם סטאון
האב איך א קוק געטהאן, אויף דעם הילצערנעם דאס, וואס

פּערהאַלט דעם מיהל־שטראַם און לאַזט זיך איהם ניט
פריי צוגיסען...

איך האָב אַ קלער געטהאָן וועגען מיין שיקוואַל...
געצוואונגענערהייט איז דאָס וואַסער אויף דעם ראַד
געפּאַלען. אויף דעם גרויסען, קאַלטען האַרצלאַזען ראַד...
איך האָב געהערט דעם דומפּפען קלאַפּען פון מיהל,
דאָס איין טאַניגע ארכייטען און רוישען פון זיינע כלים,
זיינע שווערע שטיינער, און האָב געפיהלט ווי דאָרט
מאַהלט זיך מיין אייגען האַרץ, מיין אייגענער גייסט און
ווי ער קען זיך ניט צומאַהלען...

די זומערדיגע פאַרנאַכט־זון האָט זיך אין דעם זילבער־
שטראַם גע'טובל'ט און די לעצטע גוסס'ע שטראַהלען
זענען געפּאַלען אויפ'ן נאַסען ראַד און ער האָט זיי צו־
ריבען...

פּערטיעפט אין רעיונות בין איך ווייטער געלאַפּען.
איך האָב געוואַלט גרייכען דעם זונען־אונטערגאַנג... צום
רויטען, אַנגעצונדענעם האַריזאָנט האָב איך געלעכצט.
צו דעם שטילען, פייערדיגען באַל, וואָס קייקעלט זיך
אַרונטער אין דעם מעלאַנכאָלישען חלל פון נאַכט און טאַג.
גאָט האָב איך צו הילף גערופּען, גאָט און די זון.

אַבער נאָך האָט מיך געסטראַשעט די שטאַדט. פאַר
איהר לעצטען קול האָב איך געציטערט, פאַר דעם אומע־
טיגען בראַזג פון די תּיפּלה־גלאַקען, וועלכע קלינגען
שווער און טרויעריג זייער קריסטליכען „מערב“ אין דע־
מערונג שמונד.

דעם געשריי פון מאַרק האָב איך פיינד, פאַר דעם
 קלאַנג פון קירכען-גלאַק האָב איך מורא...
 זוכענדיג רוה האָב איך איהם ניט געוואָלט הערען.
 אויסמיידען האָב איך אויך געזוכט דעם סאזשע-
 שוואַרצען וועג פון די רעלסען, ווייט פון דעם דאָזיגען
 שכל-זוועג האָב איך זיך געדרייט, אום ניט צו פערנעהמען
 דעם סטראַשעדיגען סוויסטש פון דער ציוויליזאַציע...
 די נאַטור, די ווייכע, גלעטענדע, שמילע נאַטור האָב
 איך געזוכט. וואו די חלומות שפּראַצען אין דער גע-
 שטאַלט פון עפעל-בליהונג, וואו די תּמימות רעדט דורך
 דעם דופט פון דער ליליע און די שעמעדיגע אונשולד —
 דורך דער גליהענדיגער פּאַר ב פּוֹן ד ע ר ר ו י ז .

דער ווייטער ראַנד פון הימעל האָט געפלאַקערט ווי
 אַ גלאַז-שמעלצער. הינטער מיר איז געלעגען דער ישוב
 און אַנטקעגען מיר האָט געגלאַצט דער יונגער וואַלד.
 עפעס אַ אונבעקאַנטער פּויגעל האָט געצעהלט ספּירה...
 עס איז דונקעלער געוואָרען.

איך האָב זיך דערנעהנטערט צו די שטומע, טרוימע
 רישע בוימער. האָב געהערט דעם פולס פון דעם שמע-
 קענדיגען זומער-אַבענד, קלאַפענדיג געזונד און רעגעל-
 מעסיג, און מיר האָט זיך געדאַכט, אַז איך בין אויך גע-
 זונד...

צוויי געדיכטע, ברייטע, שוואַרצע, שורות, לאַנג און
 ברייט אַהן אַ ברעג, איבער זיי אַ שמאַלער, דונקעל-גרויער
 פּאַס.

דאס איז דער וואלד און דער הימעל.
א טיעפע מעלאנכאליע האט ארויסגעקוקט פון דארט.
איך האב אויפגעשוידערט.
א קופקע הויכע, ווייסע בעראזעס זענען געשטאנען
ביים פינסטערען אריינגאנג פון אימה'דיגען וואלד-ים.
עס האט אויסגעזעהן ווי א וואך פון געשמארבענע ארי-
בערגעדעקט מיט אויסגעצויגענע, קלארע תכריכים איבער
די קעפ.

מיר איז באנג געווארען...
א פרעמדע וועלט, אנ'אונבעקאנטע. פול מיט מרה
שחורה, אומעט און איינזאמקייט. געווייך, פויגעל-שלו-
קערץ, מנוחה און פחד האבען מיר אנטקעגען געשלאגען
ווי א כשף.

איך האב דאס ניט פערשטאנען.
איך בין געווען מיט גאט און דאך אליין...
עפעס האט דורכגערוישט דורך די צווייגען.
א חיה? א גייסט?

עס האט קיינער ניט געענטפערט.
מיעד און פערמאטערט מיט צוטרוכירטע פיס,
וואלט איך זיך אוועקגעזעצט. האב איך מורא געהאט
פאר א שלאנג... איך וואלט זיך אויסגעצויגען אונטער א
בוים, האב איך זיך געשראקען פאר א מוראשניק...
פינסטער!

עס איז געווען שא, הייליג און ערהאבען, אבער
סמוטנע. איך בין א פויגעל, וואס איז געבארען אין א
קליעמקע, מיט פליגעל, אבער ניט צו פליהען, מיט ליער

בע צו די אפענע פעלדער און מיט שרעק פאר זייער
פריהייט...

און דא איז קיינער ניט געווען מיט מיר. קיינער, נאר
דער וואלד און איך און צו אונז האט זיך געטוליעט די
נאכט. איך האב זיך אומגעקעהרט מיט'ן פנים צום
שטאדט און גענומען געהן האסטיג צוריק... דעם גאנץ
צען, דונקעלען וועג צוריק... צוריק...

ווען איך בין געקומען אין שטאדט האט שוין אלץ
געשלאפען און איך האב זיך קוים, קוים דערווארט אויף
דעם ווילדען, משונה'דיגען גערויש פון די קאכעדיגע גא-
סען. איך האב וויעדער געלעבט...

ערב פריהלינג

עס איז נאָך קיין פויגעל ניטאָ ;
עס האָט נאָך קיין רויוז ניט געבליהט ;
עס איז נאָך דער הימעל ניט בלאָה ;
עס זיינען די וואַלקען נאָך גראָה ;
דאָך פיהל איך שוין טיעף אין געמיט
זיך רעגען א הייליגעס ליעד,
וואָס זאָגט מיר דורך יעדווידער טאָן :
„דער ליעבליכער פריהלינג קומט אָן“.

שוין וועבט זיך אין הארצען א פרייד ;
שוין קוקט די נשמה ארוף ;
שוין אַטהעמט די איינבילדונג אוף ;
שוין האלזט זיך דער גייסט מיט'ן גוף ;
שוין איז די פאנטאזיע בעקלייד'ט.
דער אומעט דער שווארצער פערנעהט,
און לאנגזאם קומט אָן פון דער ווייט
דעם לעבענס פערגעטערטע צייט.

דער בעזער ווינטער פליהט

מיט בליקען קאלט און קרום,
עס טרוימט די שוואלב א ליעד;
די טויטע ערד — א בלום;
דער שטומער וואלד — א קאהר,
דער הוילער בארג — א קרוין,
דאָס איז דער טרוים פון יאהר,
זיין צויבער שפינט זיך שוין,
און די נעטרוימטע לוסט
קלינגט אָב ביי מיר אין ברוסט.

ערב פרייהלינג!

איך פיהל ווי אַ כליזמר, וואָס גרייט זיך צו אַ
נגיד'ישע חתונה. מיט א צייט פאַראויס פּערקערט ער די
פיעדעל, קנייפט יעדע סטרונע בעזונדער מיט ליכשאַפט,
שמייעלעט ווען עס געהט, און קוועלט פון יעדען איינצי-
גען טאָן.

איך גרייט מיך צו דעם פייערליכען פעסט פון פרייה
יאהר; ניט ווילענדיג גרייט איך מיך. דאָס פיעדעלע,
וואָס הענגט ערגעץ אויף אַ געהיימען נאַגעל ביי מיר אין
דער נשמה, הויבט אָן אליין צו טרוימען פון דער קומענ-
דער שמחה.

מיך אַרט ניט דער לוי, וואָס די מענשען צאָהלען.
אויסנעהמען וויל איך. מכינים וועלען זיין. זינגער און
שפיעלער קומען אָן. פון ווייטע מדינות לאַזען זיי זיך צום
קנס-מאַל אַראָב. מען טאַר זיך ניט פּערשעהמען... און די
קאַנצערטיסטען זיינען פאַראיינס די מחותנים, מען דאַרף

ארויסגעהן זיי מקבל פנים זיין, אויפשפיעלען א שענעם „גוט מאַרגען“, א וואַרעמען „סקאַצעל קומט“ אויף א הער כערען אופן... עס איז נאָך העט, ווייט צו דער גרויסער פרייליכקייט, דאָך פיהלען זיך די הכנות און עס דאַכט זיך די „חתונה“ איז שוין פאַר'ן טיר:

די זון שטייגט אויף מיט מעהר גדלות; דער טאָג נעהמט זיך מעהר צייט; דער הימעל רייכט זיך אויס די אויגען; די נאַכט פערשווינד'ט איידער מען זעהט זיך אַרום. די נאַטור קען ניט מעהר אַזוי לאַנג שלאַפען, א כלה שלאַפט ניט נאָהענט פאַר דער חתונה... דער באַרג הויבט אויף דעם קאַפּ און קוקט זיך אַרום ווי שפעט דאַס איז; דער וואַלד פאַנגט אָן אויסציהען, אויסגלייכען די ביינער; דער טייך פרוכירט ביסלעכווייז אַראַבּוואַרפען זיין דיקע קאַלדרע און כאַפט אַ קוק אין דער הויך... אַ שליה מיוחד קומט, רוימט איין דער ערד אַ סוד אין אויער, גלעט איהר, גיט איהר איבער אַ גרום און ווערט פערשוואַונדען. די גערטנער, די פעלדער און די סעדער האַבען שוין בעשטעלט זייערע טואַלעמען, זיי זיינען שוין אין דער אַרבייט... באַלד וועלען זיי זיך דערלאַנגען אַ פּוין אויס, אז מען וועט זיי ניט דערקענען:

די קעצעל-ווערבע וועט בענייען איהרע צווייגען מיט פלושענע קנעפלאַך, פאַפּיליאַטע, קליינע, חן'עוודיגע קעצעלאַך... גלייך וועלען זיך בעווייזען בעז, עפעל-בלי-הונג, מירט, „מאַרגען-נחת'ן“ און געדיינק מיך-בליחמלאַך; די טרויער-וויידען מיט די לאַנגע, גרינע צופלאַכטענע האַר, די וויינערקעס ביי נאַטור'ס כלה-בעזעצענים; די

גראָזען און פעלד-בלומען, און קרייטעכער, — דער גאַנ-
צער עולם גרייט זיך...

דאָס זיינען די „קרואים“, די געבעטענע, די גרויסע,
רייכע משפּחה, וואָס האָט געקראָגען חתונה-בילעטען;
אַהן זיי איז די שמחה קיין שמחה ניט, אָבער יעדער
שמחה האָט איהר פּערשמערער, איהר אונגעוויינטמען
גאַסט, וואָס דרייט זיך אריין אין מיטען ווי דורך אַ כּשוף,
און דער גרויסער יום טוב פון דער נאַטור האָט דעם
מענש...

ער איז אַ ווייטער, גאַנץ ווייטער קרוב, כּמעט אַ
פּרעמדער. ער קומט ניט אַלס מחותן, נאָר אַלס צוקוקער,
אַלס זייטיגער און אנב כאַפּען אַ ביסען, אַ שלונג טאָן
פון די טייערע מאַכלים, אַ זופּ טאָן די ערפּרישענדע
משקאות...

דער מענש! ער גיט דעם פּרייהלינג ניט צו קיין הן
און קיין כּבוד. פּערקעהרט, ער קומט זיך נאָך רייצען מיט
די אמת'ע מחותנים, די ערהאַבענע חתונה-לייט; ער
שפּאַציערט חוצפּה'דיג צווישען די געפּליעגעלמע געסט,
די בליהענדע, שמעקעדיגע פּערוואַמלונג, און טראַגט אויפ'ן
קאָפּ אַ קרוין מיט געשאַסענע פּויגלאַך... די זיסע שנע-
בעלאַך, וואָס האַבען געטשוויטשערט תּפּילות און גע-
גאַסען הייליגע מעלאָדיען פּול פּרייד און האַפּנונג, — אַט
דיעזע הימעלשע פּאפּיאַלען זיינען פּערשטאַפּט מיט וואַקס
און בעפּלעקט מיט גיפּטיגע פּאַרבען.

די פּאַרפּומירטע רויזען זיינען נאָכגעקרימט, דער
מענש האָט זיי ארויסגעשמעקט אַ צונג דורך ציין און

פערקעל. די עדלע ליליע איז פארדירט פון שטיקער
בורלע און אפילו די ליעבע אליין, דאס הייליגע קינד פון
הימעל און ערד, איז אויך איבערגעמישט פון דעם פער-
גיינגליכען בעל עבירה...

דאס איז דער מענש! ער איז זיך אויך מכין צו דער
ליעבער צייט, ער לופטערט אויך אויס זיין שראַנק מיט
פסולת און קלייבט זיך הערען דעם „דאָברי דזשען“ פון
דער אייביגער האַכצייט. אַרימער שמערבליכער! ווען
ניט דיכטער און קינדער וואַלט ער ניט געהאַט ווער עס
זאַל אויסקויפּען זיין חרפה. זייער פרייד איז אַן אמת'ע,
זייער בעגייסטערונג — ריין ווי אַ פּערשלאַסענע קנאַספּע.
פון וועלכע קיין שמעטערלינג האַט נאָך ניט גענאַשט...

דערפאַר גרייט איך מיך און טראַג אַ רעגונג פון
קדושה אין דער ברוסט. אַלע מיינע געפיהלען ווערען יום
טוב'דיג געשטימט. ווייט אין בזים פיפצען שוואַלבען,
איך הער זיי קוים, אַבער איך שפיער, אַז זיי זיינען דאָ
און באַלד וועלען זיי זיך פונאַנדערגאַנגלען. מיינע
חלומות פאַנגען זיך אַן פּערוואַנדלען אין ליעדער, די
ליעדער — אין לעבען און דאָס לעבען — אין נייע, ער-
הויבענע שטימונגען אַהן אַ סוף. די פאַנטאַזיע בעפעדערט
זיך, די זעעלע ציהט איהרע זעלטענע קאַרעלען אויף אַ
גאַלדענעם שנור פון האַפּנונגען אַלס דרשה'געשאַנק
פאַר'ן פריה יאָהר.

יעדער זונענשטראַהל וואַרמט מיר אויס אַ פּרישע
בלום אין האַרצען, יעדער ווינטעלע בלאַזט אויף אַ פּער-
געסענעם פונק, מיט יעדען מאַרגען שמעהט מיר אויף אַ

נייער חלום און מיט יעדען אַבענד געהט מיר אויף אַ
יונגער שמערען. איך בין נאָך ניט אין גאַנצען דורכגע-
דרונגען מיט די געהויבענע פעסטליכקייט פון נאַטור'ס
ערוואַכונג, אַבער באלד וועט דאָס קומען. מיט דעם
ערשמען שלוקערין פון דער קוקאווקע וועט אויפגעהן
מיין געזאַנג; מיט דעם ערשמען מורמעל פון אן אייד-
בעפרייטען טייכעל — דער שיר פון אַפענע פעלדער.
ערב פריהלינג!

איך פיהל ווי קיין שמערבליכער אונטער דער זון.
די איינבילדונגס-קראַפט האַלט אין געבערען אויף דעם
שוים פון דער פאַעזיע. אַ גרויסעס וואַרט וועכט זיך אין
מיין בעסערען „איך“. אַ געהיימניס, וועלכען דער וויי-
טער האט צוגעהאַלטען דאָס מויל, פאַנגט אָן צו שעפּ-
טשען צובראַכענע לויטען; דער פריהלינג וועט איהם
עפענען די צונג און ער וועט זיך מאַכען הערען. איך פאַנג
שוין אָן צו ענטציפערען זיינע קלאַנגען, מיר דאַכט זיי
לעזען זיך „ליעבע“...

אַ, ליעבע, סוד פון לעבען!
דו איינציגער ציעל פון „זיין“!
דו דרינגסט אין הארץ אריין,
און מאכסט די זעלע שוועבען
צו יענעם הויכען אָרט,
וואו גאָט מיט מענש זיך פאַרט...

וואָס איז דער מיין פון בליחען?

פון אלעם, וואָס עס גרינט ?
וואָס שטיפט דער לינדער ווינד ?
וואָס קלינגען מעלאָדיען ?
עס איז דערפון דער גרונד :
צו האלטען ניי דעם בונד.

א, ליעבע, הייל'גע ליעבע,
דו הימעל'ס העכסטער מיין !
נאָר דו און דו אליין
ביזט שאפונג'ס גרויסע סיבה,
ביסט פריהלינג'ס גרינער טרוים,
וואָס ווינקט פון יעדען בוים.

יא, די ליעבע, דאָס איז דער סוד פון די סודות, דער
געבענשמער כח, וואָס בעוועגט די גלגלים, די בעהאל-
טענע מאַכענאַציע פון די וועלטען. די וואורצלען קושען
זיך אונטער דר'ערד; די צווייגען געהמען זיך אַרום מיט
א ליעבשאפט; די פויגעל טאַנצען ליעבעס טענץ אין דער
לופטען; די געסטען אין וואַלד הענגען אויף ליעבע. דער
זונענשמראַהל זוכט ליעבע אין בלומען-בעכער און די זון
מער-פויגעל ביי דעם שמראַהל, דער פריהלינג פערטיי-
גיגט זיי אַלע...

וואויל דאָס האַרץ, וואָס קלאַפט נאָך פאַר'ן פריהלינג
און פיהלט שוין זיין גרינעם כשוף פון דער ווייטענס;
וואָס זעהט שפראַצען די יונגע ליעבע אונטער די האַרמע
חויט פון פערגעהענדען ווינטער !

געבענשט זיינען די נערווען, וואָס צימערען נאָך פון
 דעם זיסען גוואַלד פון דער בלומענצייט; די אויגען —
 וואָס לייכטען נאָך אויף ווען דער טהאַל־שטראַם רונצעלט
 דעם שטערען און די מאַרגען־בלומען עפענען זיך!
 איך האָב איהם נאָך ליעב, דעם פרייהלינג! איידער
 ער בעגריסט די וועלט, מאַכט ער מיר אַ בעזוך אין דער
 נשמה; איידער די ערד דערזעהט איהם נאָך, געהט מיר
 שוין זיין אַראַמאַט דורך די גליעדער. טיעף אין מיר
 וואַקסט אויף די ליעבע ווי אַ יונגער זאָנג אויף אַ גריי־
 נע בייט, זי האַלט אין וואַקסען... אַ ביסעלע מעהר ליכט;
 מעהר שוין; מעהר זונענשיין — מעהר פרייהלינג און זי
 וועט דורכברעכען די ברוסט מיט אַ הלל הגדול צו דער
 יונגער וועלט.

אָנהויב פֿריהלינג

זל טוב דיר, ערד! אָך, ווי וואויל דיר ווערט!
אייביג איז בעשערט

דיר צו בלייבען שען.
דו ביסט לאנג ניט אלט,
פרישער לעבענס-גוואלד
וועקט דיין יוגענד באלד,
מינטערט אויף דיין חן.

דיין געבענשטער בליק,
דיין פערשוואונד'נער גליק
קעהרט זיך אום צוריק
מיט דעם פריהלינגס פראכט.
נאָר דער מענש אליין
וועלקט און מוז פערגעהן
מיט א שמערץ-געוויין
אין דער קאלטער נאכט.

דרופ זיי מיר געגריסט,

מוטער, וואָס דו ביסט,
כל זמן דיינע בריסט
זויגען מיר נאָך אָן!...
איידער איך פערשווינד,
ווער דעם שאטענ'ס קינד,
טרוים און אש, און ווינד,
און שפיעל אויס מיין קאָן...

עס איז פריהלינג!

דער הימעל איז דורכזיכטיג און קלאַר, עס זעהען
זיך די פים פון דער שכינה.

בלאָה די יריעות פון אויבען און בלאָה דער טייך,
וואו זיי שפיעגלען זיך אַב, און צווישען וועכט זיך דער
בלויער חלום פון דער יוגענד.

דא און דאָרט שוועכט אין דער לופטען אַ שטיק
זילבער, ווי אַ שיף פון פערל אין אַ ים פון לאזרע, און
פערליערט זיך ערגעץ אין דער פערקלערטער ווייטקייט.

נאַאיווע בעגריפען, ווי נאַקעטעט נשמות, פליעגלען
לייכט און לינד דורך לאַכענדע האַריוואַנטען, זאפען איין
אין זיך די סודות הטבע און פערוואַנדלען זיך אין ליע
דער...

אַ שוואַלב קומט צוריק פון זויגען זידען, מעסט די
לופט, זוכט איהר אַמאָליגען נעסט, דערזעהט איהם פון
ווייטען און לאַזט זיך זינגענדיג אַראַב אויף אַ בוים אַדע
אונטער דעם געזשימס פון אַ הויז...

דאס וואקסען און שפראצען איז ניט מעהר קיין
טרוים.

דער דארער, הוילער האלץ בעקומט סמנים פון לע-
בען. די טויטע, אכגעשטארבענע צווייגען, וואס האבען
אויסגעזעהן ווי הייך-מאטעריאל, ווערען בעזעצט מיט
יונגע פליטערלאך, וואס בעווייזען זיך פלוצלונג ווי דורך
א שם. דער גארטען פאנגט אן ריידען אין גרינע היראג-
ליפען, וואס דארפען ניט קיין ווערטער בוך...

דער אלטער, צארענדיגער דעספאט, דער ווינטער,
איז פערגאנגען און זיין יורש עצה, דער פריהלינג, בע-
שטייגט דעם טהראן מיט גנאד און רחמנות... זיין קרוי-
נונגס מאניפעסט איז פרייהייט, זיין טהראנדרעדע —
גענום פאר יעדע בעשעפענים.

די געפאנגענע געפיהלען געהען ארויס פון זייער ענ-
גע, קאלטע תפיסה. אלל-דאס שענע און ליכטיגע, וואס
האבען רעוואלטירט געגען דעם שרעקליכען טיראן, טוי-
כען אויף פון זייער דומפפע בעהעלטענים און ווערען גע-
קושט פון פריהלינגס זוניגע ליפען, און בעזעעלט פון זיין
פארפורמירטען אטהעם.

די וועלט דערזעהט זיך אליין און ווערט ענטציקט
פון איהר אייגענע שענקייט. דער גייסט קומט ארויס פון
זיין איינזאמע, צוריקגעצויגענע טיעפקייט, צו וועלכע דער
ווינטער האט איהם מערדעריש פערארטיילט; ער שיקט
אזיעק זיין ווייסע טויב אויף דעם מכול פון מעלאנכאליע
און זי קומט צוריק מיט א גרינע בלאט אין מויל...
די תבה פון דער צייט בלייבט ענדליך רוהען אויף

די „הרי אררט“ פון דמיון און דער שטערבליכער געהט
וויעדער אויף זיכערען באדען... ער קניעט אנדער אויף
דעם פריינדליכען שויס פון יונגע פעלדער און פאנגט אן
זייען און פפלאנצען, און בויען, און האפען...

ניב מעהר איז די ליעבע איינגעקערקערט אין אר-
מעטיגע ד' אמות פון א ערדישע געביידע; ניט מעהר
זיינען ווענט פון לויס א מחיצה צווישען נאטור און
מענש; לוסטיג, ווי א שמעטערלינג אויף גליהענדע רוי-
זען, טראגט די פערליעכטע זעלע איהרע זיסע וועהען
אין גאט'ס אפענעם לאנד אריין.

דאס איז א געהויבענער מאמענט!

דער „ערב פריהלינג“ האט זיך פערוואנדעלט אין
פ ר י ה ל י נ ג, די הייליגע ערווארטונג איז מקוים גע-
ווארען. די פאנטאזיע האט אויסגעבריהט איהרע פייער-
פויגלאך אין דער זון און האט זיי איבערגעטראגען ביי
דעם דיכטער אין דער ברוסט פון וואנען זיי צוקלינגען
זייערע פריהלינגס-פסאלמען פאר דער אייביגקייט...

נעכען די וואסער-פאלען זינגט ער, אויף די שמעקע-
דיגע קוסטען יאגט ער נאך דעם שאטען פון קינדהייט און
אונשולד, אויף די בעגרינטע סמעזשקעס מאכט ער דורך
דעם וועט-לויף צווישען געזאנג און ליכט; ער פעהערט זיך
מיט זיינע געפליעגעלטע חברים און שלינגט איין די גע-
דאנקען פון די וועלדער.

די אמת'ע ליעבע ערשיינט!

פריהער זיינען הימעל און ערד נאעהענט געווען אויס
נויט; יעצט פערבינדען זיי זיך דורך שמחה. דער ווינטער

האַט דעם הימעל נידעריג און די ערד אַרעם געמאַכט ; זיי פּעראייניגט אַהן לייעבערלוסט, אַהן וואַרעמען טריב פון צוזאַמען לעבען, ווי אַ שקלאַווען־טרייבער בעלייגט זיינע דיענער מיט גוואַלד און קאַפּריזען ; דער פריהלינג אַכער האַט זיי געגעבען אַ מעגליכקייט זיך צו פּערליעבען איינע אין די אַנדערע...

יעצט איז דער הימעל הויך און ליכטיג. ער האַט מעהר בלוט, מעהר גבורה, מעהר התלהבות און די ערד איז יונג און לייעבליך ווי אַ כלה. די לייעבע איז ניט קיין געצוואונגענע. עס קושען זיך הימעל און ערד, און דער ווידערקול פון זייערע קלינגענדע ליפען ציטערט אַב אין די הערצער פון פּערליעכטע.

עס איז פריהלינג, ווען די אייביגע שייכות צווישען הימעל און ערד ווערט מעהר בולט ; ווען אונזער „טאַמע־מאַמע“ בענייען זיך, און געהמען זיך אַרום אַהן צערע מאַניעס פאַר די אויגען פון זייער פאַמיליע, און האַלזען זיך אין געגענוואַרט פון זייערע קינדער...

און זייערע קינדער זיינען אַלע און אומעטום. אַלין, וואַס שפּראַצט, וואַקסט, לעבט, זינגט, און רעדט זיינען די פּרוכט פון זייער געהיימע און אַפענע בעהעפטונגען. וואַס עס איז אַנגעגאַנגען אונטער די דיקע קאַלדרע פון ווינטער קומט ערשט יעצט צור ליכט... די נאַהנטקייט פון הימעל און ערד אין די שטילע בעמען פון פּראַסטיגען דעצעמבער ווערט ערשט פּער־מסר'ט פון פריהלינג, בער שטעטיגט פון זומער און מאַניפעסטירט פון הערבסט... אַ

יאָהר אין דער נאָטור איז ווי דער פרוכטפולער זיווג
פון מענשען.

ווער קען דאָס פערטשאַדען דעם מח מיט'ן רוך פון
ערנסטע בעטראַכטונגען ווען דער מאַרגען קומט אָן מיט
אַ שמייכל אויף די בערג און דער טאָג שפאַציערט אין
מאַיעסטעטישען פראַכט איבער די טהאַלען; ווען אַ יב
קרייטעכער פאַנגען אָן דורכברעכען די אויבערפלעכע פון
פעלד ווי די ערשטע ליעבעס ליידען דעם ווייסען כוזים פון
אַ יונגע פאַרשוין?

דער ערנסט פון דער אויפגעשפראַצטער לעבענס-
צייט דערטרינקט זיך אין צייט'ס אייגענעם צויבער,
וואָס וועגט זיינע ווייכע וועלען איבער די גרינסען. די
האַרטסטע שאלות ווערען צושמאַלצען אין חשק פון גענום
ווי שטאַהל אין אַ טיגעל.

עס איז אַ וואונדערבארע פאַרשמעלונג!

די וועלדער און פעלדער, און טייכען שפיעלען אַ מין
כשוף-פאַנטאַמינע, זיי שפיעלען אויף שטום-לשון, זיי
דזשעסטיקולירען, מאַכען מינעס, שמייכלען, לאַכען, וויג-
קען; זיי אַרײַט ניט אויב מען פערשמעהט זיי אַדער ניט...
אַבער ווער קען זאָגען ער פערשמעהט ניט, ווען די אַווער-
טורע פון פויגעל-אַרקעסטער ניט איבער אין טענער דעם
אינהאַלט פון דער הייליגער אידיליע?

איך בגרייף דאָס, איך זעה דאָס און פיהל דאָס. איך
בין דאָס „פובליקום“. איך פאַטש „בראוואַ“ מיט דער
נשמה, מיין פיהלענד האַרץ שרייט „ביס“, מיין ליעד רעדט
ארויס, וואָס די נאַטור פערשווייגט... איך ווייס, וואָס דער

פריהלינגס-דעגען זאגט צו דער ערד, וואס דער טהאל-
שטראם מיינט, רוישענדיג צווישען די פעלד-גראַבענס,
איך פערשטעה פארוואס דער בליץ שפאלט די הייך און
די ווערבע איז טרויעריג... איך לייען די גרינע, נאָרוואַס
ארויסגעשפראַצטע פופטשיקעס אויף די צווייגען, די
דראַכנע, יונגע בלעטעלאַך, די רש"י-כתב פון דעם גרוי-
סען אונשטערבליכען ספר...

און בין איך דען נאָר דאָס פובליקום? בין איך אויך
ניט איינער פון די טאלענטע? שפיעל איך דען אויך ניט
מיט אין דער מיסטישער טהעאטער-שטיק אַ גרויסע ראַ-
לע? בעוואוסט אַדער אונבעוואוסט שפיעל איך... דער
מענש איז אַן אַקטיאָר און אויב ער איז נאָר געשאַפען
צו אַפלאַדירען, איז דאָס זיין ראַלע. אַהן אַ פובליקום
איז קיין פאַרשטעלונג. ווען דער גרויסער דראַמאטורג,
וואָס וואוינט איבער די שמערען, האָט פערפאסט זיין
געניאלעס ווערק, האָט ער נאָכדעם געשאַפען דעם „פאט-
ריאַט“, דעם בראוואַ-פאַטשער, וואָס זאָל איהם ארויסר-
פּען אויף דער ביהנע...

דערפאר ווער איך אַזוי ענטזיקט ווען דער שווערער
פאַרהאַנג פון ווינטער הויכט זיך אויף און די געטליכע
סצענע טרעט אַרויס אין פאַדער-גרונט. איך בין געבאָ-
רען זיך צו בעגייסטערען, דער ענטהוויאזמוס ליעגט מיר
אין די ביינער און מיין מויל געהט איבער מיט אַ אינגי-
סטען „הוררא“ פאר דער „תחיתהמתים“ פיעסע געשפיעלט
פון אייביגע קרעפטען אויף די ברעטער פון לעבען...

די ערד און איך

(א פריהלינגס-גרום).

גוט יום טוב דיר, בענייטע ערד, וואס שמעט פער-
פוצט און בשמים'דיג צו געפעלען דאס לעבען!
ווי הערליך דער אלטער געניטער „מאָדיסט“
האַט דיך בעקליידט, אז עס גלאנקט פון דער ווייטען!
דאכט זיך דער זעלביגער פאַסאַן, וואס פאר אַ יאה-
רען, דער זעלביגער „שניט“, די זעלביגע פליטערלאך, גא-
ליינדלאך, קוקאַרדעס, קוויטלאך, בלימעלעך, טאשמעס,
די זעלביגע קאַלירטע בענדער שלייפען און אויסגעצאַצ-
קעטע שניר, דאך ליעגט אויף אַלץ אזאַ נייקייט, אזאַ
נשמה'לוסט, אז לעבען געהט אויס נאך דעם...
און ווען און וואו איז דאס אַלץ געמאַכט געוואָ-
רען? וואו איז די געהיימע ווערקשטאַט און וואו זיינען
די געזעלען? ווער האָט דאָס אַלץ גענייט, געהעקעלט,
געגעלט, געפאַרבען, געמאַסטען, צוגעפאַסט און אַבגע-
בראַכט?

איז דאָס געשעהן ערגעץ איבער די וואַלקען, איבער

דעם געגרייך פון די שטערבליכע, איבער די מעגליכקייט
פון זייער בליק, כדי זיי זאלען ניט שטערען די בעלי-
מלאכות אין זייער עדעלע בעשעפטיגונג, וועלכע שרעקט
זיך פאר א'ן עין הרע? ...

אדער איז דאס געארבייט געווארען אונטער דיין
אייגענעם שטומען צודעק, געציערטע ערד? האסט זיך
דאס אפשר גאר אליין בעקליידט, אליין דינע חתונה-
בגדים געמאכט?

אפשר זיינען זיי גאר ניט קיין נייע? דו האסט זיי
גאר געהאט בעהאלטען אוועקגעלייגט, אבער זיי זיינען
די זעלביגע פון פריהער, פון אמאל, פון גאר, גאר אמאל
נאך פון ששת ימי בראשית? ...

דו נעהמסט זיי אפשר יעדען פריהלינג ארויס און
יעדען הערבסט לייגסטו זיי וויעדער אריין אין די גע-
היימע שופלאדען פון דער נאטור, וואו זיי בלייבען גאנץ
אין זייער פרעכטיגקייט, ניט צוקנייטשט און ניט פער-
פלעקט? ...

א, דו געבענשטע בעל הבית'מע, דו שוינערין, וואס
ניצט איהר טואלעט זייט די פערזאמלונג פון די וואסערען
אין איין פונקט, זייט די זון האט דיך צום ערשטען מאל
בעגריסט און צוגעשווארען פריינדשאפט — און דאך איז
זי ניט אכגעניצט, דיין טואלעט, דאך איז זי אזוי מחיה
דיג געשמאק, אזוי פערפיהרעריש מאדנע, אזוי שמעקע
דיג פריש, אז די וועלט שטוינט פאר בעגייסטערונג.
און וואס עלטער דו ווערסט, אלץ שענהער, אלץ מאד-
נער, אלץ צויבערהאפטער, אלץ צוזאגענדיגער, אלץ אינ-

מערעסאנטער ווערסטו, אלץ מעהר וויל דאס לעבען זיך
 ניט שיידען מיט דיר, אלץ מעהר ליעבט עם דיך...
 דו ווערסט גאר ניט מיאוס, ניט אלט, ניט אכגע-
 בליצקירט, ניט „צוגעגעסען“; פערקעהרט, ווערסט נאך
 מעהר איינגעבאקען אין הארצען, דו קוויקסט ווי אלטעס
 וויין, ווי יונגע שענהייט, ווי מאַרגען-ליכט. און ווי דו
 וואקסט אלץ אין אייביגע יוגענד און הימלישען חן אזוי
 וואקסט דיין אייביגנייע גארדעראַכ, וואס פערנעמט דאס
 אויג און רופט אַרויס אַ הייליגען „התחדש“...

לערען מיך, דו אונפערענדערליך שענע, דעם סוד פון
 אייביגע יונגקייט, די חידה פון שטענדיגע נייקייט, דעם
 רעמזעל פון אזא געמליכע בעלי-בית'עשאפט ווי דיינע!
 ווייז מיר אַן ווי צו פעהרימען מיינע געדאנקען פון מאַיל,
 מיינע געפיהלען פון וועלקען, מיינ שטרעבען פון מיעד-
 קייט, מיינ וואונש פון יאוש און מיינ שאפען פון אונטער-
 גאַנג... ענטפלעק מיר דעם אַרט פון דיין הייליגען קאַמפּאָד
 איך זאל דאַרטען קענען בעהאַלטען מיינ גייסטיגען
 „שטאַט“ פון די פערדערבליכע צייהנער פון דער צייט!

איך קלעהר און קען ניט דערקלעהרען.
 אין וואס אייגענטליך ליענט דיין מאַגענט, וואס גע-
 ווינט די דורות און האלט דאס לעבען נעבען זיך ווי מיט
 כּשׁוֹף? מיט וואס בעהערשסטו די יאַהרהונדערטען זיי
 זאַלען דיך בעזינגען און פעהרייליגען? אַ, ערד! איז דאס
 דיין שיינבאַרע אונשולד, דיין אונגעקוינצעלטע האַלטונג
 און דיין אונענדליך גרויסע געדולד, אַדער איז דאס דיין
 איגנאַרירען די, וואס טרעטען דיך, דיין ניט קימערען זיך

אום קיינעם, דיין גלייכגילטיגקייט צו אלץ און צו אלע
מען, דיין שמילעס „אוועקקוקען“ וואס זעהט אלעס?
איז דאס ליעבע, איז דאס אכטונג, וואס די
וועלט האט צו דיר, אדער איז דאס בלויז די געוואוינ-
הייט, וועלכע לאזט זיך ניט אפרייסען פון דיין גרינעם
ווינקענדען פארטוך? ...

פוצטו זיך דאס טאקע מיט א חשובן: אום צו גע-
ווינען, צו פערלאקען און צו פערפיהרען, אדער דו ציערסט
זיך צוליעב זיך אליין און דו ביסט נאר דאס וואס דו
ביסט, זיך ניט הנפה'נדיג צו דינע פערעהרער און
חסידים?

אפשר ביסטו נאר ניט אזוי נאאיוו ווי דו ערשיינסט,
אזוי אונשולדיג ווי עס דאכט זיך... אפשר ברענסטו און
צימערסט פאר ליידענשאפט, נאר דו קענסט אזוי בע-
הערשען, פערדעקען וואס אין דיין קאכעדיגען שוים געהט
פאר, אז דיין זינדיגער פערלאנג זאל ענטרינען דעם בליק
פון פערדעכטיגונג? ... אפשר ביסטו נאר ניט אזוי שען
און דאס איז בלויז דער יצר הרעטריב פון אייביגען „ווע-
רען“ און „זיין“, וואס ציהט צו דיר דאס לעבען מיט
ליעבעס-בענדער, וואס זיינען שטארק ווי דער טויט? ...
איך ווייס ניט!

עס איז פרייהלינג, און איך קען זיך ניט אפרייסען
פון דיין מאיעסמעט. טויענד פלאטערענדע חלומות ליע-
גען אין דינע פערבלומטע פאלמען און א הימעל מיט
רוחניות וועהט פון דיין בליהענדיגען פנים. וואו איך
געה שוועכט מיר דיין צויבער ענטגעגען. דו רעדסט צו

מיר דורך דעם פארפומירטען ריח פון די לאַנקעס, דורך
דאָס מורמלען פון די בעהאַלמענע קרעניצעס צווישען די
בערג, דורך דעם הווש פון ביהן און דורך דעם עדלען
געזשום פון דער פרעהליכער פליעג.

וואו ביסטו פריהער געווען, דו יונגע בת מלכה ערד?
ביסטו דאָס די זעלביגע וואָס מיט אַ פאַר חדשים צוריק,
אָדער איז דאָס געווען דיינע אַן אלטע שוועסטער, אַ
זקנה, אַ פּערוועלקטע, אויסגעלאַשענע בתולה, וואָס איז
פּערזעסען ביז דעם גרויען צאַפּ? אַ, ניין! דאָס איז ניט
דו געווען! יענע איז געווען אַ גרויע, מיט איינגעשרומ
פּענע באַקען, מיט אַ קאַלמען, פּראַסטיגען אַטהעם, מיט
איינגעפּאַלענע בריסט ווי ניט קיין אויפגעאַנגענע קידוש-
חלה; מיט אַ פּערוויאנעטען בוים, וואָס איז קיינמאַל
ניט בעריהרט געוואָרען מיט די גליהענדע הענד פון
דער זון; וואָס איז ניט געגלעט געוואָרען פון לוסט, און
ליעבע, און זיסע טרוימען און איז אזוי פּערלאָרען גע-
וואָרען אין זיך אליין...

איך בין ערשטוינט!

קליידער קענען קיינמאַל ניט אזוי פּערענדערען אַ
געשטאַלט, אַז מען זאַל עס ניט מעהר דערקענען ווי איך
דערקען דיך ניט... דו ביסט די אייגענע, וואָס לעצטען
פריה יאָהר, אַבער ניט די זעלביגע, וואָס איך האָב וויי-
טער געזעהן... איך ווייס דיך און איך ווייס דיך ניט. אַ
שמילע, אַנגענעהמע שרעק אומשפינט מיר, איך פריי זיך
און ציטער. טאַמער ביסטו גאַר אַ מכשפה און איך גע-
פין זיך אין מיטען פון אַ זעלמענעם בלענד, וואָס פּער-

כמארעט דאָס בעוואוסמזיין און פֿערוועגט די ווירקליכ־
קייט אין אַ דרימעל פֿון פּיעל פֿאַרביגע דמיונות.

איך האָב מורא, אַז דו ביסט צו שען, צו ערהאַבען,
צו ליעבליך און צו רייצענד צו זיין אַין אמת... אונזער
ערד איז צו ביטער, צו טרויעריג, צו נאַס פֿון בלוט און
טרערען, צו פּיעל אָנגעפילט מיט דעם יאַמער פֿון בעטראָד־
גענע האָפֿנונגען. און דו ביסט אַזוי מילד, אַזוי האַרצע
דיג, דיינע בעגרינטע וויזען ווינקען צו גענוס, דיינע ריי־
כע פעלדער דערצעהלען פֿון איבערפֿלוס און צופֿריעדענ־
הייט... דיינע בליהענדע בוימער פֿערטרויען די סתרי־
תורה פֿון העכערער ליעבע און דיינע פּויגעל ענטציפערען
די בשורה פֿון אַ גייסטיגע ערלייזונג, אויף דיינע זילבערנע
וואַסערען שטיפט די פֿרייד, אין דיינע פֿערשפיצטע בערג
געסטען די פֿאַנטאַזיעס און אין דיינע פֿרוכטבאַרע טהאַל־
לען טאַנצען די תּענוגים.

א, ווען איך זאַל זיך פֿון אַט דעם דאַזיגען כּשוף
קיינמאַל ניט אויפֿכאַפֿען, ווי גוט וואַלט מיר געווען!
ווען איך זאַל דאָס שטענדיג קענען מיט אַזאַ גן עדן נחת
וואַנדלען צווישען דיינע אָפּענע, בעלעבענדע אַלעען פֿון
געווירציגע בלעטער און בלומען, א, ערד, מיט דער לערנע
איבער'ן קאַפּ און צווייט אונטער די פּיס; ווען אין די
פֿערבאַרגענע קעמערלעך פֿון מיין מאַרדך זאַל קיינמאַל
ניט אויפֿשפּראַצען דעם ספּק און צווישען די פֿלאַמענדע
קוסטען פֿון מיינע געפּיהלען זאַל ניט אַריינקריכען די
קאַלטע שלאַנג פֿון פֿערדרום; ווען איך זאַל ניט דארפֿען

מישען דיינע פערל מיט מיינע טרערען און דיינע לוסט-
גערטנער מיט מיין יאוש!
חלומות... חלומות...

בין איך דען שוין ניט פער'ס'ט פון צווייפעל, גע-
ביסען פון פערדרום און בעטרונקען פון יאוש? ציטערען
דען ניט מיינע פייכטע ברעמען איבער פולע אויגען און
פלאַנטערען זיך ניט מיינע טריט ווי ביי אַ שכור פון אַן
אונערקלעהרליכען שמערץ? ווען איך קניע אַנידער צו
קושען דעם הויך פון דיין פרומע ליליע, אַ ערד, ווילט זיך
מיר פאראיינס אַ גראַב טהאַן מיט די נעגעל אין דיין
ריכענדען לייב צו זעהן דעם וואַרים... ווען איך בעוואונ-
דער דיינע גרינע בלעטער ווילט זיך מיר קוקען אויף
זייער לינקע זייט און זעהן די מיאוסע נעט מיט וועלכע
זיי זיינען צונויפגעשטשאַכעט...
די רויז פּרעהט מיך ניט אזוי ווי איהר דאַרען שטעכט
מיך...

גענוג! דו ביסט שען מיט אַ „נור“, איך קען דיר
ניט אין גאַנצען געניעסען. גליקליך זיינען די, וועלכע
זעהען נור, וואָס זיי זעהען, — איך זעה צוויי מאַל...

מענש און אייביגקייט

(וועגען ניי-יאָהר).

עס פליהען די טעג
אַהן וועג און אָהן שטעג,
ווער מערקט ווי זיי טומלען אוועק?
אַט ביסטו א קינד
און זעה ווי געשווינד
ביסט אלט און פערמאטערט א שרעק!

אַפט שטעלט מען זיך פאַר
די יונגע פאַאַר יאַהר,
אַפט ניט זיך פון לעבען א קלעהר,
און וועה, מען דערפיהלט
די צייט איז פערשפיעלט,
עס לעבט זיך ניט, לעבט זיך ניט מעהר!

דאָך ניט נאָר אליין
דער מענש מוז פערזעהן
אזוי ווי קיינמאַל ניט געווען,

אויף אלץ, וואָס איז דאָ,
מוז קומען א שעה,
די לעצטע מינוט מוז געשעהן.

מיר שמעהען ביי דעם שוועל פון א נייעם יאהר.
א נייער יאהר, וואָס איז א יאהר?
מיר ווייסען ניט וואָס דאָס איז.
מיר האַכען ניט קיין בעגריעף פאַר די יאהרען און
קיין חשבון פאַר דעם לעבען. אן אייביגע רעסעניס איז
די וועלט.

פערנאנגענהייט, געגענוואַרט, צוקונפט, דאָס זיינען
בלויז נעמען פון זאכען. וואָס האַכען קיין ממשות.
די פערנאנגענהייט איז א'ן אַכגע'חלומ'טער חלום,
די געגענוואַרט — א חלום, וואָס ווערט ער שט גע-
חלומ'ט, און די צוקונפט — א חלום, וואָס דאַרף נאָך
געחלומ'ט ווערען.

ווי א וואוויאָרקע, וועלכע דרייט זיך אויף א רעדעל,
מיינט, אז זי איז איינגעלאָפּען ווערווייס ווי ווייט און זי
דרייט זיך מיט אלע כחות אום גיכער צו קומען אויף אן
אַרט, אָדער צו ענטלויפּען פון איהר געפאנגענשאַפט,
אַבער אין אמת'ען בלייבט זי אלץ אויף דעם זעלביגען
פלעק, — אזוי דרייען מיר זיך אויף דעם רעדעל פון דער
צייט, מיינענדיג, אז מיר פראַגרעסירען; מיר שפּאַנען
פאַראויס, אַבער מיר בלייבען דאָך אויף דעם אייגענעם
פונקט, ביז מיר ווערען מעד און פערמאַטערט און אן
אַנדער „וואוויאָרקע“ פערנעהמט אונזער רעדעל...

פונקט ווי דער זעלביגער אלטער, אייביגיונגער ים
פאטשט אלץ דעם זעלביגען ברעג, אזוי שלאגט אלץ דער
זעלביגער ים פון דער צייט דעם האפען פון לעבען.
ביידע: אי צייט אי לעבען זיינען אונפערענד-
דערליך: דער זעלביגער ים, דער זעלביגער האפען.
ביים שוועל פון א נייעם יאהר!

דאס האט זיך בלויז דער אלטער יאהר איבערגע-
דרייט און זיך אומגעקעהרט צוריק. מעהר ווי פיער יאהר
רעם צייטען האט ניט די וועלט. פיער סמנים האט די
נאטור אונז געגעבען אן וועלכע מיר זאלען דערקענען
אונזערע אייביגע נישטיגקייט און דאס אַנרופען מיט א
נאמען.

מיר לעבען נאָר איין יאהר!

ווען די גרויסע, פלאמענדע הימעלס לאַנטערנע האט
זיך אַנגעצונדען און פערלאַשען 365 מאל, רופען מיר דאס
„יאהר“. מיר מיינען, אז מיר זעהען אלץ נייע טעג, נייע
וואַכען, אז דער „נעכטען“ איז געשטאַרבען און וועט זיך
שוין מעהר ניט אומקעהרען צוריק און דער „היינט“ איז
א יונגער, אן אונשולדיגער, ערשט געכאַרענער, ערשט
יעצט אַרויס פון דעם גרויסען, ליכטיגען אוצר פון טעג.
אין אמת'ען אַכער איז דאָס דער פאלשער, ביטערער,
טרויעריגער „נעכטען“, דער פערשאַלטענער רמאי, וואָס
האט אַכגענאַרט די חכמים פון אַמאָל און וועט פער-
שווינדלען די פילאָזאָפּען פון דער צוקונפּט. דאָס איז דער
זעלביגער אונגליקליכער, אויסגעשפּיעלמער קאַרט ער
שיענען אין אַ נייעם קאַן...

אלט איז די נשמה פון דער וועלט, אַבוואָהל מיר
בעגריסען אַלין נייע דורות. „סובב, הולך הרוח ועל
מביכותיו שב הרוח“, עם דרעהט זיך, געהט פאַרווערטס
דער גייסט און קעהרט זיך וויעדער אום אויף דעם זעל-
ביגען אַרט צוריק.

אין דעם זיגן זיינען ריכטיג די ווערטער פון קהלת:
„דאָס, וואָס איז, דאָס איז געווען און וועט זיין,
ניטאָ קיין נייעס אונטער דער זון“. דער מענש וועט איי-
ביג וויסען און ניט וויסען, קעמפּפּען און ניט
דערקעמפּפּען. אייביגע נצחונות און אייביגע ניעדער-
לאַגעס. „עס דרעהט זיך דער גייסט און קומט וויעדער
אויף דעם זעלביגען אַרט צוריק“.

און ווי שעה, ווי ליריש היינע האָט דאָס אויסגע-
דריקט! —

דאָס פרויליין שטאנד אס מעערע
זויפצטע לאנג אונד באנג,
עס ריהרטע זיע זאָ זעהרע
דאס זאָננענאונטערנאנג.

מיין פרויליין זיין זיע מונטער,
דאָס איזט אן אלטעס שטיק;
היער פאָרנע געהט זיע אונטער
אונד קעהרט פאָן הינטען צוריק.

ווי אזוי קומט אַבער דאָך די פערשיעדענע ענדערונ-

גען אין דער צייט, די שטענדיג-נייע בעוועגונגען אין דער
וועלט און די אימער-איבערראשענדע געשעהעניסען ווען
די יאהרען זיינען אלץ די אייגענע ?

פון דעם זעלביגען מקור, וואס דער אלטער ים בער
קומט זיינע פערשידענע נייע וועטערונגען, שמורעמס
און געוויטערס, און די אלטע נאטור איהרע אלערהאנדיגע
אונגעריכטע קאפריוען, וואס מאכען צימערען אונזער
קורצען אויפהאלט אויף דער נארישער ערד.

מיר ווייסען ניט, פערשמעהען ניט די טיעפע, אינער-
ליכע סודות פון לעבען.

די גרויסע, וואונדערליכע וועלט-געשיכטע איז ניט
מעהר ווי א פנקס פון ינסטיעות בעשריעבען פון אלטע,
געניטע מאטראזען, פון ערפאהרענע שיפס-קאפיטאנען...
די היסטאריע פון שטייגען און פאלען פון נאציאנען איז
בלויז א רעקארד פון עכבא און פלוט אויף דעם ים הגדול
פון דער אונגענדליכקייט און אונזערע אלע חשבונות און
ספעקולאציאנען וועגען די צוקונפט זיינען ווי בעריכטען
פון א וועטער-ביורא: זאנשיין, וואלקען, רעגען, שמורמס
פון פערשידענע זייטען א. ז. וו.

אונזערע דיפלאמאטען, סאציאלאגען און פילאזאפען
זיינען בלויז וועטער-נביאים, שמערען-זעהער. איין
מאל טרעפען זיי און הונדערט מאל ניט. ניטא קיין קל
והומר'ס אין דער געשיכטע פונקט ווי אין דער נאטור.
אלע סמנים ווייזען אויף א שטארקען נארד-ווינד,
וואס וועט רייסען דעמבעס און איבערקעהרען בערג, עס

איז אבער גראד א מילדער זומער-וועטער, די זון שטייט
כעלט און די שפאציער-שיפלאך גליטשען זיך אויף ווע-
לען פון זילבער.

און פערקעהרט.

ווי עהנליך דער אויפשטאנד פון איין לאנד צו
די רעוואלוציאן פון אן אנדער לאנד, דאך איז דער סך
הכל אן אנדערער. אין איין מדינה האט דאס פאלק גע-
קעפט דעם קעניג און אין די צווייטע — קעפט גאר דער
קעניג דאס פאלק...

עס איז אלזא דער זעלביגער ים, די זעלביגע נאטור,
גאר אנדערע אונערקלעהרליכע סיבות, וואס פערענדערען
דעם פועל-יצוא, אט דאס איז אונזער לעבען, אט דאס איז
די צייט, אט דאס איז די וועלט. זי איז ניי און אלט
און דאך ניי.

ביים שוועל פון א נייעם יאָהר.

שוידערענדיג ביי דיעזען מיסטישען, רעטהעזעלעאפ-
טען שוועל שמעה איך מיט א קלאפענדיג הארץ צווישען
דעם „אלטען“ יאָהר און דעם „נייעם“, צווישען א בליי-
בען, אויסגעלאזשענעם ציפער און דעם ליכטיגען, ווינקע-
דיגען ציפער, וואס מיר אליין שרייבען אויף... א שטיקעל
ביטערנים צווישען די צוויי צובראכענע מצה'ס „פערנאנ-
גענהייט“ און „צוקונפט“, ביי דעם חידות-פולען „סדר“ פון
לעבען, הער איך ווי די אייביגקייט זאגט איבער מיר „כן
עשה הלל“ און איך פיהל ווי איך ווער פערשלונגען...

מיעד, פערמאטערט פון דרייען דעם ראד פון אונזער
שרעקליכען עקזיסטענץ, וועט מיך דער נייער יאָהר, —

דאס הייסט דער פער גאנגענער יאהר, וואס האט געמאכט זיין אלטען „בואי בשלום“ און האט זיך אומגע- קעהרט צוריק מיט'ן פנים צום עולם, — יא, וועט מיך אט דער זעלבער אלטער-נייער יאהר געפינען שוואכער, טוי- טער ווי פאר א יאהרען און דאס וועט אלץ אזוי לאנג דויערען, ביז ער וועט מיך א מאל אין גאנצען ניט גע- פינען.

וועל איך אבער דעמאלט פעהלען? וועט בלייבען מיין ארט ליידיג? וועט ערגעץ אומבלאנדזשען עלענד מיין ליעבע, וואס איך האב געדארפט געניסען, מיין קאמפף, וואס איך האב געהאלטען אין קעמפפען, דער פלוך און די ברכה, וואס איך האב ארויסריידען געדארפט? הלילה!

דאס לעבען איז מיין יורש.

ער פערנעהט ניט מיט מיר; ער קלעפט צו דער צייט. טריט און טריט געהט ער מיט איהר דורך טאג און נאכט אהן די קלענסטע ענדערונגען. דאס זעלביגע לעבען, וואס האט מיר געגעבען א וויעג וועט מיר געבען א קבר; ער וועט אפילו נאך מיר קיין קדיש ניט זאגען, קיין „יאהרצייט“ ניט שטעלען. ירש'ענען וועט ער גלייך אלע מיינע גענוסען, ליידענשאפטען און הנאה'ס.

„עס שיינט די זון, עס פערנעהט די זון און וועלט בלייבט וועלט“.

איך וועל קיינעם ניט פעהלען, אפילו ניט זיך אליין...
וואו וועל איך אבער אהינקומען?

דארט, וואו איך בין אהינגעקומען נעכטען, דען מיין
נעכטיגער „איך“ איז שוין אויך ניטאָ און דאָך זעהט מען
ניט, וואו ער איז נעלם געוואָרען.
איך וועל זיין דארט, וואו מיין לעצטער טרוים, מיין
לעצטער געשמאַרבענער וואונש: — אין ערגעץ־ניט,
וואָס איז אומעטום.

ערד-ציטערנים

(אויף דעם גרויסען אונגליק אין איטאליען).

עס ציטערט די ערד און שלינגט
אין איהרע טיעפע גריבער,
א דור נאך א דור פערזינקט,
מיר בלייבען קיינער איבער.

אן ערד-ציטערניש אין איטאליען.
וואו, ווען און אונטער וועמען ציטערט ניט די ערד?
ווער פון די שמערבליכע געהט אויף זיכערען גרונד?
האבען מיר ניט יעדען מאג מיליאנען נייע קברים?
אויף וועלכען בייט וואקסען קיין בית-עולם בלעטלאך?
אונזער שפייז שפראצט פון צופוילטע קערנער, מיר פיר-
טערען אונזער לעבעדיגען „היינט“ מיט דעם טויטען
„נעכטען“ און איין „אמאל“ פערשלינגט דעם צווייטען.
אויב די נאטור עפענט ניט אליין אונזערע גריבער,
גראבען מיר זיי מיט אונזערע אייגענע הענד, אויף א
נאטירליכען און אונגאטירליכען אופן
געהען מיר אונטער, מיר בלייבען קיינער ניט פון אויבען.

די קינדער טרעמען אויף זייערע עלטערען, דורות אויף דורות טראמפלען, עס איז אן אייביגע ערד-ציטערנים. יעדע נייע חברה מוז האַבען אַ נייעם בית-עולם, מיר מאַכען בעלער און „פיקניקס“ צו קויפען קרקע, ביי אונז זערע גרעסטע עליות זיינען מיר מנדר אויף אַ בית-עלמין, וועלכער האַלט אין איין ציטערען און פערשלינגען זיינע חברה-כרידער.

יעדע זונען-אונטערגאַנג צעהלט מעהר קברים ווי דער מאַרגען-שמערען. ניין! ניט מיר בעזיצען גרונט-אייגענטהום, מיר זיינען דער אייגענטהום פון גרונט, פון אַבגרונט, אונזערע גרעסטע פריצים מוזען ענדליך פוילען אין דעם באַדען, וואָס זיי האַבען בעזעסען, זייערע איי-גענע ווערים פרעסען זיי אויף, זיי האַבען גאַר ניט גע-וואוסט, אַז די ערד ציטערט אונטער זיי און מיט נאָ-רישען שטאַלץ, קאַפּריווען און רשעות האַבען זיי געמאַכט ציטערען זייערע שקלאַפּען.

אַן ערד-ציטערנים אין סיציליען און קאַלאַבריען. דאָס האַט זיך בלויז דער טוידט אַביסעל צוגעאילט. די זוניגע איטאַליען מיט איהר טיעף-בלויען, לויטער רען הימעל, מיט איהר כשמים'דיגע לופט, פול געווירץ און טרעלען, מוז גראַבען איהרע קברים פונקט ווי די קאַלטע, מרה-שחורה'דיגע גרינלאַנד, קיינער איז דאָ זיין אייגענער בעל הבית, איינציגווייז אַדער קהלות-זווייז, פריהער אַדער שפעטער — אונזער סך-הכל לייענט זיך „בית-עולם“.

די גרויסע, ווי די קליינע, שטאַרבען און זיינען ניטאָ.

משה'ן האָט גאָט אליין בעהאַלמען אויפ'ן באַרג נבו
און קורח'ן האָט די ערד פּערשלונגען, די אונטערשטע
שורה: — זיי לעבען ביידע ניט מעהר.

אז גאָט בעגראַכט איז מען אויך אַ מת, שטאַרבען
„בנשיקה“ איז אויך געשטאַרבען.

די ערד האָט אונז אַלעמען פיינד און איהר געדולד,
וועלכע לאַזט אונז דאָ קריכען, איז נאָר אַ חסד. אַפּט קע-
נען זיך די קברים ניט דערוואַרטען אויף אונז; אַפּט זיי
נען מיר צו לאַנגזאַם, עפענען זיי זיך אליין און שלינגען
אונז איין. זיי פּערשפּאַרען אונז קבורה-געלד און חברה-
קדישה הוצאות; מיר קומען ענדליך דאָרט, וואו מיר
בעלאַנגען און אונזער געשריי איז נאָריש.

איז איבערהויפּט כדאי די מיה און מאַטערנים, דער
קאַמפּף מיט די שטירמישע וועלען פון לעבען, וויסענדיג,
אַז די צייט איז שטאַרקער פון אונז?

„מיר שלאַגען פּאליעס
אין אייערע כּוואליעס
און איהר טראַגט זיי אוועק“...

יא, „איהר טראַגט זיי אוועק“ מיט'ן שטראַם, מיר
פּערצאַמען אייער וועג מיט חופּה-שטאַנגען און מיט
וויעגען, איהר ווילדע כּוואליעס פון דעם אייביג-רוישענ-
דען לעבענס-ים, און איהר רייסט זיי אויס ווי קיינמאַל
ניט געווען, דאָס גאַנצע לעבען זעהט אויס ווי דעם טוידט

אויף להכעים. אן אייביגע רייצעניש צווישען בראך-
שמוהל און סתרה-שטיבעל.

— מזל-טוב! שרייט איינער.

— ברוך דיין אמת! — דער אנדערער.

לויות און כשר-מענץ בעגעגענען זיך.

אן ערד-צימערנים אין איטאליען.

אט וואס דער גרויסער לאנדסמאן פון די פערשלוני-
גענע איטאליענער קרבנות, גיאקאמא לעאפארדי, זאגט
אין זיין געדיכט „צו זיך אליין“:

„נו, מענסטו רוהען אויף אייביג,

מיון מיריג הארץ! פערשוואונדען

איז די לעצטע נארעריי,

איך האב אומזיסט נאך איהר געגארט.

זי איז אוועק. איך פיהל

די האפנונג פערלעשט זיך,

דער וואונש נאך דעם בעטרוג-שפיעל.

אויף אייביג רוה! ס'איז ניט כראי,

דאס לעבען איז ניט ווערטה

דעם קלאפען פון דיין דופק;

דאס נאנצע טרויעריגע „זיין“

דעם קלאנג פון דייע זיפצען.

דאס לעבען איז נאך עקעל

און ביטערקייט, ניט מעהר,

און קויט די ערד.

נו, רוה אצינד! פערצווייפעל
 צום לעצמען מאָל!
 דער שיקזאל גיט דעם מענשען
 גיט ווייטער ווי צו שטארבען.
 גענוג! פער'מיאום זיך אליין,
 די נאטור, די בעהאלט'נע מאכט,
 דעם פינסטערען, פערשאַלט'נעם וועבען,
 וואָס שאפט נאָר יאָמער און געוויין
 און רק פון אונזער שאַרען טראכט
 און פון די נישטיגקייט פון לעבען".

אַבער לעאָפּאַרדי איז געווען אַ פעסימיסט, די וועלט
 פערצווייפעלט גיט. ווען דער מענש שלינגט מיט דער
 נשמה דעם ריין פון שעהנדיקייט, ווען זיינע געפיהלען
 שווימען אין אַ ים פון צויבערהאַפּטע אַפּעראַ-מעלאַדיען
 איז איהם דאָס לעבען גיט „עקעל“ און די ערד גיט „קויט“.
 פון די חַג־גריבעלאַך פון זיין געליעבטע זויגט ער הימעלס-
 לוסט, אין דעם שמייכעל פון זיין קינד זעהט ער די אונ-
 שטערבליכקייט און דורך זיין „קדיש“ איז ער מתקן
 נשמות. גיט נאָר לעבען די לעבעדיגע, נאָר אפילו די
 טוידטע זיינען גיט געשטאַרבען.
 אַט אַזוי וויל דאָס די נאַטור.

„דער מלאך המות שעכט
 און בלייבט גערעכט“.

עם דארף אזוי זיין, מען מוז דאס פערגעסען.
 אן ערדציטערנים אין אימאליען.
 דער טוידס האם איבערגעמאכט די לאנדקארטע.
 מיט זיינע ביינערנע הענד האט ער אבגעווישט א שטיק
 געאגראפיע, וואס דאס קאכיגע לעבען האט פערצייכענט.
 בערג זיינען געווארען טהאלען און טהאלען בערג, איין
 איברקעהרעניס אין דער נאטור.
 דאך דאס וועט זיך אלץ פערגעסען.
 דער פאעט פון דער צוקונפט וועט בעזינגען די נייע
 בערג און די נייע טהאלען און דער מאהלער וועט זיי
 אבמאהלעווען מיט די שענסטע פארבען. די וועלט וועט
 לעזען די ליעדער און בעוואונדערען די לאנדשאפטען, ניט
 וויסענדיג, אז זי פרעהט זיך מיט קברים.
 דער מענש איז געכארען צו פערגעסען. זיין לעבען
 איז א קייט פון ענטווישונגען, ער איז געוואהנט גענארט
 און בערויבט צו ווערען. פון וויעג ביז דעם קבר ציהט
 זיך זיין פערלוסט. ווען זיינע האפנונגען מיט איהם צו
 זאמען פערליערען זיך און ווערען אויסגעוועכט פאוואליע
 און לעפעלווייז; ווען זיין שיקזאל בע'גנב'עט איהם
 מטבע נאך מטבע, הינטער ארום, מיט די לייכטקייט פון
 אן אלטען, געאיבטען און דורכגעטריבענעם קעשעניק, דאן
 בעמערקט ער כמעט גאר ניט זיין שאדען און איז נאך
 אפט גליקליך אין זיינע אונגליקען. נאר ווען דער בע'
 טרוג קומט האסטיג, מיט איין מאל; אלע נארערייען פון
 לעבען פערוויקלען זיך אין א הארטען קנויט און דערלאנג
 גען איהם אין מח; ווען דער בייזער מזל שטעלט זיך

איהם פנים אל פנים מיט א האק ווי א גזלן, דער טעות
און די אונגליקען קומען ניט מעהר ווי דורך א לייקע,
נאר עמערווייז, „ענגרא“, אין „האלסייל“ — דאן ווערט
ער איבערראשט און שרייט אויס פערצווייפעלט.

מיט ערשטויגענדע התפעלות, גליווערענדיג פאר דעם
שאטען פון אונזערע אונענדליכע נישטיגקייט לעזען מיר
די חורבן-בשורות פון יענעם לאנד, וואו די מענשליכע
גאונות שטעהט אויפ'ן גיפפעל פון בעוואונדערונג, דאך,
וואס זיינען מיר אזוי נתפעל? מיר זיינען אלע קאנדידאטן
טען פון בית-עולם, עס ציטערט אונטער אונז אלעמען
די ערד.

געבענשט איז דער מלאך פון שכחה. זיין היפנאטיש
שער שנעל אונטער'ן ליפ איז די איינציגע סגולה פאר
אלע ציטערנישען.

סצענעס אין די בערג

מיט א פאָר טעג צוריק האָב איך מיט צוויי פריינד
געמאַכט אַ רייזע איבער די סאומהוועסטערן
קעטסקילס נאָך דער פיצענאַנציקער שטעדטעלע
פארקסווילל.

מיין כונה איז געווען אַ דאַפעלטע: ערשטענס צו
בעטראכטען די הערליכע נאַטור פון יענע ערטער און
געניסען די קרעפטיגענדע לופט, וואָס איז אזוי נויטיג
פאַר מיין געזונד, און צווייטענס — צו זעהן די פערשיע
דענע אידישע פארםגענעדען, וועלכע ליעגען אין די
וואונדערפולע טהאַלען.

מיר האָבען ניט געמאַכט די רייזע אין דעם האַטעל'ס
אַטאַמאַביל, זאָנדערן אין אַן איינפאַכע פארמער בריטש-
קע, וואָס האָט אויסגעזעהן מעהר ווי אַ פראַסטער וואָגען.
מיר האָבען געוואַלט, אַז די זאַך זאָל אויסזעהן מעהר נאָ-
טירליך און די זעהר ניט-שמעקעדיגע שטיק ציוויליזאַציע
זאָל ניט שמערען דעם נשמה-פרישען ריח, וואָס וועהט
פון די אוראַלטע בערג פון סאַלליוואַן קאָנטי. אַגב האָ-
בען מיר מורא געהאַט זיך אַנצוטרוען דעם מלאַך-חמות,
אַז ער זאָל אונז פיהרען.

אונזער פוהרמאן איז געווען אן אלטער, קריסטליכער פארמער, וואס האט זיך געהאדעוועט אין די „מאנטיינס“ און האט געוואוסט יעדער שמעג צווישען די געווילדען. מיר זיינען אריבערגעפאָהרען דעם בעריהמטען „פארק מאנטיין“, דעם פארק באַרג, וועלכער אטהעמט נאָך מיט דעם אור־שטאָף פון די מעשי בראשית.

אן ערהאַבענע ערנסטקייט האט אונז דורכגעדרונגען דורך אלע גליעדער. אפילו די פערד האַבען אַזוי ווי מיט אַ כיון אָנגעהויבען צו געהן נאָנץ פאמעלאך, טריט אין טריט, כדי צו געבען אונז די מעגליכקייט צו זעהן גאָט'ס וואונדער אין דער אַבגעזונדערטער נאַטור.

מיר האַבען ניט גערעדט, מיר האַבען געשוויעגען. ווערטער וואַלטען דאָרט געווען אַ חילול השם. איך האָב זאָגאַר מורא געהאַט הויך צו אטהעמען, אום ניט צו שמער רען די געטליכע רוהע, וואָס האָט געשוועכט ארום אונז. מיר האַבען געזעהן גאָט, מיר האַבען איהם געפיהלט, מיר האַבען איהם פערשטאַנען...

יא, מיר האַבען געשוויעגען און האַבען זיך נאָר גע־דריקט די הענד פונקט ווי אַריינצודריקען אונזערע גע־פיהלען איינע די אַנדערע אין די הענד אַריין; אין די בלוטען; אין די נשמות. וואָס מיר האַבען געפיהלט איז געבליעבען אַ געהיימניס, אַזוי ווי די בעשאַפונג פון די בערג. מיר וועלען דאָס קיינמאַל ניט דערצעהלען, מיר קענען דאָס ניט דערצעהלען, דען ווי גיך מיר זיינן אראַב אין טהאַל האַבען מיר דאָס פערנעמען... מיר זיינען דורכגעפאָהרען דעם איינזאַמען מעלאַנג־

כאלישאפטמיסמישען, שמאלען, געדאנקען ברייטען
וועג פון די בערג. פון ביידע זייטען זיינען געשטאנען
דורות, יאהרהונדערטע און האַבען אונז ערנסט און שארף
אַנגעגלאָצט.

דאָס זיינען געווען מעכטיגע בוימער, דער שמעם
פעל פון אייבינקייט איז געווען איינגעדריקט אין זייערע
גיגאַנטישע לייבער און דער שאַמען פון פערלאָרענע וועל-
טען האָט גערוהט אן זייערע צווייגען.

פון צייט צו צייט האָט זיך געהערט דער קול פון אַן
אונבעקאַנטען פויגעל. ער האָט אונז עפעס דערצעהלט,
ער האָט אונז מגלה סוד געווען, נאָר ווער האָט איהם
פערשטאַנען? פלוצלונג פלעגט זיך דערהערען אַ שאַרף
צווישען די געדיכטעניס און באלד נאָך אַ שאַרף, פונקט
ווי גייסטער וואַלטען זיך געשפּיעלט אין בעהעלטעניס.
וואָס דאַרט איז געווען ווייס איך נאָך ביז היינטיגען טאָג
ניט.

— וואָס פאַר אַ וואונדערליכע געגענד דאָס איז, האָט
פלוצלונג דער פאַרמער בעמערקט זיך ווענדענדיג צו
אונז — איך בין אַפילו אין די מקומות געבאָרען געוואָר-
רען, דאָך ווען איך קום דאָ, ערשיינט דאָס מיר אַלץ ניי
און אינטערעסאַנט.

מיר האַבען זיך האַסטיג אויפגעכאַפט ווי פון אַ זאָג-
דערבאַרען חלום, אָדער אַזוי ווי איינער וואַלט מפּסיק
געווען אין שוהל אין מיטען שמונה-עשרה... מיר האַבען
אויף דעם אַלטען פאַראיבעל געהאַט, וואָס ער איז בער
גאַנגען אַזא עבירה. „גאַט זאָל איהם מוחל זיין“, האָב

איך אטראכט געטאָן און האָב זיך וויעדער פערטיעפט,
פער'דבך'עט אין הייליגע רעיונות און האָב געפּהילט ווי
איך האָב עליות נשמה. מיין גייסט האָט זיך צונויפגע-
גאַסען מיט דעם טיעפען שווייגען פון די פעלזען און האָט
זיך פּערוועכט אין אַ געטרוימטען „שמע ישראל“...

— מיר האָבען נאָך ניט דערגרייכט דעם שפיץ, האָט
דער פאַרמער וויעדער אונטערבראַכען, אַט ערשט קומען
מיר אויפ'ן רעכטען קאַפּ פון באַרג. מען קען פון דאַנען
זעהן אויף צעהנדליגע מיילען ווייט, נאָר די בוימער פּער-
שמעלען. דאָס שענסטע וועט אַבער זיין ווען מיר וועלען
אַראַבפּאַהרען פון באַרג אין טהאַל.
איך האָב מעהר ניט געטרוימט.

דער וואָגען האָט גענומען געהן אַליץ העכער און
העכער אַרויף, די פּערד האָבען זיך אַנגעהויבען אַבשפּאַ-
רען אויף די הינטערשמע פּיס און מיר האָבען דערפיהלט
ווי מיר הענגען אין דער לופטען. עס האָט אויסגעזעהן
ווי מיר וואַלטען אריינגעפּאַהרען אין די וואַלקען. שרעק
און וואונדער זיינען אונז כּעפּאַלען. מיינע נערווען האָ-
בען געציטערט ווי אין פּיעבער; אַט דאַכט זיך פּאַלען
מיר הינטערווערלאַך אַרונטער אין אַבגרונד, עס וועט פון
אונז קיין זכר ניט בלייבען.

ענדליך האָבען מיר דערגרייכט די קרוין פון „פאַרק
מאַנטיין“. אַ נייע נאַטור, אַ יונגער, פּרישער הימעל,
אַנדערע בוימער און אַן אַנדער לופט. אַ קיהלער ווינטעל
האַט געוועהעט און געגלעט די צאַרט־פּיהלענדע פּפלאַנ-
צען, און פּערבלאַנדזשענדיג צום וועג האָט ער אונז גע-

קיהלט און געפעכערט. א ים מיט יונגע בוימעלאך דורכ-
געשטריפט מיט ווילדע בלומעלאך האבען זיך ענטפלעקט
פאר אונז. דערביי איז געשטאנען אן אלטער הוילער,
איינגעבויגענער בויס מיט איין איינציגען ארונטערהענ-
גענדען צווייג. ער האט אויסגעזעהן ווי אן אלטער יא-
דושליווער דרדקה מלמד מיט'ן קאנטשיק אין האנד אין
א חדר פון אלף-בית אינגלאך...

אביסעל ווייטער איז דאס הויל. א שטיק נאקעטע
בארג ווי יעצט ארויס פון מוטער-לייב. אט שמעהט אן
איינזאמער דוב ארומגעוויקעלט מיט די ווארצלען פון אן
אויסגעריסענע סאסנע, וועלכע דער זינער האט מן הסתם
אויסגעפליקט, לויפענדיג איבער די בערג. די ארומגע-
דעהטע ווארצלען ארום דעם פעסגען דוב זעהען אויס
ווי רצועות פון תפילין, דער בויס שמעהט פארטראכט
געגען הימעל, ער דאווענט ביחידות...

פאהרענדיג ווייטער האבען מיר דערזעהן א הילצער-
נע, בויפעליגע פארם-הייזעל צווישען פעלזען. אן אלטער,
הויכער מאן מיט א גרייז-גרויע לאנגע בארד ביז איבער
דער ברוסט, איז נאכגעגאנגען א בארוועסער נאך א
משונה-גרויסען אקס, וואס האט זיך געפיטערט צווישען
די ווילדע קוסטען. דער אלטער, בארוועסער ריעז האט
אויסגעזעהן ווי דער גייסט פון די בערג, אדער ווי משיח,
וועלכער פיטערט דעם שור-הבר פאר די צדיקים לעתיד
לבא...

אונזער פוהרמאן האט אונז אבער געזאגט, אז דער
אלטער איז א פארמער, אז ער איז געווען אמאל א זעל-

נער אין אמעריקא'ס בירגער־קריעג און אז ער קריעגט
א פענסיע פון דער רעגירונג און לעבט דא איינער אליין
ווי א נזיר.

— ער איז געווען א העלד דער אלטער, האט דער
פוהרמאן פארטגעזעצט, ער האט עטליכע מעדאלען פאר
בראווקייט. נעבען דער דאזיגער הייזעל ליעגען זיין
ווייב און זיין מאכטער, ביידע זיינען זיי געשטארבען
אין איין טאג. ער וול דא אויך שטארבען.

מיר זיינען דערווייל אלץ לאנגזאם און האלב־זיכער
געפאהרען כארג אראב, זיך דערנעהענטערענדיג צו
פארקסוויל. דאס ארונטערפאהרען איז געווען שוידע־
רענדערהאבען. פון ביידע זייטען וועג, טיעף, טיעף
אראב אזוי ווי אין א תהום, האבען זיך אויסגעשפרייט
צויבערפולע לאנדשאפטען — מיט פרעכטיגע הייזער,
מיט פעטע, פיין־קולטיווירטע פעלדער. דער וועג, אויף
וועלכען עס קענען זיך קוים, קוים אויסקערעווען צוויי
שמאלע וועגענער, האט געפיהרט דורך אימת מות. די
טהאלען פון ביידע זייטען האבען געשווינדעלט פאר די
אויגען. די פערד האבען אונז געפיהרט גלייך אין תהום
אריין, ווען זיי זאלען זיך חלילה א גלימש טאן, פאלען
מיר ארונטער און ווערען צוריען אויף שטויב.

מיר זיינען געפאהרען דורך מדבריות, וואו די נאטור
איז נאך אזוי ווילד, יונג און ניי ווי זי וואלט יעצט ארויס
פון בעשעפערס הענד. אבער פון די טהאלען האט ארויפ־
געשמיכעלט דער וואכענדער געניוס פון מענטליכע אר
ביים. די פעלדער זיינען געווען בעמייסטערט פון געאיב־

מע הענד. מאַנכע פון די שענע הייזער בעלאַנגען צו
אידען, דאָס זיינען כשר'ע האַמעלען. ווינטער האַכען די
אייגענטהימער אַנדערע געשעפטען אין ניו יארק.
— אַט די אַלע פּלעצער זיינען צום פּערקויפּען, האַט
דער אַלמער פאַרמער בעמערקט.
— וואָס איז דער מעהר, האַב איך איהם געפרעגט,
איז דאָס לאַנד שלעכט ?

— הלילה, האַט ער געענטפּערט, — דאָס זיינען אי-
דישע פּארמס, געקויפּט געוואָרען בלויז פאַר ספּעקולאַציע.
אויף אַ וויילע האַכען זיך די טהאַלען פּערלאָרען פון
אונזער בליק און מיר האַכען דערזעהן אַ ווילדע שרע-
קענס-פּולע וויזע. די שפיציגע, גרויע פּעלזען, וואָס האַ-
בען אַרויסגעשטאַרט פון דר'ערד האַכען אויסגעווייזען
ווי הוילע, מענשליכע שאַרבענס. דער טהאַל האַט פאַר-
געשטעלט מיט זיך דעם „עמק יהושפט“, וואו עס וועלען
אַמאָל גע'משפט ווערען די פּעלקער... אַ ים מיט כּווימער
אַלמע און יונגע זיינען געלעגען אויסגעצויגען אין פּער-
שיעדענע ריכטונגען, פּונקט ווי אַן עולם וואָלט געפּאַלען
כורעים. איבער דיעזער וויזע איז אומגעפּלויגען אַ זעל-
טענער פּויגעל אַרויסלאָזענדיג אַלע וויילע אַ הייזעריגען
קרעכץ (ווי אַ בעל מוסף, וואָס ענדיגט דאוונען נעילה...)
אַבער אויך אַט די סצענע זיינען מיר פאַרבייגעפּאַה-
רען און זיינען ענדליך, ענדליך געקומען אין פאַרקסווילל.

אויפ'ן וועג

(איינדריקע).

די ינטער אדער זומער, מען פיהלט זיך ערפרישט ווען מען פערבייט די ענגע שטאדט אויף דער פרייער נאטור. הערליך זיינען די אפענע פעלדער אפילו ווען זיי זיינען פערשנעט. דער הוילער בארג האט מעהר צויבער ווי די געפארבטע הויז מיט גאלדענע שילדען. שען איז צו זעהען ווי די קראה טרייסעלט אב די זילבערנע ברעקלאך פון איהרע שווארצע פליעגעל אויף א בארהאפטיגע ווערבע.

די נאטור איז מאיעסטעמיש אין איהר ווינטער-פאז לאסט ווי אין איהרע זומערדיגע לוסטגערטנער. אויף איהר ווייסען בעזילבערטען מאנטעל שוועבט א הייליגע ערנסטקייט, פונקט ווי אויף איהרע גרינע, פלאטערענדע בענדער שמייכעלט א זינגענדער הלום.

איך האב אויף די פעלדער ניט שפאציערט. דער אייזערנער טרוים, וואס הייסט „שנעל-צוג“ איז דאס מיט מיר געפלוויגען איבער בערג און טהאלען, וועלדער, פעל-דער, וואסערען און לאנקעס. נאך באלטימאר האט ער

מ'יך געטראגען.

ווי א רוח האט ער געשוועבט, דער מלאך הגואל-
מלאך המות, דער שנעל-צוג. מיט א קרעכץ איז ער ארי-
בער א בריק, מיט א סאפ — אדורכגערוישט א וואלד.
זומער וואלט ער צושראקען די סטאדעס אויף דער פאשע,
א בוהאי וואלט אויפגעשפרונגען און געבריקעוועט איבער
די בערג, די קאלב וואלט זיך ארונטערגערוקט אונטער
דער צושראקענער מוטער, שוואלבען וואלטען פון זייערע
נעסטען אנמלאפען; יעצט אבער האט ער קיינעם ניט
געשמערט.

קיינ פליגעלע האט פון א בוים ניט ארויסגעפלאמערט.
אויסער מיין אייגען הארץ האט זיך קיינער ניט אויפגע-
רעגט און א הויך מיין פאנטאזיע האט זיך קיינער איבער
די בערג ניט געיאגט. די טיעפע שטלקייט פון דער פער-
שלאפענער נאטור האט מיך בעגייסטערט. אין די נעס-
טען פון מיין מח האט דאס אנגעפאנגען צו פופצען: די
פויגלאך האבען זיך דארט ריהרען גענומען...

אין דער בלומענצייט וואלטען זיי זיך אויפגעכאפט
און ארויסגעלאפען אין דער ווייטער נאטור, יעצט אבער
האבען זיי בלויז געשעפעצט פון שלאף, און האבען זיך
פאמעלאך געטוליעט אין זייערע אייגענע פעדערען, אזוי
ווי זיי וואלטען זיך איבערגעקעהרט פון איין זייט אויף
די אנדערע.

געפלויען איז דער מאגישער פערד פון דער ציווי-
ליזאציע מיט א פייער, אבער מיינע רעיונות זיינען א סך
פלינקער געווען. איך בין געקומען נאך באלטימאר א סך

פריהער ווי מיין שנעל-צוג. ווען דער קאנדוקטאר האָט
נאָך ערשט אויסגעשריען „טרענמאַן!“ בין איך שוין
לאנג געווען אויף אַן אַרט.

אַבער נים בלויז פ א ר ו י ס זיינען מיינע געדאַנ-
קען געפלוויגען, נאָר אין אַ רגע האָבען זיי זיך געפונען
דאָ, דאָרט און אומעטום. איך האָב געקוקט דורך דעם
פענסטער פון מיין וואַגאָן אויף די שטילע, נים-געשמער-
טע פאַרס-הייזער מיט זייערע שטאַלען, שאַיערען, שפּאַיכ-
לעס און היהנער שטיבלאַך אַרום. אַ הימעלשער שלום
און אַ הייליגע מנוחה איז געווען אויסגעגאַסען אויף זיי.
מיט אַ בעל הבית'ישע רוהיגקייט, מיט אַ הרחבה האָט
זיך דער רויך געצויגען דורך די קוימענס פון די הייזער,
פונקט ווי דער לאַנגזאַם אַרויסגעפאַפּטער ליולקער-רויך
פון אַ טערקישען פאַשאַ, ווען ער רויכערט טרוימענדיג
פון זיין געשטאַרבענע צוליימאַ...

דער רויך האָט זיך נים געאיילט, ווייל אין קיך האָט
זיך די גוטע פאַרמער פרוי נים געאיילט און אין הויז האָט
זיך דער פאַרמער נים געאיילט. דער ווינטער איז פער-
זאָרגט. די גוטערציגע פעלד, וועלכע ליעגט יעצט און
שלאָפט, האָט בעצאָהלט דעם אַרכייטער פאַר זיין אַר-
בייט, און ער קען זיך נעהמען מעהר צייט צום לעבען.
אַנצושעפען קרעפטען פאַר דעם קומענדען פריהלינג.

און געגאַנגען איז זיך דער רויך פריי וואו ער האָט
געוואָלט, קיינער איז איהם אין וועג נים געשטאַנען, ער
האָט זיך געלייגט אין דער ליינג און אין דער ברייט און
האָט זיך פערלאָרען אין דער שטומער גערוימקייט פון

הימעל און ערה, פערלארען מיט א ברכה; דאס האב איך
איהם געבענשט...

גלייך אבער האט זיך מיין געדאנקען בליק אוועק
געפליעגעלט אין שטאדט צו דעם נערוועזען רויך פון
דער פאבריק, וועלכער טראגט אין זיך דעם האוך פון
פערוועלקטע הערצער און צו דעם פיבערהאפטען, קראנ-
קען רויך פון דער טענעמענט הויז. איך האב אין די דא-
זיגע רויכען דערזעהען דעם אונגליקליכען לעבען פון דער
ארעמער גאס.

אין דער טענעמענט הויז שמעהט די בלייכע ארביי-
טער פרוי און יאגט זיך מאכען דעם קארגען איבערביי-
טען צו דער צייט. דאס קינד וויינט, דער מאן איילט זיך,
דער אויווען רויכערט. זי בלאזט אריין איהר קורצען
אטהעם אין דעם פייער ער זאל גיכער ברענען...

ביי דעם גיהנום-איווען פון פאבריק שמעהט דער
פערשוויצטער פייער-מאן און קארמעט די פלאמען מיט
גאנצע טונען קוילען. דער רויך זעצט מיט א בראנד
דורך דעם לאנגען קוימען וואס זעהט אויס ווי אן ארויס-
געשטעקטע צונג געגען הימעל...

זיי טראגען זיך אט די דאזיגע רויכען אין דער לופט
טען. ווי געשפענסטער שפרייטען זיי זיך איבער דער
וועלט און זיי פערשווינדען מיט א פלוך; מיין נשמה פער-
שילט זיי.

זווי לויפט דער שנעל-צוג און עס לויפטען די רעיונות
איבער מענשען און זאכען און אידעען און גיט ווילענדיג

שלאַנגען זיי זיך אַב אָן די גרויסע אַנאַנסען, וואָס ציהען זיך, מיט קאַרגע אונטערברעכונגען, דעם גאַנצען וועג פון ניריאַרק ביז באַלטימאָר. די אַנאַנסען זיינען פּערשיעדע-נע און אויף פּערשיעדענע ערטער און אַרטען זיינען זיי אויפגעשריבען, אויף פּלאַנקענס, אויף גרויסע ברעטער, אויף בוימער, אויף שטיינער, אויף פאַרם-הייזער און פאַרמער שטאַלען.

די אַנאַנסען זיינען געמאַכט פאַר די אייזען באַהן פּאַהרער. די פּאַסאַזשירען זאָלען קוקען דורך די פּענסטער און לעזען. און מען קען ניט לייקענען אָן אַנאַנסע אין פּרייען פּעלד לאַקט מעהר אָן ווי אַ אויסגעהאַנגענער שילד אין שטאָדט. דאָס אויג קוקט אין דער פּרייער וועלט אַריין, די בליקען שלינגען מיט אַ זשענדעקייט יעדער בויס און יעדער בערגעל, מיט איינמאַל ערשיינט אָן אַנאַנסע פון לעכער פּילען, נירען פּראַשקעס, ציראַפּ פאַר אויסגעקראַכענע האַר און סגולות פאַר שלעכטע מאַגענס א. ז. וו. רפואות פאַר קינדער, פאַר ווייבער און פאַר מע-נער און מערקווירדיג, אַט די אַלע זאַכעבאַנעס זיינען נאָר גוט פאַר שטאָדט לייט... דער פאַרמער, אויף וועמעס פּלאַנקען אַדער שטאַל דאָס איז אויפגעשריבען, דאַרף דאָס פונקט ווי דער פּלאַנקען, אַדער דער שטאַל.

דער מענש וואָס בעוועגט זיך שטענדיג אין דער פּרייער לופט, ביי געזונדע אַרבייט דאַרף ניט קיין מאַגען-פּולווער, און קיין מערידען-זאַלב. זיין געדערום-פּאַבריק אַרבייט רעגעלמעסיג, זיינע לונגען שעפּפען דעם פּרישען ריח פון די פּעלדער און זיינע צייהן ווערען ניט קאַליע

פון געקניסמעלמע שפייזען. זיינע מאכלים זיינען געזונדע,
זיין וואסער איז ריין, זיין מילך קאנקורירט ניט מיט'ן
ברונים, זיין פוטער איז ניט קיין פארעדי אויף חלב און
זיינע קעז איז ניט געמישט מיט קרייד. זיין שפייז און
זיין געטראנק זיינען נאטירליך, זיין ארכייט — מענש-
ליך, און זיין שלאף — זיס.

פאר אונז אנאנסירט מען דאס אט די אלע פאמענט
רעצעפטען, פאר אונז אבטרעניגע פון דער נאטור. דער
אקס און דער פערד און דער פארמער דארפען דאס ניט.
געזונד און קרעפטיג איז דער וואלד, זיינע בוימער וואק-
סען, דער דוב קריעגט ניט קיין לעכער-קראנקהייט, דער
בארג — קיין דיספעסי; די קרעניצע — קיין קאיך-
הוסט, און געזונד איז דער מענש, וואס חבר'ט זיך מיט
זיי. אויף אן ארט זיצט ער, דער מענש, דער נאטירליכער
מענש, אויף אן ארט, גלייך ווי דער דוב און דער בארג,
און דער טייך.

איין שנעלצוג לויפט נאך באלטימאר און ווייטער,
און א צווייטער — צוריק נאך ניו יארק און פון ניו יארק
אין טויזענד אנדערע שטעט און שטעטלעך און דער-
פער. פארהענדיג שלאפט ער, שלאפענדיג עסט ער, עפענ-
דיג לעזט ער און לעזענדיג ווערט ער אויפגערעגט דער
האבון, דער שטאדט-מענש, דער מענש פון שטאדט, דער
אפיקורס פון אמת'ן לעבען, דער חכם, וואס זוכט א גאט
אויסער דער נאטור און זינגט הללויה'ס צו א פאלשער
ציוויליזאציע; דער רענעגאט, וואס פערלאנגט א תקומה

אין דעם לאגער פון זיינע פיזישע און גייסטיגע שונאים:
די פאבריק, די באנק, די קראם, דער פעדלער מארק
און די מוזיק האל...
„באלטימאר! ... באלטימאר!“
איך האב גענומען מיין פעקעל און בין אוועק אין
שטאדט...

ק א ט א ל א ג

פון די

אינטערנאציאנאלע ביבליאָטֶהעק

פרייז

	פיליפ קראנץ, קולטור געשיכטע, 3 בענדער, געבונדען,		
.75	יעדער באַנד	
1.00	פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן, געבונדען	" "
.50	אַמעריקאַ פאר קאָלומבוס, געבונדען	" "
.15	יציאת מצרים, פאָפיער	" "
.10	וואָס הייסט נאַציאָן	" "

לעבענס-בעשרייבונגען פון בעריהמטע מענער.

	אַ זאַמלונג פון ביאָגראַפיעס פון די גרעסטע דענקער,		
	פאָעמען און שריפטשטעלער פון דער אַלטער און נייער		
1.25	צייט, אין 3 בענדער, געבונדען, יעדער	
1.00	מאָרים ראָזענפעלד, שריפטען, 1טער סעט, באַנד 1, געבונדען	
1.00	" 2 " " " " " " "		
1.00	" 3 " " " " " " "		
1.25	נייע שריפטען 2טער סעט, באַנד 4, געבונדען	
1.25	" 5 " " " " " " "		
1.25	" 6 " " " " " " "		

פרייז

- דזשאהן סטוארט מילל, פרויהויט, איבערזעצט אויס דעם
 ענגלישען אַריגינאַל מיט אַ ביאָגראַפֿיע פֿון פֿערטאַג -
 סער, פֿון דר. י. א. מערויסאָן, מיט אַן הקדמה פֿון
 דר. ח. זשימלאָווסקי, געבונדען 0.75
 דר. פֿאול עלטצבאכער, דער אַנאַרכיזם, איבערזעצט פֿון דר.
 י. א. מערויסאָן, געבונדען 1.00
 מיכל קאַפּלאַן, גהעטאַיקלאַנגען 0.25

פאלגענדע ווערק ווערען פערפערטיגט צום דרוק:

- א פאלשטענדיגע אויסגאבע פון י. ל. פריץ'ס שריפטען
 דר. ח. זשוליאָווסקי'ס שריפטען
 ליעסינ'ס געזאַמעלטע ליעדער
 יודישע פּאָלקס-ליעדער געזאַמעלט פון י. ל. כהן
 דער מטורף, דראמא אין 4 אַקטען, פון יעקב גאָרדין
 ל. טאַלסמאַן'ס די שקלאַפּעריי פון אונזער צייט
 " " דער סוף פון דער תּיינטיגער וועלט
 " " די אויפשטעלונג פון גיהנם
 " " וועגען דער געזעלשאַפּטליכער בעוועגונג אין רוסלאַנד
 " " תּחית המתים
 תּיינעס געדיכטע, איבערזעצט פון ד. פינסקי
 געקליעבענע ערצעחלונגען פון גיואי דע מאַפּאָסאָן, איבערזעצט
 פון י. ענטין

א ד ר ע ס י ר ע ז :

The International Library Pub. Co.
 102 & 104 W. 38th ST.
 NEW YORK.

